

La împlinirea a 80 de ani de viață, în 1994, revista “Bibliotheca Septentrionalis”, editată de Biblioteca Județeană, i-a dedicat rubrica “Personalități maramureșene”.

Fie că este vitrină de carte, o lansare de carte sau un medalion, evenimentul are același scop – de a-i onora pe cei care sunt printre noi și de a păstra vie amintirea celor care nu mai sunt printre noi.

Comemorarea din acest an a fost înnobilită de prezența dnei Lucia Soreanu Șugariu, soția poetului. Aidoma zeiței care întreține focul sacru dedicat idolului, dna Lucia – Santa Lucia – și-a dedicat viața pentru a păstra mereu strălucitor focul “Soarelui” său.

Acesta este mesajul pe care l-am desprins din cuvântul emoționat și emoțional rostit și pe care ni l-a dăruit spre publicare.

90 DE ANI DE LA NAȘTEREA POETULUI ION ȘIUGARIU

Lucia SOREANU-ȘIUGARIU

Stimați prieteni,

A mă afla la Baia Mare a fost pentru mine totdeauna o bucurie tristă, pe care mai ales astăzi o simt cu intensitate numărând anii care au trecut de când „lumina tinereții și vieții mele” s-a stins.

S-au scurs de atunci aproape 60 de ani. În majoritatea lor au fost ani grei de prefaceri sociale nedrepte, de lipsuri, suferințe și spaime profunde care îngrijorau tulburând viața și preocupările spirituale... Și cu toate acestea, mulți au fost aceia care de aici, de la Baia Mare, ca și din alte părți ale țării și-au amintit și au cinstit memoria poetului an de an, făcându-l cunoscut pe cât posibil generațiilor tinere. Mă gândesc la Nae Antonescu, la Ștefan Bellu, la Eugen Marinescu, la Vasile Leschian, care au scris studii despre opera poetului Ion Șiugariu.

Cu fiecare an învățam să prețuiesc nu numai consecvența cu care vă mărturiseați gândurile adresate umbrei poetului pe care nu-l uitaserăți, dar cu deosebită încântare parcurgeam felul în care, în scrisul Dvs. păstrați frumusețea, originalitatea și înalta ținută a limbii curat românești, nealterată de vulgaritățile ultimilor 10-14 ani, vulgarități care se propagă cu înconștiență și nepăsare prin radio, televiziune sau chiar prin unele ziare din Capitală.

Prin ceea ce scrisese în puținii lui ani trăiți, Soare lăsase posterității un semn remarcabil al trecerii sale prin viață, - „pentru a nu muri de tot” – așa cum adesea îmi spunea „Lucia, nu vreau să mor de tot”.

Această dorință a creatorului, dorința nemuririi se împlinește de fapt prin însăși valoarea operei create, dar și prin prețuirea și dragostea acelora care l-au cunoscut, care au pătruns înțelesul și misiunea acelei opere. Este ceea ce de aici, din Baia Mare, mănuiorii de condei au făcut, comemorându-l în multe pagini.

Am urmărit cu bucurie, când mi s-a oferit posibilitatea, relatările și aprecierile prin care confrăți ai săi mai tineri au scris despre poetul și omul Ion Șiugariu, ca de plidă Prof. Vasile Leschian, Augustin Cozmuța, Gheorghe Pârja, I. M. Mihai, nume întâlnite în acele publicații și bineînțeles Ștefan Bellu. Și încerc să cred astfel, că aceasta este, poate, dovada că într-adevăr „Soare n-a murit de tot”, el n-a fost uitat.

Este știut că după trecerea noastră în neființă trăim mai departe în inimile celor care ne-au iubit...Atunci, demult, în zilele acelui cumplit de trist FEBRUARIE, când rămăsesem singură și pustie... și apoi, după ani în care a trebuit să-mi asigur existența, m-am gândit să public poeziile rămase în manuscris, pregătite chiar de Soare pentru publicare. Îl cunoșteam pe Șerban Cioculescu și, prin anii '52-'53, i-am cerut părerea. Dânsul, recunoscându-i slova, a luat manuscrisul ca să-l dea spre avizare președintelui Uniunii Scriitorilor, Mihai Beniuc. Doi ani de zile trecuseră, timp în care Șerban Cioculescu era jenat spunându-mi mereu că președintele nu avusese timp să citească poeziile. Apoi, într-un sfârșit, mi le-a adus. Manuscrisul purta mențiunea: „Nu este momentul”.

Cu adevărat, în acei ani nu erau momente pentru poezie, pentru o libertate de gândire, de viață obișnuită. Abia după mai mulți ani, cu ajutorul prietenului pe care nu-l voi uita niciodată, Laurențiu Fulga, aceste poezii au putut să apară împreună cu câteva fragmente din „Jurnal pentru Lucia” jurnal de front – sub titlul: **Carnetele unui poet căzut în război**, în anul 1968.

Dar ideea și hotărârea de a publica toate poeziile într-un volum, cât și tot ceea ce a rămas scris de mâna lui Soare, nu m-a părăsit încă nici astăzi.

A urmat **Sete de ceruri** în 1985. Volumul a apărut la Editura Ion Dumitru din München, prefațat de Vintilă Horia, ediție pe care în întregime am dăruit-o bibliotecilor, scriitorilor și prietenilor din țară și din străinătate. Cartea a fost preconizată a fi darul meu „Casei Memoriale” care luase ființă în 1983, așa cum bunul și vechiul nostru prieten Coriolan Gheție îmi scrisese. La 26 iulie 1985, am urcat poteca spre căsuța din deal la Băița și am depus darul meu în casa care mă adăpostise de multe ori pe când mama Floarea trăia. Venisem fără să mă anunț pentru a nu importuna rudele.

Mai aveam însă multe de publicat. Din cei trei mari prieteni pe care îi avusesem, doi mă părăsiseră – Laurențiu și Coriolan. Singur Alexandru Husar rămăsese ca să mă poată sfătui și susține. Dar el n-a făcut numai atât, ci s-a ocupat personal pentru ca o primă parte a culegerilor din manuscrise, reviste și ziare să

apare în 1997 la editura Agora din Iași, cu titlul **Țara crinilor**. Prof. Univ. Dr. Alexandru Husar, vechi și drag prieten al lui Soare și al meu, un om de o rară și aleasă cultură, de o frumoasă și elegantă exprimare, de o rară noblețe sufletească, care cu orice ocazie mi-a stat lângă umăr, ca și acum, aici.

A apărut apoi **Viața Poeziei** sub îngrijirea lui Marcel Crihan, Lector Universitar, București, la editura Marineasa din Timișoara în 1999 și **Bacovia, Studiu critic** în 2002 la editura Fundației Culturale „Memoria”. Până în prezent atât.

Plecând de aici, sufletul îmi este copleșit de căldura și afecțiunea pe care mi-ați arătat-o, de bucuria de a fi fost înconjurată de o asistență atât de numeroasă. Doresc să mulțumesc Dlor Augustin Cozmuța și Ștefan Bellu pentru că m-au invitat la această comemorare și lansare a

cărții Dlui Bellu, mulțumesc nepoatei mele dragi Aurica Petrușca pentru tot ceea ce cu drag a făcut, pentru felul în care înțelege multe din bucuriile mele, pentru spontaneitatea cu care acționează și îi admir farmecul personal. În mod deosebit mulțumesc Dlui Teodor Ardelean, Directorul Bibliotecii care găzduiește această festivitate comemorativă și tuturor celor care l-au susținut în a o organiza. Vreau să-l asigur că această întâlnire este și va rămâne pentru mine o sărbătoare.

Rămâneți cu bine!

ION ȘIUGARIU ȘI REVISTA „AFIRMAREA”

Vasile LESCHIAN

Vocația de scriitor autentic a lui Ion Șugariu și plurivalențele manifestării acesteia în literatura română interbelică sunt azi repuse în valoare prin contribuția unor valoroși cercetători și critici, prin manifestări literare publice la nivel județean și național.

Ca poet, Ion Șugariu a îmbrățișat noul suflu al literaturii deceniilor al III-lea și al IV-lea interbelice, fiind în contact nemijlocit cu atmosfera modernistă și avangardistă a Capitalei, ca student al Facultății de Filosofie (specializarea filologie modernă-franceză) a Universității din București. Aici își formează o solidă cultură umanistă, având ca profesori mari personalități, precum: Mihai Ralea, Tudor Vianu, Al. Rosetti, Șt. Ciobanu, N. Cartoian, Gh. Oprescu, Th. Capidan, D. Caracostea, aflați sub decanatul lui Constantin Rădulescu-Motru. Făcea parte din „gruparea scriitorilor tineri” bucureșteni, constituită la inițiativa lui Ștefan Baciuc, Laurențiu Fulga, Vintilă Horia, Ovidiu Caledoniu, George Petcu, având ca proiectat organ de presă revista „Manifestul nopții albe”. În Capitală colabora la mai multe reviste literare, printre care „Meșterul Manole”, „Prepoem”,

„Decalogul” și „Revista Fundațiilor Regale...”. Aici și la alte publicații din țară și-a exersat condeiul, și-a format gustul estetic, exprimându-l în creația sa poetică, în note, articole și studii de istorie, critică și estetică literară.

Deși departe de plaiurile natale s-a angajat în afirmarea slovei și spiritului românesc în spațiul geografic cultural nordic, unde limba și cultura românească fuseseră ostracizate până la Marea Unire. Astfel, Ion Șugariu sprijină direct demersurile lui Gh. Crișan pentru apariția „Cronicii” și „Cronicii literare” la Baia Mare, dar mai ales devine un colaborator fervent al revistei literare, social-culturale „Afirmarea”, ce apărea la Satu Mare (1936-1940), sub conducerea redactorilor Octavian Ruleanu și Const. Gh. Popescu. El își asumă misiunea de liant spiritual între Capitală și plaiurile nord-vestice, în special cu revista **Afirmarea**, căreia îi devine colaborator statornic pe toată perioada apariției, semnând creație poetică originală, note, articole și studii de critică și estetică literară sau de larg interes cultural. A militat nemijlocit pentru ridicarea prestigiului literar al revistei, prin scoaterea ei din suflul provincial, făcând-o

cunoscută în cercurile bucureștene și în țară, prin atragerea unui număr apreciabil de colaboratori dintre tinerii scriitori „bucureșteni”, în special poeți, prin încurajarea tinerilor creatori locali.

Dacă revista **“Afirmarea”** se prezintă, în majoritatea compartimentelor sale culturale, ca una tradiționalistă, cu largi deschideri spre nou, în creația literară, îndeosebi în poezie, devine una modernistă, de factură simbolistă, până la accente ușor avangardiste sau cu un pronunțat realism obiectiv și psihologic în proză, tendințe novatoare ale literaturii române interbelice în general. Meritul pentru acest fapt revine, în primul rând, lui Ion Șugariu și celor doi redactori responsabili ai revistei – Octavian Ruleanu și Constantin Gh. Popescu. Fără marele atașament al acestor tineri intelectuali și a colaboratorilor lor, izvorât dintr-o înaltă conștiință civică, culturală și morală față de necesitatea scrisului românesc aici la fruntarii, spațiu marginalizat cultural odinioară, n-ar fi fost posibilă asigurarea unei ținute literar-estetice remarcabile a publicației sătmărene. Drept argument, revista e remarcată și apreciată de către George Călinescu în a sa monumentală *Istorie a literaturii...*

În revistă Ion Șugariu se impune prin creația poetică, publicând 34 poezii, semnate Ionel sau Ion Șugariu și una singură sub pseudonimul Sonia Mugur. Doar patru dintre acestea le va include în volumul său de debut **„Trecere prin alba poartă”** (1938). Lirismul său aduce un nou suflu în revistă, o undă de prospețime, de vigoare și lumină. Creația sa stă sub semnul continuei deveniri, a strădaniei și reușitei de a sparge tiparele tradiționale ale formei, prin găsirea unui nou ritm, a unei alte expresii metaforice, a unui limbaj poetic nou, modern. Poetul experimentează, caută și se caută. Urmare, eul poetic se revărsă limpede, cald, solar, lumina inundă, e însetat de Soare și un energetism viguros, asemănător lui Emile Verhaeren, (de altfel, prietenii Soare îl numeau, apelativ păstrat cu sfințenie și de soția sa Lucia). Va evolua spre meditație filosofică și fior lăuntric, eliberând poezia de retorism, punând-o sub semnul simbolului și semnificației metafizice, filtrând nuanțat lirismul blagian sau bacovian într-o expresie originală, personală.

Mediul universitar, atmosfera incitantă a cercurilor literare pe care le frecventa și revistele noii generații la care colabora l-au stimulat și propulsat spre autodepășire. Poetul Ion Șugariu a învățat și și-a însușit rapid lecția majoră a

modernismului și avangardismului în cultivarea stării de disponibilitate absolută a spiritului creator ce propune angajarea într-o complexă relație dialectică a negației și inovației radicale, în perspectiva eliberării de coduri și canoane, către o nouă autenticitate a creației, direcție generală remarcată și disecată pertinent de către criticul și poetul Ion Pop în **„Avangarda în literatura română”**, (Ed. Minerva, Buc., 1990, p. 408)

În **“Afirmarea”**, sub pseudonimul Sonia Mugur sau Sergiu Băițanu publică eseuri (Soliloquii –nr. 12/1938), din care reiese sincera și profunda disponibilitate pentru a privi optimist viața, într-o permanentă sete de Soare, în comparație cu „frigul” ce bântuie în unele suflete ale poezilor tineri. În **„Reportaj bucureștean”** (A, nr. 1-2/1938), cu o jovialitate colocvială, ne introduce în atmosfera „lumii poezilor tineri”. Cu vervă și fină ironie, creionează portretele caracterologice și comportamentale ale câtorva „rare specimene ale naturii”, lumea bonomiei poetice: Ștefan Baciș („apașul acela mic cu ochelari, ce poartă impermeabil negru și șapcă pe ochi ca-n romanele americane...”; „Are trei volume de poezii și este premiat de Fundații... E cel mai talentat poet tânăr...”), Ovidiu Caledoniș („poet de mari speranțe...”; „celălalt de colo, elegant și suplu e Vintilă Horia; Laurențiu Fulga („mic și bondoc ca un bunic... e critic...); George Petcu („cel mai al dracului dintre toți: 8 ani de liceu militar la activ și un volum de versuri; e cel mai elegant tânăr din București și iubește toate fetele urâte”) ș.a.

În consonanță cu preocupările poetice, Ion Șugariu își ordonează crezul estetic în comentarii și analize pertinente asupra fenomenului cultural și literar, intervine în dispute din cercurile scriitoricești, privitoare la aspecte ale spiritului național în cultură, asupra atitudinii în poezia tânără, asupra valorii și nonvalorii în creație. Analizează în spirit lovinescian aspecte ale sincronismului în cultură și literatură, pledând pentru încrederea în caracterul specific al spiritualității românești, pentru necesitatea „intrării” cu acest specific în cultura și literatura universală (Surprinzător: iată idei atât de actuale vehiculate azi, în contextul integrării în U.E.) (**„Scepticism”** în A. nr. 3/1940). În altă parte, în **„Pentru o înțelegere necesară”** (A. nr. 1/1939); **„Poezie lacrimogenă”** (A. , nr. 1-2/1940) sau în **„Scamatorul cultural”** (A., nr. 3/1940) Ion Șugariu definește poezia ca „cea mai frumoasă

activitate a spiritului omenesc”...”înseamnă atitudine, nestăpânită foame de Absolut și o sete năprasnică de lumină”. Tânărul critic supune observației literatura și în special poezia generației sale, mai puțin aflată în atenția criticii literare a deceniului al IV-lea interbelic. El afirmă cu tărie necesitatea aplicării principiului estetic în exercitarea actului critic, susținând că, „estetica este expresia de vârf a conștiinței”. Lovește în veleitari, în versificatorii și publicațiile ce se ascund „sub masca poeziei tinere”. Ion Șugariu are intuiția și certitudinea asupra valorilor estetice autentice. Ne-o dovedește argumentat la **„Pagina scriitorilor tineri”**, rubrică introdusă de el în **„Afirmarea”**. Aici inserează, pertinent, cu vocație, poezia lui Vintilă Horia (nr. 5-6/1938), a lui Ion Th. Ilea, D. Hinoveanu, Victor Măgură (nr. 9/ 1938), conturându-le personalitatea poetică, relevându-le talentul și bogatele resurse lirice.

Aserțiunile lui de critică literară denotă stăpânirea solidă a principiilor și categoriilor estetice, evidențiază gustul său ales în perceperea fenomenului poetic interbelic. Era firesc. Se afla el însuși în mijlocul fenomenului!

Interesant sub raport teoretic mi se pare a fi studiul **„Generație în extaz”** (A. 11-12/ 1939) în care autorul caracterizează sintetic drumul poetic al generației sale, al lui însuși, al tuturor celor ce-și propun să atingă sferile „poeziei adevărate”, introducând în argumentație câteva concepte proprii, originale, pentru etapele obligatorii în periplul creației poetice: de la „cetatea peregrină” (a căutărilor) la „cetatea armonioasă”, în care se poate pătrunde doar prin „iubire și rugă” (vezi „cunoașterea luciferică” la Lucian Blaga!), prin ardentă dăruire sufletească, până la „cetatea statornică”, în care poetul găsește calea întoarcerii spre sine”, spre explorarea universului tulburător al Eului (de fapt al Geniului; Constantin Noica: „Geniul e acel Eu care și-a descoperit Sinele”!), când *poetul începe să cânte*, pentru că, spune Șugariu, „singurul zeu eram eu!”.

Iată o mărturisire poetică de credință a lui Ion Șugariu ce o vom întâlni, peste ani, și la Nichita Stănescu, într-un interviu acordat lui P. Petroman: „Dorința mea a fost și rămâne să fiu și să rămân și să devin *poet, adică să mă topesc în cântec*.”

O LECȚIE DE BUNĂTATE

- in memoriam *N. Steinhardt* -

Delia FLOREA

Anul acesta, în ziua de 29 martie, s-au împlinit 15 ani de când Monahul de la Rohia a evadat în nemurire. În ultimul moment, simțind că-l iscodește moartea / Șopti încet, dar resemnat: „Închide cartea!”. Cu toate acestea, „*Cel care a pățimit cumplit pentru prietenie și pentru dreptate / Prin slova-i scrisă ne vorbește de dincolo de moarte*”. Î.P.S. Bartolomeu Anania îl apreciază pe **N. Steinhardt** ca pe „*un om de mare și profundă cultură, întregit de un om de mare și profundă credință*”.

Cel ce a scris: „*Critică la persoana întâi*”, „*Jurnalul fericirii*”, „*Ispita lecturii*”, „*Escale în timp și în spațiu*”, „*Drumul către isihie*”, „*Dăruind vei dobândi*” și altele crede cu tărie în Cultură și în Carte, crede, de asemenea, că zestrea spirituală a omenirii depinde în mare măsură de ținuta morală, de etica fiecăruia dintre noi deoarece calitățile noastre pozitive se răsfrâng în mod benefic asupra culturii. Însuși Steinhardt, referindu-se la cultură, afirmă că ea „*nu este numai o acumulare de cunoștințe ci și o subțirime a caracterului*”.

Într-un text apărut în „*Primejdia mărturisirii* – convorbiri cu Ioan Pinteș”, admirabil construit pe ideea că bunătatea este fundamentul ființei umane și totodată

fundamentul culturii, Cărturarul de la Rohia face un elogiu al bunătății sufletești. Concluzia este că numai cei buni ajung la esență și că erudiția, inteligența nu fac doi bani fără această virtute morală. Astfel „morală bunătății” tinde să devină „o estetică a bunătății”. Steinhardt susține că degeaba le-am avea pe toate: inteligența, cultura, istețimea, doctoratele, supradoctoratele (asemenea profesorului din „Lecția” lui Eugen Ionescu). Dacă suntem lipsiți de curaj, răi, mojici și vulgari toate acestea sunt inutile. Se duc pe apa sâmbetei „și inteligența și erudiția și supradoctoratele și toate congresele internaționale la care luăm parte și toate bursele pentru studii pe care le câștigăm prin concursuri severe. Nimic nu poate înlocui nițică bunătate sufletească, nițică bunăvoință, toleranță, înțelegere”. Bunătatea sufletească „nu-i o virtute subtilă și rafinată ci este un atribut de bază al ființei omenești și totodată al culturii.” Prin repulsia și aversiunea ei față de moarte, cultura se opune sfârșitului, principiul ei fiind dănuirea în istorie.

Fără bunătate „nu putem conviețui decât în condiții de groază”, justificând astfel amarnica afirmație a lui Sartre: „Ceilalți, iată iadul!”. Există un altruism elementar exprimat prin bunătate, care este „o axiomă a vieții obștești”. Berdiaev spunea: „Pâinea pentru mine este o problemă materială dar pâinea aproapelui meu este pentru mine o datorie spirituală”. Aceasta înseamnă că nimic nu poate suplini întru totul bunătatea. În acest sens, Înțeleptul de la Rohia, prin eseurile sale teologice cuprinse în volumul „**Dăruind vei dobândi**”, ne îndeamnă să săvârșim acte de mărinimie, curaj și detașare – „faptele bune și frumoase” - care sunt „singurele creatoare de pace și mulțumire”. Pe acest pământ – spune el – „cel mai sigur mijloc de a intra în comuniune cu Atoptuternicul, mijlocul fără greș și instantaneu este săvârșirea binelui, ajutorarea aproapelui aflat în necaz”.

Câteodată doar cu o vorbă bună „putem roua sufletul cel mai pustiit al unui semen al nostru”. Să nu uităm că vorba bună a tâlharului Dismas, cel răstignit la dreapta Fiului lui Dumnezeu, a înmiresmat „aerul vitriolat al Golgotei!”

Prin credință „dând lumina pe care nu o ai, o vei avea și tu (...). Darul suprafiresc se reflectă asupra-ți , se întoarce la tine ca un bumerang ,

ca o rază de lumină proiectată în oglindă și te înăvurește, te împlinește, te covârșește”.

N. Steinhardt s-a restaurat pe sine prin credința în Dumnezeu. Un alt scriitor, Horia Vintilă, mărturisea după ce a terminat de citit „**Jurnalul fericirii**” că această carte poate fi pusă „la temelia unei regenerări”.

Cu această carte, care este mai întâi o confesiune de credință, dar și cu altele, redescoperim spiritul, care trecuse pe planul al doilea în detrimentul literei; redescoperim elementul moral care dispăruse sub prevalența esteticului.

De-am vorbi toate limbile și toate dialectele pământului și de-am fi capabili să clasificăm conform clasificării zecimale toate volumele tipărite de la Gutenberg și până astăzi și de-am fi tobă de carte și de-am cunoaște întrebuințarea tuturor termenilor științei și tehnicii, tot nu ne putem numi oameni culți dacă suntem pizmăreți, bădărani și răi la suflet.

Înțeleptul de la Rohia face aluzie oarecum la munca pe care a desfășurat-o în biblioteca Mănăstirii „Sfânta Ana”, împărțându-ne astfel nețărnută lui dragoste față de cărți precum și pentru cei ce trudes zămislindu-le, îngrijindu-le sau oferindu-le ca pe niște comori neprețuite.

Citind cărțile lui N. Steinhardt nu poți să nu te simți cuprins de bucurie și chiar și atunci când nu ești de acord cu el, îl respecti și îl iubești pentru că te întâmpină și te însoțește cu bunătatea și cu inteligența sa.

PUNCTE SENSIBILE ÎN CLASIFICARE - SUBIECTIVITATEA CLASIFICATORULUI

Ioana DRAGOTĂ

Operațiunea de clasificare are, privită din exterior, toate aparențele unei operațiuni de rigoare matematică. Însă cei care lucrează efectiv în domeniu știu că, cu toate instrumentele din ce în ce mai puternice utilizate, rămâne un spațiu în care clasificatorul trebuie să ia decizii și să-și stabilească propriile convenții (actul decizional implică atât chestiuni legate de conținut cât și de numărul clasificărilor necesare și suficiente pentru prelucrarea adecvată din acest punct de vedere a lucrărilor supuse clasificării). Să încercăm să identificăm, pe baza experienței proprii, acest spațiu de manevră care, din fericire, nu este prea larg.

Inițial, în perioada, să-i spunem, de pionierat în introducerea CZU în bibliotecile românești, presiunea exercitată asupra clasificatorului a fost imensă, de munca lui depinzând structurarea și comunicarea adecvată a colecțiilor. Modul de abordare a clasificării a fost influențat, în mare măsură de *dimensiunea și diversitatea colecțiilor*. Ilustrativ mi se pare în acest sens exemplul Clasei 2 Religie. Teologie unde ponderea era deținută atunci de lucrările pe probleme de ateism și, în consecință, s-a practicat o clasificare cu un grad mic de adâncime.

Activitatea primilor noștri clasificatori poartă *puternica amprentă a personalității și dimensiunii lor culturale*. Acest gen de subiectivitate este inerent oricărei activități intelectuale și nu asupra ei vreau să mă opresc. Ea se manifestă și azi ca și atunci. Constatarea faptului este foarte ușor de făcut prin compararea clasificărilor aplicate lucrărilor mai „pretențioase” din punct de vedere al încadrării subiectului lor ce apar în bazele de date ale diferitelor biblioteci. Internet-ul permite acest lucru. O căutare pentru observarea modului în care sunt clasificate lucrările lui Emil Cioran în diverse baze de date ale bibliotecilor românești și străine poate fi prilej de meditație pentru orice clasificator. Dar asupra lui Emil Cioran voi mai reveni pe parcursul acestui material. Efortul remarcabil de informatizare a bibliotecilor românești la care suntem martori în această

perioadă face posibilă consultarea reciprocă și imediată a cataloagelor și relevă dimensiunile semnificative ale diferențelor de abordare insinuate de-a lungul timpului în activitatea de clasificare, rezultat al unei comunicări anevoioase și a preluării de către generațiile succesive de bibliotecari a unor „cutume” de clasificare.

Cu toate aparențele ei de exactitate, deci, clasificarea este, la urma urmei, o convenție care nu își este sieși suficientă. Ea generează alte convenții. Tabelele CZU, în mod inevitabil, conțin tautologii. Există situații în care pentru un același subiect se pot găsi *variante de clasificare*. Regula generală pe care o aplicăm este de folosire a variantei mai directe, dar nu întotdeauna este benefic pentru structurarea bazelor de date de indici CZU și evidențierea unor intrări suplimentare pentru căutare. Se pot întâlni exemple de acest gen la Clasa 61 Științe medicale. Medicină, la Clasa 34 Drept. Jurisprudență etc. De asemenea, structuri sinonime pot apărea și prin utilizarea indicilor auxiliari comuni de formă care au corespondenți între indicii auxiliari speciali cu liniuță. În aceste cazuri, din nou avem o situație decizională. Se va alege o variantă de clasificare considerată optimă sau se vor evidenția variantele posibile pentru oferirea mai multor puncte de acces la informația dorită? Oferim atunci toate porțile de intrare ce s-ar putea să fie solicitate de utilizatori? Dacă în cazul indexării acest lucru este facilitat de corelațiile stabilite în cazul sinonimiilor, când este vorba despre clasificare, o abordare de acest gen poate fi generatoare de haos. Când oferă porți de intrare spre informație, clasificatorul trebuie să ia în considerare, în limitele bunului simț, și cerințele specifice ale utilizatorilor coroborat cu acțiunea de educare a acestora în cercetarea bazelor de date. Trebuie să recunoaștem însă că, fiind un instrument destul de specializat, CZU este folosit în căutare exclusiv de către bibliotecari, și nici de către aceștia întotdeauna, fiind preferate vedetele de subiect și cuvintele cheie. În consecință, s-au

făcut auzite voci care anunță declinul CZU în favoarea indexării. Admit că gradul înalt de specializare pe care CZU îl cere îl face accesibil pe deplin doar bibliotecarilor dar, în același timp, consider că avantajele de ierarhizare și grupare pe care le oferă sunt superioare oricăror alte forme de relevare a conținutului. Limbajul cifrelor este unul universal și un bibliotecar bine instruit, sau măcar cu un index alfabetic adecvat la dispoziție, va putea să indice lucrările circumscrise unui domeniu indiferent în ce limbă exotică ar fi scrise ele, prin simpla observare a indicilor CZU aplicați. Între clasificare și indexare nu văd o relație de concurență, ci una de completare reciprocă, cu atât mai mult cu cât modurile specifice lor în care acoperă informația nu coincid în totalitate.

Revenind la subiectivitate, menționez problema fenomenului *contaminării prin alăturare*, adică succesiunea cărților poate influența, în anumite situații, optica clasificatorului, fenomen comparabil cu deformarea receptării culorilor prin alăturare, sau perceperea senzațiilor de rece și de cald prin comparație (după ce ții mâinile pe o bucată de gheață, apa rece de la robinet va părea de-a dreptul caldă).

Se poate ivi și problema *dozei de imprecizie a limbajului uman*. La termeni strict tehnici nu poate fi vorba de confuzii. Însă, există categorii care nu se supun unei definiții stricte, domenii care interferează. Nu îmi propun să intru pe teritoriul semanticii. O parte a acestei probleme poate fi rezolvată printr-un index alfabetic bine structurat, deși stabilirea unei corespondențe biunivoce între termenii limbajului și combinațiile posibile de cifre este de domeniul utopiei. Ar trebui ca limba să fie perfectă. Căutarea unei astfel de limbi, ilustrată de Umberto Eco în lucrarea sa „În căutarea limbii perfecte” (Editura Polirom, 2002) este un demers fascinant, care a captat interesul unor minți ilustre, fără să se fi ajuns vreodată la rezultatul dorit, dar obținându-se rezultate colaterale semnificative în evoluția gândirii umane. În paranteză fie spus, în prefața sa la lucrare, autorul, care frecventează cu asiduitate bibliotecile, încearcă să-și încadreze sistematic lucrarea, fără a fi prea convingător. Citez: „În sfârșit, dacă ar trebui să hotărâsc la care rubrică să fișez această carte pentru o bibliotecă (iar pentru Leibniz o asemenea chestiune avea oarecum de-a face cu problema limbii perfecte), nu m-aș gândi la lingvistică sau semiotică (chiar

dacă în aceste pagini se folosește un instrument semiotic, și un anumit interes semiotic i se cere și cititorului binevoitor), ci la istoria ideilor.”

De asemenea, se manifestă și o „*poluare*” ideologică a sensului. Știm prea bine că au existat, înainte de 1989, perioade în care eticheta de „pseudoștiință” se aplica unor categorii excesiv de largi de domenii (dacă până și Teoria relativității a fost considerată cândva o emanație a spiritului burghez). Fenomenul a avut implicații și în abordarea lucrărilor referitoare la religie, psihanaliză, parapsihologie, bioenergie, terapii alternative, partide politice etc.

Există însă și o stare de fapt cu caracter obiectiv în care clasificatorul este chemat să-și exercite abilitățile decizionale. Este vorba despre *decalajul de timp inerent între expansiunea fără precedent a anumitor domenii ale cunoașterii umane și momentul actualizării prin înglobarea noului indice CZU aferent în tabele*. Astfel suntem puși uneori în situația de a crea, cu indicii existenți, combinații cu care să definim termeni nou apăruiți. Așa au stat lucrurile, de exemplu, la Clasa 004 Știința și tehnologia calculatoarelor. Prelucrarea datelor unde, până să intrăm în posesia tabelelor actualizate, am avut de clasificat lucrări despre Internet, care nu avea indice dedicat. Ne-am descurcat cu indicii avuți la îndemână, din aria rețelelor de calculatoare. La primirea tabelelor actualizate, am făcut alinierea retroactiv. De asemenea, cuprinderea în cercetarea științifică a unor domenii de graniță, a unor fenomene etichetate la un moment dat ca „fenomene neelucidate” deplasează sensibil modul de abordare a acestora din punctul de vedere al clasificării. Sunt încă multe aspecte asupra cărora comunitatea științifică nu reușește să cadă de acord, adevărate subiecte tabu și, de multe ori, cercetătorii care încearcă o altă abordare decât cea recunoscută oficial se expun riscului de a-și îngropa carierele științifice. Și atunci, dacă ei nu pot cădea de acord, în ce situație este clasificatorul?

În această probabil mult prea lungă introducere, am încercat să găsesc câteva surse generale ale subiectivității în clasificare. Dar și munca aceasta își are rutina ei și nu suntem puși în fiecare moment în situația de a clasifica lucrări cu grad sporit de dificultate. Surprinzător însă, probleme decizionale ridică chiar și lucrările care fac obiectul muncii de zi cu zi.

1. *Autori cu multiplă apartenență*

Aici se ridică două probleme, ambele generate de condițiile istorice frământate ale secolelor XIX–XX. Este vorba despre reconfigurarea hărții politico-geografice a Europei, prin dezmembrarea Imperiului Austro-Ungar, mai nou a Iugoslaviei, Cehoslovaciei și a Uniunii Sovietice și despre fenomenul tot mai accentuat al „migrației” scriitorilor. Dacă regula de bază în clasificarea literaturii este de a atribui indicele CZU corespunzător limbii în care a fost creat originalul operei literare, în cazul scriitorilor „itineranți” se cere din nou un efort decizional. Fie numai exemplul lui Vladimir Nabokov care, după acest criteriu, a fost scriitor rus în perioada de început, apoi francez pentru o scurtă perioadă ca, în cele din urmă, să fie consacrat ca scriitor american. La fel Nina Berberova. Ponderea creației va da tonul clasificării dar nu întotdeauna enciclopediile cad de acord asupra acestui aspect, culturi diferite revendicându-i. Noi îi avem pe Eugen Ionescu și Emil Cioran pe care presupun că numai bibliotecile din România îi clasifică și la literatura română, din motive mai mult decât evidente.

2. *Până unde mergem cu aplicarea indicelui de literatură și când îl folosim numai pe acesta?*

Spicuim din Dicționarul enciclopedic. Vol. 4 (2001): „1. Artă al cărei mijloc de expresie este limba (cuvântul); beletristică. [...] 4. (În sens larg) Totalitatea producțiilor scrise aparținând unei epoci, unei națiuni sau unui domeniu de activitate, care cuprinde opere științifice, politice, filozofice, publicistice etc.”

„Sau aici lipsește o asemenea graniță precisă?” își pune întrebarea Hans Georg Gadamer în impresionanta sa lucrare „Adevăr și metodă” (Editura Teora, 2001). „Există opere științifice care și-au dobândit prin calitățile lor scriitoricești dreptul de a fi apreciate ca opere de artă literare și de a se număra printre textele literaturii universale. Acest lucru este plauzibil din perspectiva conștiinței estetice, deoarece aceasta declară drept determinantă în cazul operei de artă nu semnificația sa de conținut, ci doar calitatea modelării acesteia. Însă după ce critica noastră a conștiinței estetice a limitat în mod fundamental eficacitatea acestei perspective, principiul separării artei literare de literatură devine îndoielnic. Am văzut că nici măcar opera de artă poetică nu poate fi surprinsă în adevărul ei esențial pornind de la criteriul

cunoașterii estetice. Acesta are în comun cu toate celelalte texte literare faptul că ni se adresează în semnificația sa de conținut. Înțelegerea noastră nu se concentrează în mod specific asupra performanței modelatoare care îi revine în calitate de operă de artă, ci asupra a ceea ce ne comunică.

În acest sens, diferența dintre o operă de artă literară și un text literar oarecare nu este una cu adevărat fundamentală. Firește că există o diferență între limbajul poeziei și cel al prozei și cu atât mai mult între limba prozei și limbajul „științific”. Aceste deosebiri pot fi examinate, desigur, și din perspectiva modelării literare. Însă diferența esențială între aceste diverse „limbaje” rezidă, de bună seamă, într-un alt punct, și anume în natura diferită a pretenției de adevăr (Wahrheitsanspruch) pe care acestea o formulează.”

În această situație de decizie se plasează multe dintre operele științifice din antichitatea greacă și latină.

În sens invers, sunt situații în care am serioase rezerve față de utilizarea singulară a indicilor de literatură religioasă și de eseistică, așa cum apare ea de multe ori în practica curentă. Uneori sunt suficienți și nu mai poate fi nimic adăugat dar, în multe cazuri, aplicarea unică a acestora poate însemna o expediție facilă a unor situații incomode de clasificare. Sigur că pentru mulți clasificatori, printre care mă numără și eu, a fost dificil de făcut față avalanșei de lucrări religioase de după 1989. Dar și din motive personale și din motive profesionale am dorit să aprofundez domeniul. Ucenicia cea mai bună mi-am făcut-o fiind solicitată să contribui la organizarea unei biblioteci de profil proaspăt înființate în orașul nostru. Astfel de prilejuri sunt extrem de rare, însă necunoașterea nu poate fi o scuză. Ar fi absurd să cerem clasificatorului o specializare în toate domeniile cunoașterii umane dar în momentul de față există totuși mijloace de informare extrem de performante. Munca noastră îl are ca destinatar pe cititorul interesat de domeniu, care de cele mai multe ori posedă și cunoștințe temeinice legate de acesta. Pentru el vor fi mai mult decât evidente superficialitatea sau eroarea și, în loc să-i venim în ajutor, s-ar putea să îl derutăm prin amplasări incorecte.

La eseistică, la fel, dacă există o temă predominantă, este util să fie evidențiată prin clasificare. Rămâne din nou, nu-i așa, la aprecierea clasificatorului.

Cred că este locul potrivit să fac o nouă referire la lucrările lui Emil Cioran. Dicționarele îl prezintă ca scriitor, stilist și „gânditor” francez de origine română (ghilimelele îmi aparțin). Cu „scriitor” și „stilist”, nimic de zis, ușor de identificat în clasificare, dar cu „gânditor”, în sens strict, este mai greu. El făcea afirmația că a trecut vremea sistemelor filosofice complete și atunci, deși mai rar am întâlnit în practică o astfel de abordare, „gânditor” nu trebuie asimilat cu „filosof”? Oricum, Emil Cioran și-a pus bine amprenta asupra modului nostru de gândire. Mie nu mi se pare deplasat. Subiectivitate de clasificator...

3. *Prelucrări, adaptări, prescurtări literare și traduceri prea puțin oneste*

Să ne oprim pentru început la prelucrările literare după opere ilustre de care piața cărții este invadată în ultimul timp. Din capul locului mă simt dator să precizez că nu agreez acest tip de lucrări destinate, presupun, celor care suferă de lene intelectuală, în scopul asigurării unui simulacru de cultură generală. (Singura excepție de la regulă este site-ul „I love books” în care, cu un umor irezistibil, conținutul cărților este redat în maximum 25 de cuvinte. Exemplu: „În așteptarea lui Godot” – „Nu se întâmplă nimic. De două ori.”)

Cea mai explicită referire la lucrările de acest gen am găsit-o în „Ghidul de catalogare și clasificare a colecțiilor bibliotecilor universitare din România (București, 1976) elaborat de un colectiv condus de Victoria Curcăneanu. Deși precizările se referă la descriere, de aici decurg consecințe și pentru clasificator. „Adaptările, prelucrările, transpunerile unui roman, a unei povestiri sau a unui poem într-o piesă sau scenariu cinematografic sau invers, a unei piese într-o povestire, se descriu la numele autorului prelucrării. Pentru autorul lucrării originale se întocmește o descriere complementară.” Se impune deci o clasificare la literatura căreia îi aparține prelucrarea (cu genul ei literar) și o alta la literatura căreia îi aparține originalul (cu genul literar respectiv) încheiată obligatoriu cu indicii auxiliari (0.046.6) ediții adaptate sau (0.046.4) ediții prescurtate, după caz care vor face posibilă gruparea la original a tuturor adaptărilor și transpunerilor lui. Fie clasicul exemplu al „Povestirilor după Shakespeare” de Charles și Mary Lamb. Acestea le-am aplicat clasificările:

821.111-32=135.1 și

821.111-2=135.1 (0.046.6).

„Prelucrările, adaptările care nu schimbă prea mult lucrarea originală se descriu la autorul lucrării originale, iar pentru autorul prelucrării, se întocmește o descriere complementară.” În această situație prelucrarea nu mai este considerată o operă de sine stătătoare și nu poate fi scoasă în evidență prin clasificare. Atrage atenția formularea „care nu schimbă prea mult lucrarea originală”, acest „prea mult” cum poate fi cuantificat? Rămâne deci în sarcina clasificatorului să stabilească, acolo unde este posibil (căci din păcate sau din fericire nu putem citi toate cărțile), dimensiunile intervenției adaptatorului pe text, pentru că, uneori, acesta își ia o foarte mare libertate, mergând până la denaturarea mesajului lucrării inițiale. O serie de lucrări de acest gen sunt, de exemplu, cele ale Disney Enterprises Inc. sau prelucrările Agneteii Lovas Ranga după poveștile Fraților Grimm. În aceste ultime cazuri, a mai evidenția originalul prin clasificare este de natură să inducă în eroare potențialii cititori. De multe ori suntem condiționați de buna credință cu care cel care face transpunerea se declară adaptator sau traducător.

Dar „Traduttore traditore” spun italienii și compararea diferitelor traduceri ale aceleiași opere poate oferi numeroase surprize.

Iată cum apreciază J.L. Borges în „Traducătorii celor O mie și una de nopți” câteva traduceri ale acestei faimoase opere:

a) „Versiunea lui Galland este cea mai prost scrisă dintre toate, cea mai mincinoasă și mai slabă, dar a fost cel mai bine citită”;

b) „Extrem de erudita versiune a Nopților (a lui Eduard Lane n.n.) este pur și simplu o enciclopedie a evaziunii”, el a „dezinfestat Nopțile”

c) Mardrus, căruia „i se atribuie virtutea morală de a fi traducătorul cel mai fidel al celor O mie și una de nopți”, a dat dovadă de o „infidelitate creatoare și fericită”. Toate aceste traduceri figurează la folclorul literar arab și, totuși, ce deosebire între ele! Ar fi absurd să i se ceară clasificatorului să cunoască originalele și să compare traduceri sau adaptările. Dar, atunci când intervențiile pe text sesizate sunt de domeniul evidenței, este o dovadă de probitate profesională ca acest lucru să fie semnalat prin clasificare. Dar acestea pot fi considerate deja excесе.

4. *Folclor sau literatură cultă?*

Iată deci că am atins problema folclorului literar. Și aici există un teren de manevră. Problema este sugerată de tratamentul diferit ce se aplică în mod constant Fraților Grimm și lui Petre Ispirescu. Toți au fost culegători de folclor. Frații Grimm sunt consacrați ca autori. Lucrările lor figurează la 821.112.2-93-34=135.1, de exemplu. Nici vorbă de indicele auxiliar special cu liniuță -91! Petre Ispirescu, care a operat aceeași unificare stilistică a materialului cules, este considerat doar culegător de folclor și tratat în consecință: 821.135.1-91-34 și 398.2(498). O posibilă abordare ar putea fi aceea care să considere culegeri de folclor doar lucrările ce respectă anumite rigori, adică menționează informatorii și conservă modul lor de exprimare. Celelalte antologii de texte în care este vădită intervenția realizatorului ar putea fi clasificate la povești, legende, basme de autor, sursa folclorică fiind indicată prin folosirea clasificării specifice cu menționarea indicelui auxiliar comun de prelucrare literară. Și din nou clasificatorul este cel care decide.

5. Până unde se întinde literatura pentru copii?

Vom vedea acum că și folosirea banalului indice auxiliar special cu liniuță -93 (Literatură pentru copii. Literatură juvenilă) poate ridica, la rândul ei, probleme decizionale. Fie, de exemplu, edițiile din autorii clasici destinate uzului școlar. Vom folosi pentru ele acest indice sau nu? Pentru ediții din poeziile lui Mihai Eminescu, de exemplu, bogat ilustrate și conținând poezii accesibile și copiilor, îl folosim? „Momente și schițe” de I.L. Caragiale va fi când literatură pentru adulți, când literatură pentru copii, în funcție de modul de prezentare a volumului? Și atunci ce clasificăm: conținutul sau modul de prezentare? În practica noastră curentă aplicăm acest indice ținând cont și de faptul că este un element de evidențiere a literaturii destinate tinerilor cititori în statistica de bibliotecă.

Unde mai pui că orizontul cultural și așteptările față de lectură se modifică generație după generație. Mai poate fi considerat într-adevăr romanul „Cei trei mușchetari” literatură destinată adulților, cum a fost inițial? Și până la ce vârstă, în general, romanele lui Jules Verne mai suscită interesul? Trilogia „Stăpânul inelelor” este destinată copiilor sau adulților?

Adaug aici apetitul crescut în rândul tinerilor cititori pentru literatura S.F. și atragerea în sfera bibliografiei școlare pentru învățământul gimnazial a unor lucrări care, până nu demult, au fost considerate nepotrivite cu vârsta fragedă (și am fost de-a dreptul surprinsă uneori de cererile de lectură formulate la Secția pentru copii). Sunt întrebări ale căror răspunsuri se modifică pe măsura trecerii timpului și, în consecință, rămâne o marjă de subiectivitate în stabilirea granițelor până la care se aplică indicele -93.

6. Biografii științifice, autobiografii, biografii romanțate

Nici la lucrările cu caracter biografic sau autobiografic situația nu este întotdeauna simplă. De la biografiile strict științifice până la biografiile romanțate și chiar pseudobiografii – opere de pură ficțiune, paleta acestui gen de lucrări este foarte largă. Din nou clasificatorul este chemat să decidă din ce punct începe, pe această scară gradată, să le evidențieze și la literatură, cu indicele auxiliar special – 94, sau, invers, când este util și instructiv să evidențieze personalitatea în discuție și la domeniul ei de afirmare, în cazul operelor în care imaginația autorului compensează prea mult lacunele. Ca subdiviziune a genului de lucrări cercetate la acest punct apar lucrările memorialistice, jurnalele propriu-zise, cele de călătorie, de detenție, jurnalele literare, jurnalele de lectură etc. Și aici este o mare deosebire între jurnalul unei expediții geografice alcătuit de explorator și cel de călătorie al unui scriitor consacrat, între memoriile unui scriitor sau consemnările unui om politic. Este o mare deosebire între lucrarea „Temnița – destinul generației noastre” a lui Ion Diaconescu și „Jurnalul fericirii” al lui N. Steinhart. Este umbrela indicelui -94 destul de încăpătoare ca să le acopere pe toate? Eu nu cred acest lucru. Dar am văzut deja cât este de dificil de stabilit până unde se întinde literatura, în accepțiunea tabelelor CZU. Iată, deci, o altă gamă de lucrări în legătură cu care clasificatorul trebuie să ia o decizie.

7. Identificarea genului literar

Mai nou, și genurile literare par a ridica probleme, sustrăgându-se împărțirii riguroase cu care am fost obișnuiți. Apar lucrări de graniță între genuri, experimente literare. Dacă nu există o mențiune explicită pe pagina de titlu, în

prefață, postfață, comentarii sau ca obiect al seriei/colecției, ne revine misiunea ingrată de a decide noi, în calitate de clasificatori, dacă este vorba de roman sau nuvelă, poem în proză sau proză pur și simplu, încadrare dificil de stabilit uneori chiar și pentru experții în domeniul literaturii. După cum am constatat, la lucrările de acest gen, se evită cu obstinație numirea genului literar în prefața, postfața sau aprecierile critice, fiind preferate exprimări de genul: „opera”, „scrierea”, „lucrarea” etc. Dacă nu este vorba de un scriitor consacrat sau cu bibliografia evidențiată undeva și aici suntem pe un teren nesigur.

Semnalez că mi s-a părut ciudat totuși faptul că între oscilațiile pe care le-am văzut de-a lungul timpului în clasificarea „Amintirilor din copilărie” de Ion Creangă, nu am întâlnit o abordare de genul 821.135.1-94 cu toate că este vorba, în ultimă instanță, de memorii care se întind și dincolo de vârsta copilăriei, e adevărat că într-un stil superb și inconfundabil și nici abordarea 929 Creangă, Ion. Lucrarea ar putea fi considerată și ca aparținând, de ce nu, istoriei literare, fiind vorba despre evenimente reale din viața neasemuitului povestitor. Ca o paranteză, aplicarea consacrată a indicelui auxiliar special -93, nu mi s-a mai părut atât de evidentă după o lectură de maturitate, pentru că numai experiența de adult te poate face să receptezi pe deplin inconfunabila savoare a acestei opere. Și apoi, Ion Creangă însuși le-a povestit prietenilor săi de la Junimea și nu copiilor.

Ar mai fi situația operelor cronicarilor români cărora, de regulă, după cum am observat, li se aplică doar clasificarea de istorie. În cazul în care o bună parte dintre evenimentele descrise le sunt contemporane, de ce nu ar fi clasificați și la memorialistică, să spunem, păstrând proporțiile.

8. *Tirania timpului*

Un alt aspect asupra căruia doresc să mă opresc în privința subiectivității în clasificare, neavând nici pe departe pretenția că le-aș fi epuizat, este unul generat de condiția noastră de ființe aflate sub tirania timpului, mai precis de lucrările în care diferite domenii interferează cu istoria contemporană. Pentru că, nu-i așa, în timp, aproape totul devine istorie.

Fenomenul l-am sesizat imediat după 1989, când istoria noastră și-a accelerat brusc ritmul. A existat tendința de a atribui, sub impresia evenimentelor, doar clasificări în sfera politicului unor lucrări care, în perspectiva

timpului, categoric vor fi de domeniul istoriei. De altfel este destul de greu de găsit lucrări în care aceste domenii să nu interfereze. Și totuși, nu clasificăm numai pentru prezent ci și pentru potențiali viitori utilizatori. Dacă o lucrare dedicată lui Iuliu Maniu o clasificăm fără rezerve și la istoria României, atunci și una dedicată unui om politic contemporan poate primi același tratament. Rămâne oarecum la latitudinea clasificatorului să aprecieze statura personalității respective. Lăsând gluma la o parte, dacă citim despre alianțele lui Ștefan cel Mare și Sfânt în războaiele purtate, gândul ne duce invariabil la istorie, deși este vorba despre ceea ce am considera pentru un eveniment contemporan, relații politice internaționale. În sens invers acest viciu de perspectivă poate fi atenuat prin abordarea lucrărilor de istorie mai nuanțat acolo unde este cazul. Nu ne împiedică nimeni să facem acest lucru. Dar aici este vorba despre un alt gen de subiectivitate, cea generată de perspectiva noastră de ființe trecătoare asupra timpului, după cum am mai spus.

Ne-a mai rămas de văzut în ce măsură informatizarea influențează activitatea clasificatorului.

Comunicarea colecțiilor, împreună cu catalogarea partajată și catalogarea înaintea publicării vor face să dispară abordarea clasificării prin prisma dimensiunii colecțiilor. De asemenea, datorită posibilităților multiple și din ce în ce mai performante de regăsire a informațiilor în bazele de date, grija de a nu încărca prea mult catalogul sistematic se va estompa și ea.

Mai mult, posibilitățile oferite de căutările combinate credem că afectează oarecum utilizarea semnelor auxiliare comune, dispărând și imperativele de grupare ale catalogului tradițional pe fișe. De exemplu, folosirea în căutare a câmpului repetitiv CZU sau a operatorului logic „și” se constituie în substituenți ai semnului „+” care își pierde rostul. Celelalte semne auxiliare rămân utile doar în măsura cunoașterii exacte a structurii indicelui CZU căutat. În acest context, importanța semnului de relație „:” pare a se diminua. În privința semnului de extensie „/”, domeniile intermediare conținute devin practic imposibil de pus în evidență.

Un mare avantaj al informatizării este acela că modificările CZU, destul de ample și frecvente mai nou, încetează să mai fie un coșmar pentru clasificatori, existând facilitatea schimbărilor globale.

Mijloacele de comunicare și informare existente au drept consecință faptul că, pentru marea

majoritate a clasificatorilor, munca de clasificare devine din ce în ce mai mult una de execuție și rutină, ceea ce, chiar dacă îi diminuează farmecul, are ca efect

ridicarea unei poveri apăsătoare de pe umerii bibliotecarului.

ÎNREGISTRAREA RETROACTIVĂ A FONDULUI DE PUBLICAȚII

Sorina BERETEAN

Pentru o bună funcționare a sistemului informatizat în bibliotecă, urmărirea circulației cărților, obținerea statisticilor de bibliotecă privind împrumutul, cititorii, frecvența și, în primul rând, pentru buna deservire a utilizatorilor, este necesară înregistrarea integrală în bazele de date a întregului fond de publicații al bibliotecii.

Această operație a fost demarată cu mult timp în urmă, în anul 1998. S-a început cu introducerea retroactivă a publicațiilor de la Secția pentru Copii, având în vedere dimensiunile mai mici ale fondului, pentru a facilita testarea Modulului Circulație. Metoda adoptată a fost introducerea datelor după fișele topografice ale lucrărilor respective. Această operație a fost realizată de către personalul de la Secția Completarea și Organizarea Colecțiilor (o vom numi pe scurt *Prelucrare*), după orele de program. Ulterior, în anul 2003, după ce s-a făcut inventarul la această secție și s-au barcodat cărțile, s-au făcut corecturile necesare. Deci, în momentul de față, Secția pentru Copii este secția la care întreaga colecție de publicații este introdusă în baza de date și este și barcodată.

La Secția Sala de lectură s-a trecut la înregistrarea retroactivă a publicațiilor din Modulul Circulație, pe baza cărții, folosind, la nevoie, și fișele din cataloagele acestei secții. S-a încercat introducerea cărților în baza de date pe formate, începând de la formatul I și continuând cu celelalte. Au fost introduse, de asemenea, lucrările de referință.

La Secția Împrumut adulți, s-a făcut introducerea retroactivă după fișele topografice, începând cu literatura, lingvistica română și critica literară, unde vedetele de subiect sunt, în general, evidente. Etapa următoare a fost înregistrarea lucrărilor de la grupele 0, 1..., pe baza fișelor topografice, unde operatorii puneau și vedete de subiect. Pentru a li se ușura munca,

li s-a dat o listă cu vedete de subiect atașate divizionarelor din catalogul topografic. Ei au lucrat de asemenea din Modulul Circulație și unii dintre ei, mai experimentați, din Modulul Catalogare.

La Periodice, în prima etapă, au fost introduse, prin Modulul Catalogare, toate periodicele înregistrate în catalogul clasic, pentru a oferi o imagine completă a fondului deținut, considerând că, prin completarea câmpului Numere deținute, cititorul este informat, urmând apoi să se introducă și numerele de inventar, pentru circulație.

La secțiile Sala de lectură și Împrumut adulți s-a lucrat din Circulație, iar la Secția pentru Copii s-a lucrat din Catalogare. Specific aceasta deoarece la lucrările introduse din Catalogare, trebuie să revenim pentru mici corecturi sau verificări și completarea numerelor de inventar, în schimb la cele introduse din Circulație sunt de făcut mai multe completări, deoarece nu s-au putut trece mențiunile de responsabilitate, editorii, nu s-au putut face legăturile între partea generală și volume, la lucrările în mai multe volume; mai trebuie să se adauge numerele de inventar, cele ce aparțin altor secții sau filiale.

După acest debut, în urma utilizării programului Tinlib, după ce s-a văzut cum lucrează programul și ce facilități oferă, s-a pus problema care dintre metodele folosite este cea mai eficientă sau dacă există altele mai bune. Deoarece în momentul de față sunt introduse în baza de date doar 2094 titluri seriale, 778 titluri audio-video și aproximativ 80000 titluri cărți, mă gândesc că nu ar strica să supun dezbaterei colegilor care sunt variantele pe care le avem pentru introducerea retroactivă a fondului, cu avantaje și dezavantaje, urmând să decidem ce variantă să adoptăm în continuare.

Opțiunile pe care le avem la introducerea

retroactivă a fondului sunt:

1. După fișele topografice ale fiecărei secții

În această situație, urmează să introducem informațiile minimale pe care le găsim pe fișele topografice, adică: autorul, titlul (uneori incomplet), anul, numărul de inventar, prețul, cota, localizarea. Avantajul este că introducerea datelor, acestea fiind mai puține, se face mai rapid, regăsind astfel lucrarea în bazele de date, chiar dacă e sumar descrisă. Un alt avantaj ar fi că, având succesiuni complete de numere de inventar, pot fi controlate și pierderile/ștergerile accidentale din baza de date. Dezavantajul este că uneori nu sunt trecute pe fișă nici aceste informații, identificarea lucrării, dintre titlurile ce există deja, fiind dificilă din cauza înregistrărilor incomplete. De asemenea, trebuie să se revină asupra înregistrărilor, pentru completarea lor cu date suplimentare, fie pe baza fișelor matcă, fie pe baza cărții (ceea ce este mai dificil, cărțile fiind în secțiile respective).

2. După registrele inventar

Dacă optăm pentru această metodă, cunoscând numărul de inventar de la care s-a început prelucrarea informatizată a noilor achiziții, pe baza registrelor inventar, se poate merge de la achizițiile recente spre cele mai vechi, deoarece de obicei sunt solicitate lucrările noi. Avantajul ar fi că am ști sigur până la ce dată avem baza de date completă, dar avem din nou dezavantajul datelor sumar introduse, adică: număr de inventar, autor, titlu, an, preț, cotă (doar cea sistematic-alfabetică, cea pe format nu e trecută), repartizare... De asemenea, trebuie să revenim la completarea înregistrărilor cu datele suplimentare de pe fișele matcă sau cărți.

3. După carte, din Modulul Circulație

Dacă alegem această variantă, se face de la început operația de catalogare; clasificarea, cota și numărul de inventar se iau de pe carte. Dezavantajele sunt că această metodă se poate aplica doar pe secții, trebuind să se facă mereu confruntarea cu fișele de catalog,

pentru a exista concordanță între noua catalogare și cea deja existentă. De asemenea, Modulul Circulație nu permite descrierea completă a publicației, fiind nevoie să se revină asupra înregistrării, pentru completări (adică: mențiune de responsabilitate, legarea volumelor de partea generală, RMF, colecție etc.). Sunt colegi de la alte biblioteci care nu au agreat această metodă, alții care au folosit-o. Fiind vorba de alegerea unei modalități de introducere retroactivă a fondului de către Secția Prelucrare, această soluție am menționat-o doar ca posibilă, dar nu este una pe care am putea să o adoptăm.

4. După fișele matcă

Această metodă, presupune descrierea completă a publicației, având în vedere că fișele matcă oferă toate datele. Există și aici însă o problemă: fișele nu sunt aduse la zi cu toate scoaterile din inventar. S-ar putea să înregistrăm la o lucrare mai multe exemplare, dar e posibil să fie mai multe dintre ele scoase din inventar. Deci, ar trebui să se lucreze în paralel cu fișa matcă și cu registrul inventar, sau să se facă înregistrările conform fișelor matcă și, în etapa a doua, să se facă actualizările conform registrului inventar. Utilizând această metodă, am putea selecta, pentru început, titlurile introduse din Modulul Circulație de către colegii noștri de pe secții și să le completăm cu datele lipsă, iar apoi, pe baza registrelor inventar, să completăm numerele de inventar sau scoaterile.

Având în vedere cele de mai sus, urmează să cumpănim avantajele și dezavantajele fiecărei metode și să hotărâm pe care o vom aplica în secția de Prelucrare, în momentul în care prelucrarea cărții curente ne va permite să ne ocupăm de înregistrarea retroactivă în baza de date a fondului și corectarea înregistrărilor deja făcute.

La Documentar, cărțile sunt barcodate, urmează să se facă retroactiv introducerea colecției. Fiindcă lucrările din această secție ridică foarte multe probleme, considerăm că aici trebuie să se facă înregistrarea pe baza cărții, împreună cu fișele de catalog.

Secția de Prelucrare, consider eu, are următoarele două opțiuni: fie să introducă retroactiv fondul prin una din variante, fie să completeze mai întâi înregistrările care figurează deja în lista Căutare-Editare Titluri cărți introduse prin Circulație. Avem de ales între realizarea unor înregistrări corecte și complete (într-o perioadă mai lungă de timp) și nevoia de a vedea tot fondul introdus, fie și sumar

(aceasta necesitând un timp mai scurt.)

CAIETELE BIOBIBLIOGRAFICE - PUNCTE DE REPER ALE BIBLIOGRAFIEI LOCALE

(2003-2004)

Ana GRIGOR

Biblioteca Județeană "Petre Dulfu" Baia Mare lansează în cursul anului 1992, la inițiativa doamnei Laura Temian, seria de biobibliografii "Personalități maramureșene - aniversări" realizându-se astfel un capitol important al bibliografiei locale.

În anul 2003 Serviciul de Informare Bibliografică și Documentare a realizat două caiete biobibliografice aniversare: "Valeriu Achim" și "Vida Geza"; în acest an: "Andrei Mikola" și "Nicolae Apostol".

Un caiet biobibliografic este, fără îndoială, o lucrare de referință foarte utilă, o informație, care pare neînsemnată, poate deveni de mare importanță odată cu trecerea timpului.

Lucrările sunt de tip monografic-personalia cu multe elemente comune în concepție și în tratarea materialelor bibliografice ("Valeriu Achim", "Andrei Mikola", "Nicolae Apostol") și cu diferențe specifice dictate de personalitatea creatoare a fiecărui subiect, de aria preocupărilor ("Valeriu Achim"), de prezența lor nu doar în lumea creației, ci și în conștiința criticii artistice sau a altor confrăți.

Fiecare caiet biobibliografic își asumă rolul de a fi un instrument de lucru nu numai pentru cercetătorii fenomenului cultural maramureșean, sau a istoriei regionale (documentariști, istorici, bibliotecari, ziariști), ci și pentru nespecialiști.

Lucrările apar într-o frumoasă și atractivă ținută grafică cu diferențieri cromatice de la un caiet la altul. Fiecare caiet se deschide cu portretul personalității aniversate, iar alături - semnătura.

Caietul biobibliografic "Valeriu Achim", realizat de către Otilia Marinescu și Ana-Maria Brezovszki, constituie un omagiu

adus muncii acestei personalități, un act de recunoaștere a meritelor sale la împlinirea a 80 de ani de viață. Caietul se deosebește de celelalte trei prin aria diferită de preocupări a personalității bibliografiate.

Valeriu Achim, doctor în științe istorice, desfășoară nu doar o activitate profesională și culturală; el îmbrățișează și activitatea publicistică și de cercetare științifică și valorificare editorială.

Prima parte a caietului, conținând "Repere biografice", cuprinde subcapitolele: "Studii absolvite", "Activitatea profesională", "Activitatea culturală", "Activitatea politică", "Activitatea publicistică"; "Activitatea de cercetare științifică și valorificare editorială", evidențiind contribuția substanțială la promovarea culturii maramureșene, la punerea în valoare a patrimoniului cultural din nord-vestul Transilvaniei.

Structura bibliografiei urmărește, în mod logic, conținutul materialului informativ, diferitele capitole impunându-se de la sine prin titlu: "Volume", "În volume", "În periodice", "Interviuri", "Referințe critice", "Iconografie".

Indicele bibliografic, deschis de capitolul "Volume", este subdivizat în mai multe secțiuni: "Volume de autor", "Volume în colaborare", "Volume îngrijite, coordonate, editate", "Volume prefăcute", "Manuscrise", "Consilier editor al volumelor", ultima ocupând un spațiu generos.

Notele bibliografice sunt dispuse cronologic și executate conform normelor bibliografice acceptate. Pentru unele lucrări, imediat după textul descrierii bibliografice, s-au menționat și referințele critice apărute în presa culturală locală sau centrală. Capitolele "În volume", "În periodice" (extinzându-

se pe mai mult de 11 pagini), "Interviuri" au o aranjare alfabetică.

Lucrarea este însuflețită de câteva fotografii, portret și reproduceri ale copertelor.

Caietul biobibliografic "Vida Geza" realizat în cadrul aceluiași Serviciu de Informare Bibliografică de către Otilia Marinescu și Ana-Maria Brezovszki, la împlinirea a 90 de ani de la nașterea sculptorului maramureșean, a însemnat atât un salt calitativ în alegerea formatului lucrării, cât și începutul biobibliografiilor dedicate artiștilor plastici.

Ca și în precedentul și în următoarele caiete, în caietul "Vida Geza" descrierea bibliografică e făcută cu grija pentru reținerea tuturor elementelor definitorii și semnificative.

Se remarcă eleganța punerii în pagină a textului combinat cu reproduceri inspirat alese, text precedat de citate ale sculptorului. Modul aerisit de prezentare contribuie la consultarea plăcută a lucrării.

Tabelul cronologic "Repere biografice" oferă principalele date biografice începând cu 28 februarie 1913, data nașterii lui Vida Geza.

Bibliografia cuprinde informații organizate diferit față de cele din bibliografiile dedicate scriitorilor: "Scrieri despre Vida Geza" cu subcapitolele: "Monografii", "În dicționare și lexicoane", "În volume" și "Articole în periodice", "Interviuri", "Din scrierile lui Vida Geza", "Albume și cataloage", "Iconografii" cu subcapitolele "Artistul", "... și opera". Pentru fiecare apariție a monografiilor s-au menționat și referințele critice apărute în presa culturală sau literară.

În toate acestea criteriul alfabetic combinat cu cel cronologic este cel ce ordonează materialul inclus.

"Informațiile care nu sunt complete nu au

putut fi incluse în
colecții
respectiv
mențione
precize

Caietul biobibliografic "Artiști și Mikola", realizat de către Ana-Maria Brezovszki și Florina Vanciu, la împlinirea a 20 de ani de la nașterea sculptorului maramureșean, a însemnat atât un salt calitativ în alegerea formatului lucrării, cât și începutul biobibliografiilor dedicate artiștilor plastici. Se remarcă eleganța punerii în pagină a textului combinat cu reproduceri inspirat alese, text precedat de citate ale sculptorului. Modul aerisit de prezentare contribuie la consultarea plăcută a lucrării. Tabelul cronologic "Repere biografice" oferă principalele date biografice începând cu 28 februarie 1913, data nașterii lui Vida Geza. Bibliografia cuprinde informații organizate diferit față de cele din bibliografiile dedicate scriitorilor: "Scrieri despre Vida Geza" cu subcapitolele: "Monografii", "În dicționare și lexicoane", "În volume" și "Articole în periodice", "Interviuri", "Din scrierile lui Vida Geza", "Albume și cataloage", "Iconografii" cu subcapitolele "Artistul", "... și opera". Pentru fiecare apariție a monografiilor s-au menționat și referințele critice apărute în presa culturală sau literară.

Reproducerile alb-negru și color dau o notă particulară caietului.

"Nicolae Apostol - Caiet biobibliografic", realizat de către Ana-Maria Brezovszki, Florina Vanciu și Ana Grigor, coperta și realizarea grafică: Alexandru Roman, constituie un omagiu adus artistului plastic la împlinirea a 65 de ani de viață și, în același timp, valorifică potențialul informativ de care dispune Biblioteca Județeană, ca urmare a preocupărilor pentru cercetarea bibliografică.

Din lucrare se poate reconstitui, prin mijloace specific bibliotecărești, existența și personalitatea artistului plastic. Cercetarea și munca de tehnoredactare s-au aflat sub semnul urgenței deoarece se apropia vertiginos data aniversară: 16 iunie 1939 și pictorului Nicolae Apostol urma să i se facă o surpriză prin acest caiet biobibliografic.

Trei citate de Nicolae Apostol însoțite de reproduceri color ale unor lucrări, sunt amplasate în fața reperelor biografice; în cuprinsul notiței biografice, pentru sublinierea unor momente din viață, s-au inserat citate, trei la număr, ale artistului. Sub fiecare reproducere s-a înscris într-un chenar, denumirea acesteia.

Notele din final aduc lămuriri asupra publicațiilor de unde au fost extrase citatele precum și asupra denumirilor reproducerilor de pe coperte.

Într-o ultimă parte sunt citate diferite aprecieri critice privind creația artistică a lui Nicolae Apostol.

Caietul are următorul plan: "A. *Repere biografice*", "B. *Opera*", "C. *Interviuri*", "D. *Referințe critice despre artist și operă*", "E. *Cataloage de expoziții*", "F. *Iconografie*".

Reperele biografice, sumare dar esențiale pentru destinul artistului Nicolae Apostol,

alcătuiesc preambulul bibliografiei propriu-zise.

Capitolul "Opera" oferă (prin grija colegilor de la Muzeul de Artă) informații asupra tablourilor aflate în colecțiile Muzeului Județean Maramureș și asupra celor aflate în alte colecții. Același capitol surprinde activitatea în ceea ce privește ilustrația de carte. Cel mai larg spațiu este ocupat de "Referințe critice" grupate în: "În volume", "În periodice" și "Iconografie".

În toate capitolele notițele bibliografice sunt ordonate cronologic, iar titlurile materialului bibliografic sunt evidențiate grafic. Toate acestea contribuie la o mai rapidă consultare a lucrării și sporesc gradul de accesibi-

litate. Informațiile înmănunchiate și ordonate contribuie - sperăm - la cunoașterea mai cuprinzătoare a acestui mare artist plastic al Țării în general și al Maramureșului în particular.

SACRIFICIUL VIERMELUI DE MĂTASE

Angela-Monica JUCAN

În urcușul timpului, bibliotecile au evoluat constant de la funcția de conservare, spre cea de comunicare a colecțiilor. E încă vremea cărții, dar, în triumghiul *carte-bibliotecar-cititor* (care rămâne esențial în sistemul instituției bibliotecă), unghiurile nu mai sunt aceleași, pentru că liniile și-au modificat dimensiunile. Linia cititor-carte se scurtează tot mai mult și e chiar baza triumghiului, iar bibliotecarul rămâne undeva, sus, echidistant, mai mult spre a optimiza relația directă a beneficiarului cu patrimoniul, decât spre a o mijloci efectiv, ca până mai ieri. Multe biblioteci din lume și-au desființat depozitele, punând în totalitate documentele la dispoziția publicului. (Nu am în vedere aici secțiile de colecții speciale.) Noua situație impune însă o nouă aranjare, mai clară, mai pentru cei cărora, în fond, le e destinată. Moștenirea lui Dewey a fost, până de curând, "comoara" bibliotecarului. Masa largă a oamenilor, însă, nu-i cunoaște cifra. De multe ori, nici bibliotecarul nu se descurcă fără catalog. Oricât s-ar revolta informaticienii, căutarea pe calculator este mai lentă decât cea în cataloagele tradiționale, uneori derutantă și, de destule ori, imposibilă (avarii ale sistemului, întreruperea curentului electric). Raftul liber oferă publicațiile direct, prin intermediul ocult al bibliotecarului, al cărui rol este acum mai puțin acela de a da cartea, și mai mult acela de a o pune la dispoziție, ceea ce înseamnă a-l pune pe cititor în situația de a o găsi, creîndu-i și sentimentul de persoană avizată și independentă. Aceasta presupune, pe de o parte, cum spuneam, o aranjare mai simplă și, pe de alta, o rearanjare mai rapidă, știut fiind că cititorii repun volumele pe raft la întâmplare, uneori la mare distanță de locul de unde le-au luat.

Prin urmare, munca bibliotecarului de la secțiile de împrumut constă acum în primul rând în a organiza colecția în funcție fondul existent și de categoria cititorilor pe care îi are, apoi de a reordona cărțile restituite ori "încurcate" și a intercala altele noi, făcând, pe cât posibil, ca, în permanență, cartea să fie la locul ei. Pentru aceasta, are nevoie întâi de un plan al rafturilor, apoi de indicatoare de raft și alte semne, cum ar fi bulinele.

"Biblioteca multiculturală" fiind o secție poliglotă, prima împărțire a fost aceea pe limbi. Spre a facilita ordonarea și restabilirea ordinii, cărțile sunt marcate, după limbă, cu buline colorate (franceza: albastru, italiana: galben, spaniola: roșu etc.) lipite în partea de jos a cotorului. Pe bulină este trecut indicele de autor. Când se încurcă limbile, culoarea "din altă parte"

se observă imediat, prin stridentă, iar cifra care însoțește litera face foarte rapidă aranjarea. Chiar și unii cititori, mai atenți, repun corect volumele pe raft. În compartimentul limbilor moderne predominând lingvistica și literatura, s-a considerat o singură literatură (universală). Lingvistica aparține masiv limbii respective, rareori cuprinzând lucrări privind alte limbi. Pentru a nu încărca inutil cotorul, și a nu acoperi părți din numele autorului sau din titlu, s-a renunțat, în cazul acestor cărți, la aplicarea bulinei cu cota în partea de sus a cărții. În cazul celorlalte domenii, cota este, totuși, la locul obișnuit, vizibilă, scrisă pe o bulină în culoarea "consacrată" de bibliotecar limbii respective. Și aici indicele de autor e trecut pe bulina de jos, "șnurul" literă+cifra putând fi urmărit mai ușor.

Limba maghiară formează o sferă distinctă în secție, aceasta fiind o limbă de lectură curentă pentru vorbitorii ei. Aici sectorul nonbeletristic și nonlingvistic este aranjat pe

domenii de interes, dar nu selectiv (adică **nu**, de exemplu, "Paranormal" care să cuprindă **câte ceva** din grupele 0, 1 - mai ales 13 -, 2 , cota 39 etc.). Anumite grupe **întregi** sau cote au fost unificate, apoi aranjate alfabetic, fără a se ține seama de cotă. Polița e însemnată de un indicator de raft cu o denumire nouă, mai generală, care le include, noțional, pe toate. Cu cifre și litere mai mici, sunt trecute pe același indicator și cotele "tradiționale", cu explicația lor sumară. Indicatorul "Spiritualitate" cuprinde, în întregime, grupele 1 și 2, plus cota 39, ca spiritualitate populară. Indicatorul: "Natură" înseamnă: științe naturale (50), ecologie (574), protecția contra poluării industriale (628.5). La "Educație" au fost incluse: învățământ (37), morală, etică (17), ceremonial, etichetă (395). Polița "Plante" reunește: botanică (58), silvicultură (630), agricultură (631/635), grădini, parcuri (712). Raftul cu indicatorul "Animale" cuprinde: zoologie (59), zootehnie (636), apicultură (638), vânătoare, pescuit, piscicultură (639). Sunt numai câteva exemple. Schema întreagă nu e un model. Ea depinde de interesul cititorilor, de specificul colecției, de imaginația bibliotecarului, dar o imaginație lipsită de arbitrar, ținând satisfacerea și chiar devansarea așteptărilor publicului. Aranjarea aceasta are, întrucâtva, și rol de "recomandare" sau "popularizare", deoarece, cuiva care caută, spre exemplu, ceva din domeniul istoriei, îi pot folosi cărți de politică sau armată, care sunt așezate la un loc. Altfel, nu s-ar fi gândit să caute și la respectivele cote. Reunirea câtorva domenii "clasice" mai are și avantajul creșterii mai rapide a "inventarului" noului domeniu de interes, ceea ce dă posibilitatea punerii indicatoarelor cu litere, care și ele îl determină pe cititor să respecte ordinea, pe lângă faptul că facilitează căutarea.

Prin urmare, noua aranjare face posibilă găsirea titlului căutat fără a ști cota, scurtează timpul de căutare, pune în fața cititorului "și altceva", iar bibliotecarul își reduce efortul fizic care predomina până mai ieri (prin mânăuirea efectivă și exclusivă de către el a cărții), dar el trebuie să fie dispus la mult mai mult efort intelectual. Evident, pentru a ajunge aici, punctul de plecare sunt tot vechile cote, doar că redistribuite, regrupate, evidențiate prin altceva decât însăși cota (adică prin culoare și denumirea domeniului de interes).

Funcția de comunicare a colecțiilor mai are un aspect: acela al împrumutului la domiciliu sau în regim de sală de lectură. Și aici biblioteca publică (a tuturor, adică), trebuie să țină cont de dorința celor pentru care există. O bibliotecă modernă nu-și mai poate permite să pună obstacole medievale cititului. Cei mai mulți din beneficiarii ei sunt elevii și studenții, care, fie au teme de făcut (la diferite obiecte), fie au cursuri în tot timpul zilei. Ei preferă să aibă tot materialul acasă, folosindu-l la orice oră găsesc timp de studiu. De altfel, raftul liber impune singur împrumutul la domiciliu. Pentru o bibliotecă cu acces la raft, restricționarea lecturii ar fi o barbarie care ar leza demnitatea cititorului, l-ar incomoda, i-ar împiedica munca intelectuală, ar limita solicitările, adică biblioteca ar "câștiga" o reducere atât a frecvenței utilizatorilor, cât și a rulajului documentelor, nemaivorbind de reputație. Această formă de împrumut se suprapune frecvențelor nerestituiri la timp, pierderii unor exemplare, deteriorării mai rapide a cărților. Și totuși, bibliotecarii conștienți de adevăratul rost al bibliotecilor s-au "bătut" pentru favorizarea lecturii. Biblioteca Bibliotecii Asociației Presei din Maramureș declara, în 1936, în contextul discuțiilor în legătură cu indisciplina unor cititori: *Ținem cu orice preț să circule cartea* ("Graiul Maramureșului", nr. 130, 20 febr. 1936).

Ideea de a conserva cu orice preț unicul exemplar dintr-un titlu (mai ales când e vorba de un roman, pe care nu-l poți citi într-o oră) contravine rolului bibliotecii de a-și pune colecția la dispoziție. Cartea științifică își pierde, în timp (uneori foarte scurt) actualitatea. Neîmprumutată când "îi e vremea", va deveni simplă piesă de inventar, interesând când și când pe câte un amator de curiozități. O bibliotecă "bogată", dar cu cartea necitită e foarte săracă. E adevărat: "produsul" editorial e foarte scump, dar, tocmai de aceea, tot mai multă lume se adresează bibliotecii. Oricât de scumpă (lucru relativ, pentru că același preț, după un an, pare mic), cartea nu mai e jucăria ținută în dulap și dată copilului numai când vin musafiri. Cu toată forma ei fizică, o carte e mai mult spirit decât materie, iar, între spirit și materie, superior e primul. Pentru a beneficia de idea cărții, cartea ca obiect trebuie să se strice! E aici ceva din sacrificarea viermelui de mătase... În fața inventarului, bibliotecarul trebuie să dea prioritate omului (ca cititor) și gândului pus, prin carte, de cel care l-a eliberat, în **folosul** lumii.

FONDUL DOCUMENTAR AL BIBLIOTECII JUDEȚENE “PETRE DULFU”

Informații despre Maramureș

Ioana DRAGOTĂ

Fondul documentar al bibliotecii noastre este constituit pe baza criteriului cronologic, conținând documente (cărți și seriale) apărute în perioada 1800-1947, pentru publicațiile străine, respectiv 1830-1947, pentru publicațiile românești. Ponderea având-o tipăriturile românești, am ales ca limită superioară a intervalului anul 1947, raportat la semnificația lui în istoria României. Deși, din câte am înțeles, practica uzuală a consacrat anul 1944, am considerat că și documentele tipărite în intervalul 1944-1947 prezintă același interes pentru utilizatorii noștri specifici, această perioadă istorică pretându-se încă la numeroase abordări. Există, de asemenea, și opinia că ar putea fi înglobate în fondul documentar lucrările editate până în anul 1952, în speranța de a fi umplute astfel lacunele existente în bibliografia română până la acea dată. În concluzie, în absența unor instrucțiuni cu caracter normativ, nu este exclus ca deciziile privitoare la limitarea cronologică a fondului să cunoască modificări, în funcție de imperativele practicii de bibliotecă. De ce să nu ne închipuim că, într-o perspectivă mai îndepărtată, ar fi posibil ca intervalul să se extindă treptat, existând un flux continuu dinspre colecțiile curente, care au normele lor de constituire, spre fondul documentar care este guvernat de alte legi? Unele dintre lucrările care, din punctul de vedere al circulației curente, vor fi considerate uzate moral, își vor găsi, cu siguranță, un loc la fondul documentar, prezentând interes cel puțin pentru amatorii de istorie. O dată cu trecerea generațiilor care au cunoscut nemijlocit experimentul numit comunism, reconstituirea atmosferei de epocă nu se va putea face integral decât consultând și publicațiile timpului, pentru că, după cum am constatat, tratatele de istorie nu sunt întotdeauna de ajuns. Cum ar putea fi explicată, de pildă, sintagma “limbă de lemn” în absența exemplurilor ilustrative?

În prezent, Fondul documentar numără aproximativ 19.000 de volume. Inventarul pe care l-am făcut la preluarea gestiunii mi-a relevat încă o dată - deși nu se mai poate adăuga nimic la

profunda admirație profesională pe care o port celui care a fost bibliotecarul de excepție Petre Codrea, care și-a pus amprenta inconfundabilă asupra configurației Fondului documentar – temeinicia cu care s-a făcut achiziția de carte.

Constituit inițial din lucrările ce au aparținut bibliotecii Colegiului “Gheorghe Șincai”, fondul documentar a fost completat de-a lungul timpului cu achiziții de la anticariate și de la persoane fizice. Că selecția s-a făcut riguros, stau mărturie numeroasele ediții *princeps*, exemplarele cu autografe și mărci de proprietate celebre, exemplarele bibliofile, în general, cu toate că au existat limitări atât financiare cât și de ofertă.

Raportat la conținutul lui, este lesne de înțeles că acest fond a avut, până în 1989, și un regim de cenzură, accesul la documente fiind anevoios, necesitând aprobări speciale, cu justificarea clară a naturii interesului. Câteva

astfel de documente au fost păstrate în microarhiva secției, spre aducere aminte. (*Cui nu iartă* – spune un proverb rusesc citat de Alexandru Soljenițin în Arhipelagul Gulag – *să i se scoată un ochi, însă cui uită, să i se scoată amândoi.*)

Chiar dacă aceste cărți erau considerate potențiali inamici, trebuie apreciat totuși faptul că au fost păstrate și nu distruse – poate trecuse și moda rugurilor de cărți. (Să nu uităm însă faptul că, în decembrie 1989, am mai văzut, pe ici pe colo, flăcări - omenește de înțeles, dar, prin lentile de bibliotecar, spectacol extrem de neplăcut. Cred că ține cumva de structura mea

intimă refuzul cenzurii de acest fel. Mai vine și experiența care arată că, de cele mai multe ori, ea are efectul contrar, al stârnirii interesului, și, în consecință, nu își poate atinge cu adevărat scopul. Mai este și faptul că arderea documentelor poate însemna, uneori, și distrugerea unor mărturii relevante. Dacă ideile respective vor avea, oricând, puterea lor de seducție, rezultatele aplicării lor în practică vor putea fi întotdeauna prilej de meditație.) Caracterul de cenzură s-a intensificat continuu, aici fiind retrase din circulație, până în 1989 (după liste primite de la forurile superioare), toate lucrările la care persoane non-grata (ostile regimului, plecate din țară etc.) și-au adus în vreun fel contribuția, mergând până la traducători, ilustratori, realizatori de coperte. Sigur că, după 1989, aceste lucrări au fost transferate înapoi unde le era locul - pe rafturile accesului liber. Se pare că nici măcar informația existenței unui fond documentar al bibliotecii nu era la îndemâna oricui. În consecință, nu este de mirare că, fiind învăluit de mister pe parcursul a aproape 37 de ani din istoria bibliotecii noastre, în jurul Fondului documentar s-a creat o barieră aproape de nepătruns. Cu toate că au trecut aproape 15 ani de la abolirea condițiilor limitative de acces, cu excepția acelor impuse de protejarea colecțiilor, se poate constata că el este încă insuficient cunoscut de publicul cititor al bibliotecii și că se mai pot face pași însemnați în promovarea fondului de carte existent aici, aceasta fiind și una din intențiile prezentului articol.

Este evident că nu voi avea niciodată ceea ce se numește o avalanșă de cititori, dar acest fapt este compensat din plin de calitatea celor care trec pragul secției și de obiectivele pe care și le propun. Am putut deja să constat că vizitele la bibliotecă își găsesc, de cele mai multe ori, materializarea în articole, studii, comunicări, referate, teze de licență sau doctorat, cărți tipărite, fapt care ridică considerabil atât nivelul cerințelor față de calitățile profesionale ale bibliotecarului cât și prestigiul Fondului documentar.

Revenind la ceea ce consider că trebuie să fie popularizarea fondului, vreau să atrag atenția asupra unui aspect legat de conținutul lui. Astfel, în urma unei priviri de ansamblu, se conturează, cu destulă precizie, existența unor linii de forță tematice. În cadrul selecției axate, în principal, pe valorile bibliofile, accentul s-a pus pe documentele purtătoare de informații legate de Transilvania, în general, și de Maramureș, în mod special. Ele prezintă deosebit interes cu atât mai mult cu cât, în acest moment, se manifestă o adevărată febră a întocmirii de monografii locale – misiune pe care și-au însușit-o atât bibliotecarii din rețeaua bibliotecilor publice din județul nostru cât și unele cadre didactice, fețe bisericești, precum și reprezentanți ai administrației publice locale.

Pentru susținerea celor afirmate, mi se pare potrivit să inserez o *bibliografie selectivă* a lucrărilor despre Maramureș conținute de Fondul documentar:

1. Asachi, Gheorghe. **Dragoș** . – s.l., s.a. (cota: D I 1287)
2. Beldie, Nicolae Stelian. **Cântece din Maramureș** . – Iași, s.a. (cota: D II 2792)
3. Bergner, Rudolf. **In der Marmaros** . – Munchen, 1885 (cota: D II 356)
4. Bîrlea, I. **Balade, colinde și bocete din Maramureș** . - București, 1924 (cota: D III 132)
5. Bîrlea, I. **Cântece poporane din Maramureș : descântece, vrăji, farmece și desfaceri** . - București, 1924 (cota: D III 132) - coligat
6. Bîrlea, I. **Contribuții la istoria Maramureșului după manuscrisul fostului arhivar Gheorghe Petrovai** . - Sighet, 1929 (cota: D I 1264)
7. Bîrlea, I. **Însemnări din bisericile Maramureșului** . - București, 1909 (cota: D III 2138)
8. Ciplea, Alexandru. **A maramarosî puspokseg kerdese** . - Budapest, s.a. (cota: D III 2346)
9. Ciplea, Alexandru. **Săraca Țara Maramureșului** . - Cluj, 1938 (cota: D I 1250)
10. Condruș, M. **Mizeria Maramureșului : discurs rostit în ședința Senatului de la 18 decembrie 1931** . - București, 1932 (cota: D I 1248)
11. Contra Kermbach, Mariana. **Cătră Maramureș** . - Iași, 1926 (cota: D I 1398)
12. Dermer, I. și Marin, I. **Maramureșul românesc : studiu de geografie** . - București, s.a. (cota: D II 749)
13. **Documente istorice maramureșene** . - Vișeu de Sus, 1937 (cota D II 2960)
14. Doboși, Al. **Geschichtlicher Abriss uber die Rumanen in Maramureș** . - București, 1940 (cota: D IV 278)

15. Enescu, Ion și Enescu, Iuliu. **Ardealul, Banatul, Crișana și Maramureșul din punct de vedere agricol, cultural și economic** . - București, 1915 (cota: D III 124)
16. **Fragmente din istoria Maramureșului** . - Sighet, 1931 (cota: D I 1235)
17. Georgeoni, Alexandru I. **Cercetări asupra păstoritului în Maramureș** . - s.l., 1936 (cota: D II 3927)
18. **Îndreptarul statistic al județului Maramureș : rezultate provizorii ale recensământului agricol și al populației de la 25 ianuarie 1948** . - s.l., 1948 (cota D II 1947)
19. Iuga, Gavrilă. **Spicuri din viața composesoratelor din Maramureș, Borșa** . - Sighet, 1936 (cota D III 2895)
20. Joody Pal. **Maramaros varmegye 1749-1769 evi** . - Sighet, 1943 (cota: D III 2596)
21. Lenghel Izanu, Petre și Dermer, I. **Geografia județului Maramureș pentru cursul primar** . - Sighet, 1938 (cota: D III 2610)
22. **Manuscript de la Ieud** . - București, 1925 (cota: D III 2918)
23. **Maramaros varmegye egyetemeg leirasa** . - Budapest, 1876 (cota: D IV 215)
24. **A Maramaros Szigeti Kegyes-Tanitorendi Gymnasium ertesitoje az 1893-4 tanev vegem** . - Sziget, 1894 (cota D III 1125)
25. **A Maramaros Szigeti helvet hitv. Lyceum ertesitoje az 1881/2 evrol** . - Sziget, 1882 (cota: D III 2621)
26. Marina, Mihai. **Maramureșul : necesități și remedii** . - Cluj, 1939 (cota: D II 2248)
27. Mihalyi, Găvrilă. **Maramureșul la modă : crîmpeie de viață maramureșană** . - Sighet, 1938 (cota D III 2345)
28. Mihalyi, Gavrilă. **Reflexii asupra diplomelor maramureșene din secolul XIV-XV** . - Sighet, 1934 (cota: D III 2614)
29. **A pali Sz. Vinczerol nevezett irgalmas noverek vezetege alatt alla Maramaros-Szigeti Maria Valeria Nonovelde czimu rom. kath. Leanynepiskola. Ertesitoje az 1882-83 tanevrol** . - Sziget, 1883 (cota: D II 2922)
30. Popa, Valeriu și Istrate, Nicolae. **Situația economică și culturală a teritoriilor românești din Ungaria: Transilvania, Banatul, Crișana și Maramureșul** . - București, 1915 (cota: D III 2839)
31. Popov, Adonis. **Afacerea cu Composesoratul Borșa – jud. Maramureș : scrisoare deschisă către borșeni a domnului deputat Adonis Popov** . - București, 1933 (cota: D I 1349)
32. Rafiroiu, G.G. **Mănăstirea din Peri** . - Oradea, 1934 (cota D II 1839)
33. Siegmeth, Karl. **Reiseskizzen aus der Maramaros** . - Budapest, 1881 (cota: D II 3587)
34. **Statutele societății de leptură a românilor maramuresieni** . - Sighet, 1868 (cota: D II 3192)
35. **Șematismul veneratului cler al Eparhiei greco-catolice române a Maramureșului pe anul 1936** . - Baia Mare, 1936 (cota: D III 3001)
36. Țuțuianu, Ioan. **Maramureșul voevodal istoric și economic** . - București, 1942 (cota: D III 2154)
37. Vlad, Aloisiu. **Originea familiei Wlad nobile de Selisce** . - Logosiu, 1865 (cota: D II 2845)
38. Vornicu, Gheorghe. **Organizarea muncii țaranului maramureșan : conferință ținută în Cazina română la Cercul cultural medical al Astei din Sighet** . - Sighet, 1926 (cota: D I 1501)

Pentru a satisface cât mai nuanțat interesul manifestat de utilizatori pentru acest subiect și, de ce să nu recunosc, ca urmare a ceea ce consider că este o datorie personală de îndeplinit, am adăugat la sarcinile curente obiectivul realizării unui fișier analitic cu această temă. Fiind imperios necesară inițierea introducerii retroactive a fondului în catalogul electronic, am hotărât să folosesc prilejul pentru a scoate la iveală bogăția informațiilor existente, fiecare unitate de bibliotecă introdusă trebuind să fie cercetată și din punctul de vedere al bibliografiei locale. Pentru documentele care intră în mod curent în secție, am stabilit ca momentul preluării să fie folosit și în scopul

depistării datelor ce prezintă interes, cu alte cuvinte, unitatea de bibliotecă nu merge în depozit până nu este cercetată și desfăcută în analitice – fluxul achiziției permițând acest lucru. Va fi, cu siguranță, un bun prilej de cunoaștere intimă a fondului și o încercare de suplinire a rafinamentului pe care, că vrei, că nu vrei, ți-l dă experiența.

Mi-ar plăcea să pot adăuga un ansamblu de fișiere-text pe localități - un fel de hartă a Maramureșului aplicată la fond - pentru că, uneori, informația se poate limita la o singură frază, și, de ce nu, o colecție de imagini scanate legate de subiect. Bogăția fondului în această direcție îmi este evidentă și știu că volumul de

muncă cerut de atingerea obiectivelor propuse este imens, dar la fel de bine știu și că drumul de o mie de mile începe cu un pas.

Întotdeauna am avut oroare să prezint intenții pentru materializarea cărora nu există garanții stabile, considerând că este, dacă nu cumva o dovadă de lăudăroșenie, măcar un act de nesăbuintă, fie și numai pentru simplul fapt că nu stă în puterea noastră să trasăm integral drumul de la vorbă la faptă. Și totuși, iată-mă în postura ingrată și oarecum incomodă de a anunța intenții, cu justificarea că fiecărui om îi este necesar un interval de timp pentru a se obișnui cu o nouă situație - în 15 decembrie anul trecut am primit numirea pe acest post, a urmat un inventar destul de anevoios, amenajarea secției în amplasamentul definitiv și o mutare a depozitului de carte, în condițiile în care accesul publicului cititor, e drept, puțin numeros, nu a fost oprit.

Prezint, în continuare, câteva date din puținul pe care, în aceste condiții, l-am realizat. Astfel, în Anuarul Institutului de Istorie Națională, volumul IV/1926-1927, București, 1929, intrat de curând în colecțiile noastre, în studiul „Cei dintâi studenți români ardeleni la universitățile apusene” de N. Drăganu, la pagina 421, găsim: „La universitatea din Viena sunt și mai numeroși studenții care după nume pot fi Români: [...] „Paulus Raducz de Zegeth” (1445); ar putea fi Român ori Rutean din Sighetul-Marmației, ori Sârb din “Sziget”.”

Tot în această lucrare, în studiul „Bejenari din Ardeal” de I. Marțian, la paginile 163-173, există un tabel „despre iobagii ardeleni bejenari, întocmit din o serie de 12 urbare” ale nobililor: Ioan Kemen (1663), Iudita Waji (1741, 1751), Sigismund Kemeny (1745, 1762), George Bethlen (1756), Adam Wass (1758), Simeon Kemeny (1767, 1781), Nicolae Kemeny (1774), Lup Kemeny (1776) și Samoil Kemeny (fără dată), urbare aflate, la data apariției studiului, în posesia autorului. În aceste tabele sunt menționate: numele bejenarului și cele ale fiilor săi, satul din care au plecat, locul de destinație,

anul plecării și anumite observații legate de familiile respective. (Există însă o neconcordanță: în tabel sunt menționați 36 de iobagi cu 26 de fii care au avut ca destinație Maramureșul, iar autorul însumează, în finalul articolului, 31 de iobagi cu 26 fii – eroare a cărei sursă poate fi doar bănuită). Numele lor sunt: Dumitru Pușcaș cu fiii Ioan și Andrei (1754) din Bretea săsească, Andrei Lup (1740), Flore Coza, Ioan Coza cu fiii Alexandru și Iacob (1743), Ioan Blăguța (1744), Alexa Coza, Gira Coza cu fiii Vasile și Ioan (1745), Gavrilă Moldovan, Ioan Moldovan (1747), Gherman Răbrean (1751), Vasile Coza, Grigore Coza (1752), Andrei Coza, Vasile Coza, George Coza, Grigoraș Laup cu fiii Vasile, Filip, Teodor, Irimia și Lazăr, Grigore Mancî cu fiii Leonte, Ioan, Tănase, Vasile și Alexa, Constantin Ilieș cu fiii Teodor și Dumitru, George Ilieș cu fiii Vasile și Ioan (1753), Ursu Coza, Lup Coza (1754) toți din Coci, Lup Pop (1753), Vasile Pop (1757) din Mogoșmort, Samoil Iliș (1742) din Vireag, Vasile Brendea cu 1 fiu (1750) din Lușca, Nicolae Brendea cu fiul Dănilă (1750), Petru Lucaci, Arsente Cozma (1755) din Prislop, plecați în Maramureș - nu se cunoaște localitatea de destinație; Miron Mureșan, Vasile Mureșan, Ioan Mureșan (1756) din Agrișul de Jos, plecați la Săcel; Simeon Moldovan (1747) din Coci, plecat la Dragomirești; Nica Pușcaș (1753) din Coci, plecat la Săliște; Crăciun Târnoca cu trei fii (1753), Grigoraș Lorint cu fiul Achim (1754) din Agrișul de Jos, Simeon Coza din Coci, plecați la Chichesd (Chechiș).

Semnalez, de asemenea, articolul „Vasile Lucaci apologet al Libertății” semnat de Victor Isac și apărut în revista Pământul românesc, Anul III (1944), nr. 17, p. 25-26.

Deocamdată atât. Rămâne ca, pe măsura depistării lor, toate informațiile găsite să fie aduse la cunoștința celor interesați.

Cum e și firesc, nu pot încheia decât cu o invitație la consultarea fondului pe care eu îl consider extrem de interesant.

LUDOTECA, LOCUL UNDE TRĂIESC VISELE

Maria BILȚ

*“Și-mi aduc aminte: o sperietoare pestriță de paseri se sprijinea în par ca vântul s-o alinte”. (L. Blaga – **Din copilăria mea**)*

Copilăria “simbolul simplității naturale”, “starea premergătoare obținerii cunoașterii” și copilul “fără premeditare și gânduri ascunse” în manifestările sale îl fac pe bibliotecarul care își desfășoară activitatea profesională la secția pentru copii să-și păstreze o anumită imagine însemnând “dobândirea liniștii sufletești și a încrederii în sine, o victorie asupra angoasei” o adevărată izbândă. Privim vârsta copilăriei ca “mit” esențial, stare de puritate, paradis plin de o vrajă netulburată, nerisipită de cuvinte.

Copilăria e o lume de poveste, o lume a inocenței, e ca o țară a viselor și în care se pot salva visele, e ca o țară a muzicii în care cântecul este nemuritor.

Organizarea și funcționarea unei ludoteci în cadrul Secției pentru copii se impune ca o necesitate actuală într-o bibliotecă modernă.

Ludoteca poate fi considerată un program de antrenament creativ, de apropiere a copilului de valorile spirituale prin carte.

De la programul demonstrativ susținut de o grupă de prichindei la inaugurarea Ludotecii, dovedind parcă “Iată, cine pot fi și eu!” a fost mereu cântec, joc și voie bună.

În desfășurarea activităților propuse pentru ludotecă s-a dorit determinarea copilului de a-și exprima singur sentimentele, spontaneitatea, spiritul independent și originalitatea creativă prin frumusețea replicilor gândirii și simțirii sale.

Oriunde sunt copii, jocul și jucăriile fiind nelipsite, sunt apreciate ca nemuritoare, ele antrenând ființa copilului în mulțime de activități și având un rol benefic asupra personalității sale firave, pătrunzând mai ușor în colectivitate. Așa se pot evalua posibilitățile emoționale, intelectuale ale copilului, biblioteca având ca scop prioritar pregătirea copilului pentru cerințele concrete ale educației, potrivit vârstei sale.

Potențialul creativ al copilului este o bogăție care trebuie descoperită și prelucrată din care trebuie să iasă șlefuite diamantele de mai târziu. De aceea dezideratul nostru a fost ca pe toți copiii care vor avea posibilitatea de-a cunoaște biblioteca, ludoteca să-i apropie de carte, să le trezim interesul pentru ea și dorința de-a reveni în acest spațiu mirific unde-i așteaptă comori, ludoteca fiind privită ca un atelier al fanteziei, pe lângă jocuri și jucării poposind în diminețile de basm prin lumea poveștilor, alegând după preferințe.

Călătorind din poveste în poveste cu “A fost odată ca niciodată...” am descoperit întregul univers al tentațiilor: de la alfabetul – grădiniță prin țara lui Abecedar am petrecut ore de neuitat alături de eroi îndrăgiți din “grădina copilăriei”.

Activitatea noastră este una de sondare a rezervelor afective și creative ale copilului, o activitate de reflecție și orientare a bibliotecarului în a folosi toate capacitățile bibliotecii pentru implicarea preșcolarilor și școlarilor mici în acest program, o întreprindere experimentală de la care așteptăm rezultate bogate mai încolo, observațiile fiind foarte necesare pentru relevarea

rolului cerințelor de dezvoltare în activitatea și stimularea potențialului creativ.

A fost conceput un **Regulament intern** destinat relațiilor cu utilizatorii.

Nu ne-am propus o anumită strategie, o metodă de lucru specială cu grupurile de copii, ci ne-am ghidat după condițiile impuse de momentul întâlnirii, având în vedere vârsta copiilor din grup, am luat în considerare orice sugestie.

Ne-am bucurat mult desenând, colorând, construind imagini din cărți minunate, înțelegând că vârsta copilăriei e plină de farmec și lumină.

Folosind cartea, CD-uri și casete audio cu povești pentru prichindei, textele au fost ascultate, lecturate, apoi redactate. Dialogul bibliotecar - copii a fost nelipsit pe parcursul orelor. Menționez câteva din cele mai frumoase și mai cerute basme din tezaurul de povești: *Șcușița Roșie*, *Pințesa și bobul de mazăre*, *Privighetoarea*, *Martha și pisoii pictează*, *Albă ca Zăpada*, *Hotelul poveștilor*, *Hänsel și Gretel*, *Pinocchio*, *Motanul încălțat*, *Fetița cu chibrituri*, *Cenușăreasa*, *Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte*, *Punguța cu doi bani*, *Capra cu trei iezi*.

Un moment deosebit l-a constituit sărbătoarea Rusaliilor cu obicieri, cântece și jocuri populare ca la hora satului.

Împlinirea celor 165 de ani de la nașterea scriitorului Ion Creangă a fost marcată prin secvențele: *Copiii și povestitorul*, *Impresii despre eroii poveștilor sale*, 10 iunie – *Dănilă Prepeleac în topul preferințelor*.

Alți prichindei ne-au dovedit că știu cine este Mihai Eminescu, exprimându-și dragostea pentru poet prin cunoașterea multor versuri din *Luceafărul*, *Sara pe deal*, *Revedere*, *Ce te legeni* sau *Somnoroase păsărele*.

N-au lipsit din programe ghicitorile, cărțile-jucărie, un adevărat deliciu pentru preșcolari, cărțile de colorat, apoi au fost o nespusă atracție: *Poezii despre cifre*, *Fructele care îmi plac*, *Cine și ce mănâncă*, *În grădina de legume*, *Avionul Tudorică* și pliantele cu ilustrații deosebite din lumea necuvântătoarelor (animale, păsări, reptile). Opțiunile au fost foarte diversificate.

N-a fost uitată muzica pentru copii.

Știu că toți copiii care au fost prezenți în orele dedicate activităților din ludotecă vor reveni. Privirile lor, jocul inteligent al întrebărilor și răspunsurile primite, lejeritatea gesturilor, implicarea afectivă în acest dialog al minții și al inimii, cuvintele de mulțumire pentru ceea ce se întâmplă aici ne determină să avem speranțe.

Ludoteca, dragi copii, știți voi ce poate fi?

Ludoteca e locul unde pot trăi visele iar copilăria e vârsta neuitată la care ne întoarcem deseori.

PE PICIOR DE PACE SAU VERBA VOLANT, SCRIPTA MANENT

Angela-Monica JUCAN

Moto: *În cele mai banale conversații ne izbim de o violență în limbaj, frustrare, ură, sadism fără limte - toate descărcându-se torențial în zeci de stereotipuri injurioase pe minut. (Gheorghe Pop)*

Mileniul acesta se așază greu. Și noi - între roțile eonilor. Comunicăm cu dificultate. Propriul interes se opune intereselor semenilor. Este vremea lui NU.

Cel puțin jumătate din activitatea unei biblioteci aparține relațiilor cu publicul. Poate că în perceperea noțiunii de public stă raportul dintre bibliotecar și acesta. Dacă considerăm publicul ca o cantitate de indivizi, colectivitatea îl abstractizează sau îl face amorf. Publicul, însă, e, în minutul acesta, numai și numai Ioan Pop, în minutul următor - numai Andrea Bogdan și așa mai departe. Din momentul înscrierii, cititorul este cunoștința ("pila") noastră, colaboratorul și partenerul nostru. Fără "perechea" bibliotecar-cititor, relația cu publicul nu există. În raportul cu beneficiarul serviciilor bibliotecii, adversitatea eu/tu va determina și va întreține tensiunea. Într-o bibliotecă publică, cititorul e părtaș. Bibliotecar și cititor suntem noi. În colaborare, comunicarea orală ține o clipă, sau trece neobservată, sau se uită. Comunicarea scrisă e mai rezistentă. De aceea e bine să fie elaborată. Spontaneitatea e genială, dar trădează toate carențele de

educație. Același mesaj se poate transmite prin formulări ca: "Accesul între rafturi interzis" (ba încă interzis scris cu majuscule de altă culoare) sau "Din motive de organizare, pe moment, accesul Dvs. la raft nu este posibil. Vă mulțumim pentru înțelegere" sau "Accesul la raft nu este liber. Vă asigurăm că situația e temporară". Același lucru, dar într-o exprimare mai prevenitoare. Pentru buna rânduială, trebuie un regulament. O înscriere nu se poate face fără buletin de identitate, dar una e enunțul gen "La înscriere e obligatorie prezentarea buletinului" și cu totul alta o formulă dezamorsantă ca "Pentru înscriere aveți nevoie doar de buletin".

Dacă cu o pârghie poți răsturna (dar la ce bun?) universul, ajunge un ic să poți frâna o roată, fie ea și a eonilor. Că singurul lucru care-i trebuie lumii și omului la ora asta e liniștea. Și locul, prin excelență al liniștii e biblioteca, locul unde avem privilegiul să lucrăm chiar noi. Această instituție nobilă nu ajunge să aibă de toate (local, carte, mobilier, calculatoare), adică din toate câte ceva; ea trebuie să aibă... to'-to'-tot.

Notă: Expresia **roțile eonilor** e "furată" dintr-o poezie a unui breban cu o personalitate deosebită, poet-teolog-filozof-filolog-profesor și (o vreme) bibliotecar, necunoscut în Maramureș: VASILE CHIRA.

„BRITANNICA”

SAU

PLĂCEREA DE A CITI ÎN LIMBA LUI SHAKESPEARE

Lia SABĂU

Datorită necesității mereu crescânde de cunoaștere a celei mai vorbite limbi de pe Glob, înființarea în cadrul Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” a unei secții distincte a fost un lucru ce se cerea de la sine. Totodată, existența în Baia Mare a unui învățământ liceal și universitar puternic și cu tradiție în învățarea limbilor străine și mai ales a limbii engleze a făcut ca **"Britannica"** să iasă în întâmpinarea acestei nevoi. Secția a luat naștere la inițiativa inspirată a domnului director Teodor Ardelean, constituindu-se ca un departament de carte în limba engleză realizat în întregime prin eforturi proprii, destinat tuturor cititorilor și cuprinzând atât publicații în și despre limba engleză și cultura și civilizația britano-americană, cât și publicații din celelalte domenii ale cunoașterii - tot în engleză.

Fondul de unități aparținător „Britannicii” este așadar în întregime în limba engleză și cuprinde cca. 3000 de exemplare. El este constituit din colecții de cărți, dar și din colecții de periodice, lucrări de referință (dicționare, enciclopedii), fondul pentru lectură și studiu în regim de sală de lectură (care este și cel mai consistent) și fondul pentru împrumut la domiciliu. El cuprinde lucrări despre istoria, cultura și civilizația Imperiului Britanic, a Statelor Unite, a Australiei, a Canadei, a Irlandei;

cursuri pentru completarea și definitivarea cunoștințelor de limbă engleză (TOEFL, Cambridge); lucrări din literatura engleză și americană, din literatura universală traduse în limba engleză, din literatura română tradusă în limba engleză; cărți de specialitate din celelalte domenii, altele decât literatura și limba (filozofie, religie, psihologie, politică, economie, drept, educație, folclor, științe exacte, biologie, medicină, tehnică, artă, sport, geografie, istorie); ediții de lux ale operelor diferiților scriitori (**William Shakespeare: The Globe Illustrated Shakespeare : The Complete Works Annotated (with annotations and comentary by Samuel Taylor Coleridge and Samuel Johnson**, Gramercy Books, New York, 1995; **Charlotte and Emily Bronte - The Complete Novels**, Gramercy Books, New York, 1995; **Lewis Carroll - The complete Fully Illustrated Works**, Gramercy Books, New York, 1995; **Charles Dickens - Four Complete Novels**, Gramercy Books, New York, 1995).

Deși înființată la începutul acestui an, „Britannica” a creat deja legături de colaborare cu Consiliul Britanic și cu edituri binecunoscute din Marea Britanie - Oxford și Longman, de la care procurăm marea majoritate a cărților. Printre cei care o frecventează sunt nu numai cunoscătorii limbii engleze (elevi, studenți, profesori), ci și persoane care doresc să învețe engleza și să studieze cultura și civilizația britano-americană sau să culeagă informații din toate celelalte sfere ale cunoașterii. Totodată, pentru a veni în întâmpinarea cititorilor, „Britannica” ține legătură strânsă și cu celelalte secții ale Bibliotecii, ca de exemplu “Secția de Copii”, “Secția de Împrumut Adulți” și “Fondul Documentar” unde, printre altele, există o veche și rară ediție *in folio* a unui album de istorie și critică literară în limba maghiară despre viața și opera lui Wiliam Shakespeare: Shakespeare Album : Shakespeare élete és költészete írók

tanulmányaiban, képzőművészek festményeiben, rayzaiban, rézmetszeteiben és előadóművészek alakításaiban megvilágítva, Budapest, (anul ediției - necunoscut), ce cuprinde atât excelente imagini reprezentând activitatea teatrală maghiară și scene din diferite piese shakespeareiene, cât și reproduceri ale unor picturi celebre și opere grafice înfățișând scene din opera shakespeareiană, toate în alb-negru sau color.

Realizarea secției “Britannica” în cadrul Bibliotecii Județene se dorește a fi un omagiu adus împlinirii a 400 de ani de la nașterea lui William Shakespeare, cel care, în 1999, a fost numit “Britanicul Mileniului al 2-lea” și care a schimbat pentru totdeauna fața literaturii engleze și universale.

Mai mult ca oricând, anul acesta ne face să ne gândim la cine a fost **Shakespeare** și la ce a însemnat el în cultura lumii.

Era el, într-adevăr, **Marele Shakespeare**?

Ambii părinți îi erau neștiutori de carte. Neguțător și fiu de țăran arendaș, tatăl lui a ajuns să fie Primar în Stratford, dar toată viața și-a semnat numele folosindu-se de un semn. Mama sa, precum majoritatea femeilor din acea vreme, n-a fost învățată niciodată să scrie sau să citească, chiar dacă provenea dintr-o familie înstărită. Există unii care cred că fiul lor cel mare a fost el însuși incapabil să scrie sau să citească, că opera lui William Shakespeare nu putea fi scrisă de umilul băiat din ținutul Warwickshire și al cărui botez a fost înregistrat în registrul parohiei Bisericii „Sfânta Treime” din Stratford la 26 aprilie 1564.

Atât de miraculoasă este opera lui Shakespeare, încât de-a lungul timpului s-a născut o adevărată industrie prosperă ce se ocupă cu încercări năucitoare și uneori chiar atinse de snobism, dar întotdeauna zadarnice, de a o nega, de a sugera că trebuie să fi fost munca mai multor persoane, că „grăjdarul necioplit” din Stratford nu a putut decât să plagieze furând sau semnând operele celorlalți împrumutându-și numele unor piese de teatru sau poezii care aparțineau de fapt contemporanilor săi mai educați și - la urma-urmei - cu o origine mai aleasă. Și, probabil cea mai puțin logică afirmație scoasă de detractori la adresa operei sale, doar pentru a întregi diversitatea carambolului creat, este aceea că lărgimea observației și a experienței, combinația nemaiîntâlnită de

elocvență, învățătură și înțelepciune sunt cele care atribuie opera shakespeareiană unui alt individ, de obicei aristocratic și - de asemenea - dotat cu puteri supranaturale... Timp de 400 de ani biografia lui Shakespeare a fost tributară diferitor mituri, unul dintre ele fiind acela că există o foarte slabă evidență asupra vieții celui mai remarcabil poet pe care lumea a avut privilegiul

să-l cunoască. Viața lui Shakespeare este de fapt documentată în mai multe detalii decât cea a oricărui alt scriitor din epoca lui (cu excepția lui Ben Jonson - prieten, critic literar și coleg de breaslă cu Marele Will). Anti-Stratfordienii, cum li se mai spune în mod colectiv oponenților ideii că Shakespeare este autorul operei sale, trebuie în mod implicit să-și asume și faptul pretins de ei că Ben Jonson - primul ce l-a numit pe Shakespeare „the Swan of Avon” („Lebada de pe Avon”) - mințea când scria despre acesta: *'I loved the man, and do honour his memory /.../ as much as any. He was indeed honest, and of an open and free nature; had an excellent fantasy, brave notions, and gentle expressions, wherein he flowed with that facility that sometime it was necessary he should be stopped...'* (“L-am iubit pe acest om

și-i cinstesc memoria /.../ la fel de mult ca oricare altul. A fost cu adevărat onest, cu un fel de-a fi deschis și liber; a avut o fantezie extraordinară, idei curajoase și o exprimare nobilă care, atunci când el o folosea, o făcea cu atâta măiestrie încât uneori trebuia să îl oprești...”); oare mințea Johnson și atunci când scria poemul *'To the Memory of My Beloved, the Author, Mr William Shakespeare, And what he hath left us'* (“În amintirea Autorului, dragului meu domn William Shakespeare și a ceea ce ne-a lăsat moștenire”) sau când își arată sentimentele pe pagina de titlu a primului *in folio* publicat postum: *'Soul of the Age! The applause! delight! the wonder of our stage! My Shakespeare, rise ! . . . He was not of an age, but for all time!'* (“Suflet al epocii! Aplauze! Încântare! Minunea scenei noastre! Ridică-te, Shakespeare al meu!...El nu a aparținut unei epoci, ci întregului timp!”)? Oare la fel făcea și scriitorul Robert Greene care în 1592 ataca cu invidie opera tânărului Shakespeare, sau Richard Quiney, negustor în Stratford, al cărui fiu s-a însurat cu una din fiicele lui Shakespeare și care, în 1598, scria o scrisoare “prietenului meu iubit și concetățean”, sau autorul anonim al așa-numitelor “Piese Parnasiene” care-l saluta pe “dulcele” Maestru

Shakespeare ca pe autorul pieselor “Richard al III-lea”, “Romeo și Julieta”, “Antoni și Cleopatra” și a poemului “Venus și Adonis”, sau învățatul, criticul și avocatul elisabetan Gabriel Harvey care-l lăuda pe Shakespeare pentru “Hamlet”, “Venus și Adonis” și “Răpirea Lucreției”, sau actorul de comedie Will Kemp când se referea satiric la “remarcabilul meu Shakerags”, sau prietenul de familie Leonard Digges care vorbea de

“monumentul de la Stratford”, sau ceilalți numeroși contemporani - incluzând și prietenii și colegii actori John Heminges și Henry Condell - care au adunat piesele sale la 7 ani după moartea lui Shakespeare într-un prim volum *in folio* în 1623 pentru “a păstra vie amintirea a celui care a fost neprețuitul nostru prieten și coleg Shakespeare”?

Oare era mincinos chiar și Regele James I al Angliei și al VI-lea al Scoției față de posteritate când l-a numit pe William Shakespeare și pe încă alții opt “Oamenii Regelui” într-un hrisov regesc parafat cu Marele

Sigiliu al Angliei la 17 mai 1603? Bineînțeles că NU.

Numai un talent unic, un geniu, putea să inspire o așa combinație neobișnuită de rivalitate geloasă, de preamărire plină de venerație și de afectuoase aduceri aminte.

BIBLIOGRAFIE:

Encyclopaedia Britannica, vol.20, Chicago/London, 1962

The New Encyclopaedia Britannica, vol.27, Chicago, 1994

Holden, Anthony - „William Shakespeare: The Man Behind the Genius”, 2000

Shakespeare Album : Shakespeare élete és költészete írók tanulmányaiban, képzőművészek festményeiben, rayzaiban, rézmetszeteiben és előadóművészek alakításaiban megvilágítva, Budapest, (anul ediției - necunoscut)

ENCICLOPEDIA – UN MIJLOC DE COMUNICARE

Liana POP

De origine franceză (francezii împrumutându-l, la rândul lor de la greci) cuvântul *enciclopedie* este definit în DLRM ca fiind “un tip de dicționar de mari proporții care dă indicații precise și ample dintr-un anumit domeniu de cunoștințe.”

Este o lucrare pretențioasă și totodată prețioasă, care presupune un mare volum de muncă, o arie vastă de informare, capacitate de selectare, ordonare și clasificare a datelor.

Devenind cărți de referință, lucrările care sistematizează și ordonează informația sunt un

semn de bun augur pentru seriozitatea unei culturi.

Autorii de enciclopedii, familiarizați cu investigația științifică și cu practica alcătuirii dicționarilor, trebuie să selecteze din vasta bibliografie consultată acele date care sunt concludente ori de ultimă oră în domeniul abordat.

Enciclopediile furnizează informații practic din toate domeniile cunoașterii umane, fiind valoroase lucrări de referință existente și în colecțiile bibliotecii noastre. Iată câteva exemple în acest sens, clasificate după domeniul abordat:

• *limbă și literatură română:*

Enciclopedia exilului literar românesc. București: Editura Compania, 2003. - R III 526;

Enciclopedia limbii române. București: Editura Univers Enciclopedic, 2001. - R III 463;

• *istorie:*

Enciclopedia antichității. București: Meronia, 1996. - R III 316;

Enciclopedia arheologiei și istoriei vechi. București: Editura Enciclopedică, - R III 342;

Enciclopedia de istorie a României. București: Meronia, 2000. - R III 382;

Enciclopedia primului război mondial. București: Teora, 2000. - R III 397;

• *științele naturii:*

Enciclopedia curiozităților naturii. București: Editura Garamond, 2000 - III 13516;

Enciclopedia plantelor : Plante din flora României. Vol. I-II. București: Editura Tehnică, 2002-2003. - R III 455

• *geografie:*

Enciclopedia Africii. București: Meronia, 2003. - R III 503;

Enciclopedia Americilor. București: Meronia, 2003. - R III 588;

Enciclopedia geografică a României. București: Editura Enciclopedică, 1997. R III 339;

Enciclopedia recordurilor geografice. București: Meronia, 2003. - R III 570;

Enciclopedia statelor lumii. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1981. - R III 97;

• *politică:*

Enciclopedia Blackwell a gândirii politice. București: Editura Humanitas, 2000. - R III 422

• *artă, medicină, sport, diverse:*

Enciclopedia artiștilor români contemporani. București: ARC 2000, 1996. - R IV 64;

Enciclopedia civilizației și artei romane. București: Meridiane, 1974. R II 5;

Enciclopedia fotbalului. București: Editura RAO, 2002. - IV 2301;

Enciclopedia educației fizice și sportului din România. București: Editura Aramis, 2002. - R IV 112;

Enciclopedia Internet. București: Editura Tehnică, 2002. - R III 507;

Enciclopedia artei îngrijirii și tratării pielii. București: Rovimed Publishers, 2002. – IV 2283

Enciclopediile se adresează cititorilor de diverse vârste și profesii, astfel încât vom avea “Enciclopedie medicală”, dar și “Enciclopedie practică a copiilor”.

Putem face o clasificare a enciclopediilor și după cantitatea lor. Astfel unele enciclopedii sunt extrem de vaste, cuprind un mare volum de informație iar altele au dimensiuni obișnuite. Mai există și enciclopedii “de buzunar” ca de exemplu: “Descoperiri științifice ale secolului XX” sau “Ion Creangă – mică enciclopedie.”

În funcție de tema abordată, precum și de volumul de informație pe care doresc să-l transmită, autorii lucrărilor vor alege materialul bibliografic și vor încerca să condenseze un maxim de informații într-un minim de volum.

O asemenea lucrare este legată de cititori printr-o relație de conexiune inversă. Datele și informațiile ce apar sunt dictate de interesul utilizatorilor.

Un lucru foarte important de care trebuie să țină seama un autor este “foamea de informație” a zilelor noastre, a cititorului modern, care dorește în permanență date la zi. Perfectibilitatea este o caracteristică a fiecărei lucrări enciclopedice, de aceea autorii ei vor avea în vedere ca lucrarea pe care o elaborează să fie nu numai un instrument de utilitate imediată ci și o materie asupra căreia vor putea opera în viitor.

Odată selectat materialul necesar definirii noțiunilor, acesta este aranjat în ordine alfabetică. În general, enciclopediile au următoarea structură:

- Cuvânt înainte sau Prefață;
- Bibliografia;
- Lista de abrevieri;
- Notă asupra ediției;
- Articole enciclopedice, ordonate alfabetic.

Pentru cititorul neavizat, studiul unei enciclopedii trebuie precedat de o informare, făcută de bibliotecar, privind atât modul de lucru, cât și conținutul obiectului de cercetat. Există multe enciclopedii al căror conținut este defalcat pe 2-3 sau mai multe volume, cititorul solicitând poate o informație care nu se găsește în primul volum așa cum se aștepta. Astfel o enciclopedie solicitată ca cea a “Descoperirilor științifice ale secolului XX”, din dorința de a acoperi întreaga știință contemporană, și-a împărțit materialul în trei volume:

- primul este consacrat descoperirilor științelor exacte: matematică, fizică, chimie, astronomie;
- al doilea cuprinde descoperirile din domeniul științelor despre lumea vie: botanică, zoologie, medicină, genetică etc.;
- al treilea volum este consacrat invențiilor și realizărilor tehnice și, evident, inventatorilor.

De obicei persoanele care consultă enciclopediile o fac din considerente personale: pentru alcătuirea unor referate sau lucrări științifice, obținerea doctoratelor, etc. Dar există nu puține cazuri de persoane care doresc să-și îmbunătățească cunoștințele pentru că din toate punctele de vedere, secolul XX apare ca un secol unic până acum în istoria gândirii umane.

Trăind într-o lume în care rațiunea umană a descifrat multe din legile naturii, ne-a descoperit fenomene, legi neexplicate de strămoșii noștri, ne bucurăm să constatăm că Universul nostru este mai bogat și mai complex, iar viața noastră lăuntrică va fi și ea mai bogată pe măsură ce ne însușim tot ceea ce știința ne-a dezvăluit și în măsura în care ne străduim să-i descifrăm tainele.

PROFILUL CITITORULUI DE VÂRSTA A TREIA

Viorica COSMA

Biblioteca județeană “Petre Dulfu” a deschis o filială care își desfășoară activitatea în cadrul asociației CASPEV (Centru de Asistență Socială pentru Vârstnici), din decembrie 2001. Amplasată în interiorul clubului, biblioteca are un program zilnic de 8 ore și regim de sală de lectură.

Mobilierul, modern și confortabil, cu 25 de locuri, oferă un cadru armonios de desfășurare a activității.

Fondul de carte cuprinde 2949 volume, ponderea deținând-o beletristica.

Până în luna mai a anului curent s-au înscris la bibliotecă 1238 persoane. Având în vedere că accesul în spațiul clubului este permis numai membrilor asociației, utilizatorii înscrși, în proporție de 95%, sunt pensionari – 38 % dintre aceștia au vârsta cuprinsă între 41-60 de ani și 57% peste 61 de ani.

Din totalul utilizatorilor înscrși se observă că femeile ocupă o pondere importantă – 63 %, aproape dublu față de numărul bărbaților care reprezintă doar 37%.

Cerințele de lectură ale utilizatorilor sunt diferențiate în funcție de sex.

Presa ocupă locul întâi în cererile de lectură ale utilizatorilor bărbați, iar, dintre cărți, cele mai solicitate sunt cele de istorie și geografie; alte domenii solicitate sunt: medicina - medicina naturistă, literatura-cărți polițiste, politica etc.

Cerințele de lectură ale utilizatorilor de sex feminin sunt mai diversificate. Sunt foarte solicitate cărțile de medicină: medicina naturistă, boli, analize medicale; economie casnică: cărți de bucate; floricultură: plante de apartament și de grădină. Zilnic sunt solicitate cărțile din domeniul astrologiei: horoscoape, cărți și dicționare de vise etc.

Din literatura beletristică cel mai cerut este romanul de dragoste.

Lucrările de referință solicitate atât de

bărbați cât și de femei sunt:

- **atlasele:**

Atlasul locurilor legendare,
Atlasul locurilor misterioase,
100 de minuni ale lumii,
Geographica,
Atlasul botanic,
Atlasul plantelor medicinale.

- **dicționarele:**

Dicționarul Explicativ al Limbii Române,
Dicționarul român - englez,
Dicționarul de medicină;

- **enciclopediile:**

Enciclopedia de istorie a lumii;
Agenda medicală etc.

Sunt căutate lucrările în limbi străine, mai ales lucrările în limba engleză (dicționare, manuale de învățare rapidă a limbii engleze, ghiduri de conversație) această cerere este motivată și de faptul că în cadrul asociației CASPEV se organizează cursuri de învățare a limbii engleze, cunoștințe care îi ajută pe cursanți și la folosirea poștei electronice.

Relația *bibliotecar – utilizator vârstnic* este una specială.

Unii utilizatori apelează la bibliotecar nu numai pentru a-i solicita cărți și informații despre acestea, ci uneori chiar pentru a-i împărtăși unele probleme cu care ei se confruntă, bibliotecarul devenind de multe ori un confident.

Serviciile oferite de filiala bibliotecii județene vin să completeze gama serviciilor oferite de asociație, persoanelor de vârstă a treia, (asistență și tratamente medicale, activități distractive, servicii sociale și materiale, asistență socială și juridică).

Un lucru important este faptul că mulți membri ai acestei asociații știu să-și aleagă și să beneficieze de serviciile care le sunt oferite, servicii care li se adresează lor - *persoanelor de vârstă a treia*.

ELEMENTE DE CONSERVARE A DOCUMENTELOR ȘI SPAȚIILOR DE BIBLIOTECĂ LA BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ “PETRE DULFU”

Lăcrimioara GROSȘ – conservator

A. Prezentarea Bibliotecii “Petre Dulfu” din Baia Mare

Biblioteca - centrul de informare, cercetare și documentare, important factor de cultură, pune la dispoziția utilizatorilor săi cunoștințe și informații din toate domeniile.

Biblioteca joacă un rol deosebit în viața oricărei societăți, prin intermediul științei ea va deschide noi orizonturi civilizației și culturii, omenirii în general.

Fiecare om are dreptul la servicii sănătoase într-un cadru sănătos. Pornind de la aceste cuvinte pot spune că laboratorul nostru de conservare își desfășoară activitatea într-un cadru sănătos.

Argumentul cel mai important în acest sens îl constituie faptul că Biblioteca „Petre Dulfu” din Baia Mare funcționează într-un spațiu nou, construit special pentru această destinație și având toate dotările necesare.

Amplasamentul este situat la o oarecare distanță de sursele de poluare fonică și chimică. Construcția este formată din demisol, parter și cinci etaje.

Toate depozitele de carte respectă condițiile de conservare preventivă a materialului bibliografic, adică pereții sunt uscați și curați, nu prezintă umiditate ascensională și colonii de ciuperci, pardoseala este acoperită cu linoleum, geamurile sunt din termopan, există extinctoare, calculatoare moderne, acces la Internet, mobilier nou și comod.

Biblioteca are și o sală (amenajată cu sursă de apă, aparat pentru umidificarea aerului, sistem de stingere a incendiilor, alarmă anti-furt, camere video) care urmează să fie dotată cu aparatură modernă pentru laboratorul de conservare a documentelor și spațiului de bibliotecă.

B. Evaluarea stării de conservare a fondului de patrimoniu

Până în prezent în laboratorul de conservare s-au efectuat două sondaje, fiecare cuprinzând câte o sută de unități de bibliotecă, reprezentând cea mai mare parte a documentelor de patrimoniu.

În fiecare sondaj se urmărește nivelul de degradare fizică, mecanică, chimică, fungică și entomologică.

Se folosește un sistem de clasificare după cum urmează: astfel pentru degradări până la 10% se folosește cifra 1 (incipient), pentru degradări de până la 50% se folosește cifra 2 (dezvoltat), iar pentru degradări de peste 50% se folosește cifra 3 (avansat).

Cu ajutorul unor formule matematice se poate calcula procentul din fiecare degradare. În urma efectuării sondajelor pentru cele două eșantioane studiate, s-a întocmit tabelul următor.

SINTEZA REZULTATELOR ȘTIINȚIFICE PRIVIND STAREA DE CONSERVARE A DOCUMENTELOR

Nr. sondaj	Degr. fizice		Degr. mecanice		Degr. chimice		Degr. fungice		Degr. entomologice	
	Nivel mediu degrad. (%)	Nivel total degra d. (%)	Nivel mediu degrad. (%)	Nivel total degrad. (%)	Nivel mediu degrad. (%)	Nivel total degrad. (%)	Nivel mediu degrad. (%)	Nivel total degrad. (%)	Nivel mediu degrad. (%)	Nivel total degra d. (%)
1	33	99	33,3	100	33	99	24,66	74	25,33	76
2	31	93	31,66	95	32,33	97	23,66	71	24	72
3	32	96	32,48	97,5	32,66	98	25,16	72,5	24,66	74

Rezultatele ne arată starea jalnică a documentelor de patrimoniu și necesitatea imediată de a se interveni pe ele. Este necesară o desprăfuire filă cu filă și apoi efectuarea tratamentelor, urmând trimiterea lor la restaurare.

C. Conservarea și igienizarea spațiilor și documentelor de bibliotecă

1. Motivație, oportunitate

Funcția de conservare a colecțiilor de bibliotecă a fost atribuită acestor instituții încă din cele mai vechi timpuri.

Ea s-a conturat pe măsură ce știința a acumulat suficiente date care au redimensionat structural conținutul ei.

Deducem deci că elementul pur tehnic poate deveni la un moment dat veriga cea mai dinamică în retroproiectarea sistemului operațional din laboratoarele de conservare, dar și din cele de restaurare prin faptul că pune la dispoziție logistica tehnică operabilă atât în procesul de evidențiere a cauzelor, fenomenelor de degradare a bunurilor culturale, cât (mai ales) în elaborarea noilor metodologii de monitorizare, control și eradicare a complexului degradativ identificat în spațiile, mobilierul și documentele purtătoare de informație.

Sub aspect tehnic, activitatea de conservare a colecțiilor de bibliotecă precum și de igienizare a mobilierului și documentelor, însumează o serie de metodologii, tehnici, programe administrative, menite să asigure o păstrare rațională și de durată a tuturor categoriilor de colecții aflate în bibliotecă precum și a localurilor și mobilierului acestora, să prevină și să combată, la nevoie, deteriorarea lor.

Din punct de vedere practic – conservarea colecțiilor de bibliotecă presupune crearea și menținerea unui ambient corespunzător normelor de conservare științifică, elaborarea și aplicarea unor programe de conservare potrivit normelor de igienă a cărții și spațiilor adaptate la condițiile fiecărei biblioteci: mărimea și amplasamentul localului, valoarea și componența colecțiilor, specificitatea agenților nocivi de etiologie diferită, numărul și pregătirea bibliotecarilor, numărul și pregătirea conservatorilor direct răspunzători de calitatea actului de conservare a documentelor. Termenul de *conservare* acoperă orice activitate din cadrul bibliotecii care implică protejarea documentelor.

Activitatea de conservare presupune intervenții mecanice, chimice, biologice și de transfer pe suport electronic în scopul de a asigura perenitatea acestor documente în

formatul lor original și accesul direct al utilizatorului la informația propriu-zisă.

2. Obiectivele și activitățile laboratorului de conservare

Laboratorul de conservare al Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” este la început de drum. Una dintre cele mai interesante reviste din acest domeniu este „Sănătatea cărților : buletin trimestrial de conservare” editată de Biblioteca Județeană „Gheorghe Șincai” Bihor – Oradea, director Conf. univ. dr. Constantin Mălinaș, redactor șef Lect. univ. dr. Ing. Vasile A. Deac care este și conservatorul bibliotecii, revistă care se găsește și în colecțiile noastre. Considerăm că este util să aducem la cunoștința tuturor bibliotecarilor din rețeaua bibliotecilor publice din județul nostru unele elemente de conservare a documentelor și spațiilor de bibliotecă, subiecte tratate pe larg în această revistă.

Obiectivele laboratorului de conservare sunt: menținerea unui cadru sănătos corespunzător normelor de conservare, prevenirea și eventual combaterea apariției unui atac biologic.

Activitățile laboratorului de conservare a documentelor și spațiilor de bibliotecă sunt:

- monitorizarea zilnică a parametrilor de temperatură ambientală și umiditate relativă din depozite;

- efectuarea tratamentelor de igienă asupra cărții din fondul curent ceea ce presupune desprăfuirea cu pensula sau aspiratorul și curățarea cu formol a copertelor și tranșelor;

- efectuarea tratamentelor de conservare asupra cărților: curățarea mecanică de impurități solide, spălarea filelor, dezinfecție, corectarea pH-ului;

- verificarea cărților intrate în bibliotecă sub formă de donație să nu prezinte atac biologic, iar la nevoie dezinfectarea, după caz.

În vederea întocmirii programelor de conservare și igienizare, s-a avut în vedere respectarea cu strictețe a elementelor de bază în caracterizarea nivelelor de conservare și igienizare: calitatea localurilor de bibliotecă de a stoca, depozita și conserva documente bibliografice; aspecte microclimatice ale depozitelor – stabilirea parametrilor fizici

microclimatici în nivele corespunzătoare actului de conservare a documentelor; mobilierul din spațiile de depozitare și calitatea ergonomică a acestuia, fondurile de documente depozitate, mijloacele individuale de protecție a fondului – module de păstrare și conservare (dulap, raft, cutii, mape, fototecă), personalul implicat în gestionarea fondului și nivelul de pregătire în domeniul conservării-prezervării documentelor de bibliotecă, dotarea cu echipamente și mijloace de protecție a personalului direct implicat în activitățile de conservare a bunurilor culturale, planul general de măsuri privind igiena spațiilor, depozitelor, mobilierului și fondului existent în documente, măsuri de asigurare împotriva inundațiilor, incendiilor și furturilor.

3. Organizarea laboratorului de conservare

a) Fundamentarea, elaborarea și aplicarea conceptului de “Combatere integrală a complexului fungic specific spațiilor și documentelor bibliografice” se poate face cu ajutorul:

- tehnicilor de combatere a bacteriilor și ciupercilor celulozolitice, cu ajutorul metodelor nepoluante, ecologice, curative.
- combaterea bacteriilor și ciupercilor specifice spațiilor și documentelor de bibliotecă cu ajutorul substanțelor cu efecte biocide.
- cercetări fundamentale și aplicative cu privire la iradierea cu UV a sporilor, bacteriilor și ciupercilor din spațiile și documentele de bibliotecă.
- utilizarea unor metode nepoluante (ecologice) în combaterea insectelor papirofage-bibliofage.
- utilizarea capcanelor cu atranctanți de nutriție în combaterea insectelor și rozătoarelor

papirofage-bibliofage.

- combaterea dăunătorilor spațiilor și documentelor de bibliotecă prin utilizarea metodelor biochimice nepoluante (momeli feromonale, momeli naturale, momeli artificiale).
- decontaminarea, dezinfectia, dezinsectizarea și deratizarea spațiilor și mobilierului de bibliotecă.
- utilizarea metodelor tradiționale în combaterea insectelor și rozătoarelor din spațiile și documentele de bibliotecă.

b) Compartimentele de lucru:

- compartimentul de cercetare-investigare.
În laboratorul de conservare a documentelor și spațiilor de bibliotecă se vor executa zilnic operațiuni de diagnosticare a complexului degradativ abiotic (factori fizico-chimici, de stres), cât și biotic (insecte și rozătoare papirofage, ciuperci și bacterii celulozolitice).

Pentru a se cuantifica prezența complexului degradativ identificat pe documentele de bibliotecă se eliberează diferite buletine, cum ar fi: fișa de investigare a degradărilor bunurilor culturale, ce cuprinde localizarea, identificarea, etiologia degradării, descrierea cauzelor și efectelor semnificative ale degradării, remedii propuse și recomandări de conservare, fișa climatologică de evidențiere a dinamicii evoluției temperaturii și umidității relative ambientale pentru fiecare spațiu de depozitare a documentelor de bibliotecă.

- compartimentul de operare a tratamentelor privind igienizarea spațiilor, documentelor și mobilierului de bibliotecă.
- compartimentul de legătorie a documentelor uzate fizic.

D. Prezentarea câtorva dintre matrialele de combatere a ciupercilor și bacteriilor

Principala sarcină în conservarea colecțiilor bibliotecii, constă în stoparea factorilor și cauzelor care acționează nefavorabil asupra acestora, în însănătoșirea și repararea deteriorărilor apărute la un moment dat și nu în ultimul rând, modul lor de păstrare.

Decontaminarea și dezinfectia spațiilor se poate face cu Microzid lichid, Sintosept QR 15, Fordet, Formol sanitar, iradierea cu UV, utilizarea soluției antiseptice și antimicotice Dermofram, dezinfectarea în celule. Pentru efectuarea tratamentelor curative pe documente puternic contaminate și corectarea acidității

hârtiei: borat-fenil-mercuric, timol, alcool etilic, borax, alcool izopropilic, amoniac.

Metode de combatere a insectelor și rozătoarelor papirofage-bibliofage.

Master 25CS, Fendona 1,5, cu feromoni, capcanele: Blat-Stop, Bio-Stop megfog-lok, tetraplat, utilizarea câmpurilor electromagnetice, cu lungimi de undă mici, utilizarea câmpurilor electrice intense.

Conservatorului din laboratorul de conservare a documentelor și spațiilor de bibliotecă îi revine sarcina de a îndruma modul de efectuare a igienizării spațiilor.

E. Fundamentarea, elaborarea și aplicarea conceptului de „Combatere integrală a complexului fungic specific spațiilor și documentelor bibliografice”.

1. Identificarea cauzelor ce favorizează contaminarea și infectarea spațiilor și documentelor (eliminarea surselor de umiditate și contaminare micotică). 2. Modificările mediului ambiant (se utilizează aparate de umidificare, dehumidificare, aparate de calculare a temperaturii, luminii și umidității). 3. Izolarea documentelor afectate (transferul lor și sigilarea spațiului). 4. Uscarea documentelor umede (pentru inactivarea sporilor – o oră). 5. Înghețarea materialului (în congelatoare). 6. Curățarea mecanică a celor uscate (cu aspirator, prin periere). 7. Uscarea și igienizarea încăperilor contaminate (aspirarea, tratarea suprafețelor cu substanțe antifungice, antimicotice, decontaminarea aerului).	8. Depozitarea colecțiilor în spațiile igienizate. 9. Investigații preventive privind starea de conservare a spațiilor și colecțiilor (elaborarea unui program în caz de dezastru natural; controlul sistemului de aer condiționat, a temperaturii, umidității relative, luminii; aplicarea tratamentelor de decontaminare a spațiilor și mijloacelor de transport; efectuarea igienizării zilnice a spațiilor; protejarea ferestrelor cu plasă; introducerea carantinei sanitare; metodele de protecție pentru personal în cazul exploziei micotice prin sigilarea spațiului, consultarea micologului, aplicarea măsurilor și efectuarea tratamentelor). 10. Asigurarea resurselor financiare și necesitatea existenței unui laborator de conservare a spațiilor și documentelor de bibliotecă.

Bibliografie:

Sănătatea cărților : buletin trimestrial de conservare. Biblioteca Județeană „Gheorghe Șincai” Bihor – Oradea

BIBLIOTECARI PEREGRINI PRIN ȚARA MARAMUREȘULUI

Maria BILȚ

Zi frumoasă, însorită de primăvară ca și sufletul bibliotecarului. Și anul 2004 a fost darnic cu noi, generos prin inițiativa Dlui Director Teodor Ardelean, spre bucuria și satisfacția tuturor, 23 Aprilie fiind o zi de eliberare și înălțare a ființei bibliotecarului din chingile cotidianului.

Înainte de-a porni în călătoria propusă, popas la Mănăstirea Bârsana, ne-am adunat cu toții în faimoasa, de acum, sală de conferințe a minunatei Biblioteci Județene “Petre Dulfu”, unde, zi de zi, rămânem uimiți de puternica impresie ce-o are acest edificiu cultural asupra oamenilor care ajung să admire din exterior iar apoi, eventual, privind splendoarea spațiilor interioare ale instituției.

Cuvintele, cu încărcătura afectivă respectuoasă pentru ceea ce suntem, au fost îndemn și convingere că e un dar dumnezeiesc truda printre

cărți și atâtea valori spirituale, păstrate de bibliotecă. Oare este vreun bibliotecar care să regrete că-și duce viața aici?

Plecarea a fost din fața instituției cu două autocare deoarece suntem o echipă foarte numeroasă. Am pornit la drum mergând spre orașul Baia Sprie prin Tăuții de Sus unde, pe partea stângă, pe versantul păduros s-au putut vedea castanii comestibili la vremea înfloririi, fiind cea mai apreciată parte a rezervației de castani de la Baia Mare, considerându-se că aici există cele mai frumoase exemplare, depășind chiar vârsta de 500 de ani.

În Baia Sprie, la răspântia șoselei, lăsând în partea stângă drumul ce duce peste Munții Gutâi la Sighetu Marmăției, autocarele virează la dreapta, în curbă accentuată spre localitatea Șișești, “vatră străbună” care ne amintește întotdeauna de tribunul Vasile Lucaci, Leul de la

Șișești. Biserica cu inscripția “Pro S. Unione omnium romanorum...”, “înruparea unei idei, a unui ideal carele pe cerul vieții mele strălucește ca un soare, ...”, casa-muzeu și școala sunt dovezi ale viețuirii și luptei sale pentru Unirea Transilvaniei cu România.

Grădinile, gospodăriile localnicilor erau invadate de albul florilor roditori, ceea ce era o adevărată încântare și odihnă a privirii iar brazii de pe Dealul Mândra Vedere de la Dănești ne-au salutat ceremonios aplecându-și în adierea vântului primăvărat, vârfulurile.

Până în Vârful Cornului drumul a fost tot în urcuș. De aici începe coborârea spre Căvnic, în dreapta rămânând șoseaua ce duce spre Copalnic Mănăștur și biserica de lemn din Șurdești, monument construit după tradiția românească, considerată până nu demult cea mai înaltă construcție de lemn din lume, “cu vârful săgeată aruncată către cer, vrând parcă să îl lege cu pământul.”

Despre Căvnicul cu case vechi din secolul XVIII, filele de istorie, păstrând documente, dovedesc că prin anul 1455 într-un decret privind localitățile Baia Mare și Baia Sprie, domnitorul Iancu de Hunedoara permitea oricărui miner să deschidă mine în comuna Căvnic, bucurându-se de privilegii timp de 8 ani, după obiceiul de la alte exploatare mai mari.

Aici, în apropierea șoselei, este un obelisc, “Piatra Tătarilor”, care amintește de victoria asupra năvălitorilor, la ultima lor invazie prin aceste ținuturi românești. Monumentul din blocuri de piatră are inscripționate cuvintele: “Anno 1717 usque hic fuerunt tartaris.” (În anul 1717 până aici au ajuns tătarii.)

Călătoria continuă spre Pasul Neteda, motoarele gâfâind reușesc să ne ducă pe culmea dealului înalt, o prelungire domolită a munților Gutâi. Drumul e șerpuitor ca o reptilă uriașă, zăpada se mai arată privirilor ici-colo, pădurea încă nu s-a trezit din adormire dar poienile sunt puzderie de lușcuțe și călugărei. Un prim popas, o oprire de câteva minute și, dintr-o dată, oameni în toată firea am devenit copii, copleșiți de atâta frumusețe.

Privind spre depărtarea zărilor limpezi am admirat acea izbucnire ciudată de rocă a muntelui “Creasta Cocoșului”, rezervație geologică.

Pornim din nou la drum coborând pe Valea Cosăului, cu sate cu un tezaur etnografic și folcloric bine păstrat; pe lângă casele și monumentalele porți sunt încă multe instalații

tehnice țărănești funcționale și azi: mori pe apă, pive, vâltori, horincii (Budești, Sârbi, Călinești), fiind o adevărată mândrie pentru maramureșeni. În aceste sate de la poalele muntelui, amintirea haiducului Pinteza Viteazul este destul de vie, la biserica din Budești – Josani aflându-se păstrate coiful și cămașa de zale ale viteazului.

De la Călinești, cu un ultim efort, urcăm dealul Văleniului de Maramureș și apoi străbătând minunata vale a satului, care ne amintește de poetul Tiberiu Uta, ne apropiem de Bârsana, trecând râul Iza, un fel de Ozana a Maramureșului.

Mănăstirea Bârsana se află ridicată nu departe de șoseaua principală, spre capătul satului înspre Strâmtura, un loc cândva viran unde se găsea “puțul sec”.

Privind spre mănăstire priveliștea era copleșitoare. Grupul numeros al bibliotecarilor sosește în complexul monahal printr-o frumoasă poartă maramureșeană și Turnul-Clopotniță, intrarea principală în mănăstire. Era ora când deja se desfășura serviciul religios al sărbătorii Sfântului Mare Mucenic Gheorghe purtător de biruință. Intrăm cu toții tăcuți în biserică, o măicuță venindu-ne în întâmpinare. Sunt clipe de pioșenie, de rugăciune către Dumnezeu. O surpriză: colegul nostru Ionică Neamțiu, absolvent al Facultății de Teologie, îmbrăcat în odăjdii preoțești, intră în altar și, împreună cu preotul mănăstirii, fost coleg, oficiază Sfânta Liturghie.

În complexul de construcții distingem mai multe părți: *Biserica cu hramul “Soborul Sf. 12 apostoli”*, la 30 iunie, fiind apreciată ca cea mai înaltă construcție de lemn din Europa; *Casa cu chilii și paraclis* unde locuiește obștea monahală; Altarul de vară unde se oficiază Liturgia la sărbătorile mari și evenimentele deosebite din viața mănăstirii; Casa meșterilor unde pelerinii își pot găsi odihnă peste noapte; Casa artiștilor destinată atelierelor de creație

unde măicuțele execută manual covoare, icoane pe sticlă iar lemnul ia forme nebănuite sub dălțile sculptorilor. Se va mai construi o clădire care va adăposti un muzeu și o bibliotecă.

Cât cuprinzi cu privirea înțelegi că este un loc binecuvântat de Dumnezeu.

După o ciorbă de fasole boabe și sarmale de post, mulțumind bunului ceresc și ostenoitoarelor pentru aceste bunătăți culinare, pornim din nou la drum. Ne oprim în fața Școlii cu clasele I-VIII Bârsana. Colegul nostru, Corneliu Oneț, ne face o surpriză vorbindu-ne lângă bustul mării personalități a culturii române – Mircea Vulcănescu – explicând relația acestuia cu Maramureșul: în anul 1939 Mircea Vulcănescu este concentrat la Sighetu Marmației. În vremea aceea cunoaște un maramureșean, figura căruia n-o va uita niciodată, “un țăran din Bârsana care-l impresionează în mod deosebit” și a cărui fotografie o va păstra și la minister pe biroul său în “semn de prețuire”: “De aceea tu, baciule Vasile din Bârsana Maramureșului pe care te-am părăsit într-o noapte din 1939, ... tu, baciule, sunt sigur că ai să înțelegi...” Acesta este omagiul așa de important (credea și crede Cornel Oneț) și de

aceea “trebuia să primească o recunoaștere și o apreciere din partea noastră, a celor care trăim în Maramureșul de azi” iar visul s-a împlinit în anul 1999, când s-au organizat Serbările de la Bârsana. “Acestea sunt semnele încercării de eternizare a memoriei unui mare cărturar din sud în septentrionalul Maramureș. Înfrățire în eternitate.”

Este demn de amintit și numele unui meșter, sculptor în lemn, constructor de porți, cu faimă în lumea întreagă, care a transmis celor doi fii măiestria sa în prelucrarea artistică a lemnului: Toader Bârsan.

Încrezători și mulțumiți de câte ne-au văzut ochii și ne-au auzit urechile, trecem prin satele de pe Valea Izei: Nănești, Oncești, Vadu Izei și, pentru scurt timp, mai coborâm ca să admirăm vestita Troiță din localitatea Berbești, aflată pe cursul râului Mara, monument datând din sec. XVIII, reprezentând un grup statuar: Iisus răstignit pe cruce, jos, în stânga, Iosif din Arimateia și Fecioara Maria iar în dreapta Evanghelistul Ioan și Maria Magdalena. Troița a fost recent restaurată.

N. Iorga consemna că a fost “construită de un ocnaș în vremuri demult apuse.” Odată istoricul de artă și etnologul Tancred Bănățeanu a vrut să ducă Troița la Muzeul Satului din București dar berbeștenii care ocrotesc din tot sufletul această creație au amenințat cu incendierea satului.

Revenirea acasă se face pe la **Ocna Șugatag**, stațiune balneară, elegantă și plină de prospețimea primăvărată a peisajului. Hoinărim mai mult timp, fiecare bucurându-se după măsura firii sale de efectele momentului.

De la Ocna Șugatag coborâm iarăși spre Budești urmând invers traseul pe care l-am folosit la plecare spre sfântul locaș monahal. Acum la întoarcere am fost mai tăcuți, doar cu impresiile culese care vor dăinui un timp în sufletele noastre. Mulțumim celor care ne-au umplut sufletele de bucurie și de uimire.

BIBLIOTECA PUBLICĂ “VASILE PÂRVAN” DIN DRAGOMIREȘTI

Corneliu ONET

La 26 septembrie 1935 învățătorul ION BERINDE publică în numărul 110 al GRAIULUI MARAMUREȘULUI din acea zi un apel PENTRU O BIBLIOTECĂ PUBLICĂ ÎN DRAGOMIREȘTI.

Tânărul învățător constată necesitatea îndepărtării întinericului inculturii. Calea ideală este cartea. Accesul la aceasta este barat de prețul ei excesiv. Totuși, e foarte necesar ca intelectualitatea satelor să nu piardă legătura cu slova scrisă și să se ruralizeze. “Și atunci - spune Berinde -, la sugestia distinsului student Emil Al. Micle, m-am gândit că o bibliotecă publică în fiecare centru rural ar fi de real folos... Biblioteca publică din Dragomirești se va numi VASILE PÂRVAN. Va protesta cineva că acest nume e puțin cunoscut în Maramureș? Răspund: apoi tocmai din acest motiv o botezăm astfel. Vrem ca numele ilustrului savant [...] să fie cunoscut și la noi”. Ion Berinde invită periodicele sighetene să trimită câte un exemplar BIBLIOTECII V. PÂRVAN din Dragomirești, unde se vor păstra în colecție toate numerele. El constată lipsa mijloacelor și

declară: „deschidem o listă pentru donațiuni”. Zis și făcut. În chiar numărul 110 apare lista primilor donatori, adică Marioara Chiș, învățătoare, Emil Al. Micle, student, Ion Petreus, normalist și Ion Berinde, învățător. Este vorba de carte didactică, de cărți de istorie semnate chiar de Pârvan, de cărți beletristice. Și “lista rămâne deschisă”.

Astfel de liste au mai apărut în numerele 111 și 118 din 1935 și în numerele 126, 128, 134, 136, 137, 138, 140 din 1936, din cât am verificat până acum. Printre donatori, am găsit nume ca Sextil Pușcariu, Emil Racoviță sau redacția ziarului ADEVĂRUL din București. A avut dreptate Berinde să propună numele lui Pârvan. A fost un adevărat magnet.

În numărul 115 redacția publică articolul studentului din Cluj, Dimitrie Mateiaș, care prezintă pe scurt viața și activitatea ilustrului savant în CEVA, DESPRE VASILE PÂRVAN. Din acel moment maramureșenii nu mai puteau spune că nu au informații despre istoricul român.

Notă. Întrebată despre soarta donațiilor din acea vreme, bibliotecara din 2004 spune că nu are nici o informație utilă asupra subiectului. În ce mă privește, am depus la Biblioteca județeană o documentație însoțită de rugămintea de a se face în așa fel încât să fie reluat numele PÂRVAN pentru Biblioteca din DRAGOMIREȘTI.

COMUNA BOTIZA

Ana-Maria BREZOVSKI

Florina VANCIU

Botiza

1373 Batiszhaza (Mihályi 66)
 1385 Pottis villa
 1411 Bathyz, Batyzhaza (Bélay 125)
 1431 Votizhaza, Vantizhaza < =
 Batizhaza > (Teleki I 378,
 381)

1459 Bathyza
 1473 Batiufalva
 1480 Bathizfalva, Batyzfalua
 1787 Batiza (Bélay 125)
 1828 Botiz (Nagy I 195)
 1851 Batiza (Fényes)

cf. Suciu, Coriolan. *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*. – București, 1966, vol. 1, p. 98.

Repere geografice:

Comuna Botiza este situată în partea centrală a județului, în sudul Depresiunii Maramureș, la confluența râului Botiza cu Valea Sasului.

Se află la 110 km de Baia Mare și 50 km de Sighet, pe DJ 171 A, km 33,+DC 19, pe Valea Izei (între Sighetu Marmăției și Borșa). Are o suprafață de 91 km².

Legătura comunei cu reședința județului este făcută prin drumul comunal Botiza – Rozavlea, drumul județean Săcel – Vadu Izei și drumul național Sighetu Marmăției – Baia Mare.

Situată la o altitudine de 603 m, comuna s-a dezvoltat în Piemontul Botizei. Satul este așezat între coline dulci străjuite în zare de munți

împăduriți. O curiozitate speologică a zonei este locul numit de localnici “Pietrele de Var”. Sunt peșteri care se dezvoltă în gipsuri. Nu sunt mari, dar sunt o curiozitate. De fapt, sunt două peșteri mici și un aven, de 10 metri adâncime, care au un relief în carst foarte variat.

Rețeaua hidrografică este reprezentată de râul Botiza, Valea Sasului și Băiței. Pe Valea Sasului se află mai multe izvoare cu apă minerală (sulfuroasă și carbogazoasă) în jurul cărora s-au construit băi de interes local (Băile de la Botiza). Apa sulfuroasă și sodică se folosește în tratarea afecțiunilor reumatismale. Pe teritoriul comunei se află și un izvor de apă sărată, “Slatina”, folosită de săteni pentru păstrarea slăninii.

Clima comunei este temperat-continental moderată.

Aspecte socio-economice:

Comuna Botiza are aproximativ 3000 de locuitori.

Din punct de vedere administrativ, de comuna Botiza aparținea satul Poienile Izei, care, în anul 1995, a devenit comună.

Populația comunei se ocupă îndeosebi cu: creșterea animalelor, cultivarea plantelor agricole și a pomilor fructiferi (meri și pruni).

În comună se află o moară de lemn acționată

de apă și vâltoare, mici ateliere de sculptură și mic mobilier, cazane de fabricat țuică.

Meșteșugurile sunt ocupații tradiționale în zonă. De la prelucrarea, sculptarea și modelarea lemnului, valorificarea pieilor și a lânii până la obiecte de artizanat.

Femeile se îndeletnicesc cu vopsitul firelor de lână cu plante și țesutul covoarelor în motive maramureșene. Temele și motivele

folosite sunt cele vechi, tradiționale: port popular, brazi, margini cu bobite, registre mari și benzi cu desene, hora domnițelor. Culorile sunt exclusiv vegetale.

Altădată, în economia naturală închisă, când covoarele erau destinate numai gospodăriei proprii, confecționarea lor se făcea mai mult toamna și iarna. Astăzi însă, când în marea lor majoritate covoarele se fac pentru vânzare,

confecționarea lor are loc tot timpul anului.

Meșterii artizani sunt renumiți atât în țară cât și în străinătate, comerțul cu produsele lor practicându-se și pe plan local și pentru turiști. Dezvoltarea agroturismului din ultimii ani are un efect benefic pentru locuitorii comunei. Peste 40 de gospodării au fost avizate pentru a primi turiști români și străini. Agroturismul se practică aici mai mult primăvara și vara.

Viața culturală:

Școala din Botiza datează din anul 1767, existența ei fiind consemnată în documentele vremii. În 1857 se zidește edificiul de piatră pentru școală.

Biserica de lemn din Botiza se remarcă prin valoroasele icoane pictate pe lemn de meșteri locali.

Sub auspiciile "Astrei", despărțământul Vișeu-Iza organizează în anul 1912 prelegeri populare la Botiza. Conferențiază I. Bîrlea (despre "Carte și foloasele ei", despre "Asociațiune" și "Foloasele învățurii").

Arta și meseriile tradiționale conferă identitate culturală Maramureșului. Așezările de pe Valea Izei poartă semnul distinctiv al civilizației lemnului, materializată prin porți monumentale.

Arta țesutului covoarelor în culori vegetale a făcut cunoscută comuna Botiza și Maramureșul. Covoarele țesute de Victoria Berbecar, Iulia Corău, Ilișca Manța au deja faimă.

În Botiza, de generații, familii întregi de cântăreți populari sau instrumentiști păstrează și răspândesc frumusețea artei populare.

Începând cu anul 1997, prin festivalul Maramuzical (desfășurat în Botiza, Vadu Izei și Ieud), se încearcă păstrarea și valorificarea creației populare locale tradiționale și

contemporane prin antrenarea unor artiști din țară și străinătate. Este un festival al viorii și muzicii la sate, inițiat de Fundația "Țara Maramureșului" și Ministerul Culturii. Este o ocazie de a sărbători vioara tradițională și de a reuni violoniștii (instrumentiștii) locali. La festival participă și muzicieni din Moldova, Bucovina, Franța, Ungaria, Ucraina, Olanda, Suedia. Timp de câteva zile, la mijlocul lunii iulie, grupurile de muzicieni invitați se produc în concert în fața unui public numeros. Frații Sicuța din Botiza sunt renumiți pentru muzica originală pe care o interpretează.

La Botiza se desfășoară în fiecare an Festivalul Cântecului și Portului Popular "Pântru mândra din Botiza". Acest festival se adresează întregii văi a Izei. În cadrul manifestărilor se desfășoară mai multe concursuri originale, printre care se remarcă concursul "Cel mai autentic costum popular". Este o paradă a celor mai frumoase costume populare autentice (pe generații), întreaga manifestare stând sub semnul tradiției și a valorificării autenticului.

Din comună s-au ridicat oameni de seamă: soliștii de muzică populară Măria Pinteș și Ionuț Sidău, etnograful și muzeograful Mihai Dăncuș, doctor în etnografie și folclor, director al Muzeului Etnografic al Maramureșului.

Bibliografie selectivă:

Albu, Nicolae. Istoria învățământului românesc din Transilvania pînă la 1800. – Blaj, 1944, p. 170.

Antonescu, Florin ; Mitrea, Gheorghe ; Popescu, Alexandru. Contribuții la cunoașterea stratigrafiei și tectonicii miocenului din regiunea Vadu Izei – Bîrsana – Botiza (Maramureș). (Comunicată la ședința din 6 aprilie 1979). Dări de seamă. Inst. geol. geofiz. 5. Tecton. geol. regională, 66 (1979), 1981, p. 5-23.

Balogh, Adalbert. Aspecte privind pătrunderea capitalului străin în industria minieră din Maramureș între anii 1860-1918. Marmăția, 4, 1978, p. 137-152.

Bellu, Ștefan. Însemne noi pe un străvechi blazon : 600 de ani de existență a comunei Botiza. Pentru socialism, 23, nr. 6023, 12 iun. 1973, p. 1, 3.

Bilț[iu], Pamfil. Apicultorul din Botiza [Gheorghe Manța]. Pentru socialism, 25, nr. 8962, 26 aug. 1984, p. 2.

- Bilț[iu], Pamfil.** Glasurile corului din Botiza. Pentru socialism, 35, nr. 8896, 9 iun. 1984, p. 3.
- Bilțiu, Pamfil.** Rapsozi care au fost: Ioana Petrehuș a Lalului. Martor la izvoare. Glasul Maramureșului, 5, nr. 1248, 12 mai 2001, p. 2.
- Bîrlea, Ion.** Însemnări din bisericile Maramureșului. – București, 1909, p. 101.
- Bledea, Ioan.** Vești din comuna Botiza. Pentru socialism, 10, nr. 1623, 1 apr. 1959, p. 3.
- Bon, Agneta.** La Botiza s-a inaugurat o școală nouă. Pentru socialism, 10, nr. 1811, 10 nov. 1959, p. 1.
- Bon, Agneta.** Școala nouă – mîndria satului. Pentru socialism, 10, nr. 1752, 2 sep. 1959, p. 3.
- Brebu, Vasile.** A trecut vremea cînd bărbații spuneau “poftiți, doamnă, treceți în față” : Primărița din Botiza nu se bazează pe politețuri. Glasul Maramureșului, 6, nr. 1504, 14 mar. 2002, p. 3.
- Brebu, Vasile.** În Botiza s-au renovat școala și primăria : Cu banii de la premiu. Glasul Maramureșului, 6, nr. 1497, 6 mar. 2002, p. 1.
- Brebu, Vasile.** Se deschide sezonul agroturistic de primăvară : La Botiza. Glasul Maramureșului, 6, nr. 1502, 12 mar. 2002, p. 4.
- Bud, Tit.** Date istorice despre protopopiatele, parochiile și mănăstirile române din Maramureș din timpurile vechi pînă în anul 1911. Culese și scrise de Tit Bud, vicarul Maramureșului. – Gherla, 1911, p. 31.
- Buda-Țețu, Ioan.** Ioana Trifoi a intrat în alianța primărițelor din Europa : Feminism de Botiza. Glasul Maramureșului, 7, nr. 1756, 16 ian. 2003, p. 3.
- Chioreanu, Bazil.** Primărița din Botiza și neliniștea de a avea neliniști. Comuna va deveni stațiune de tratament balneo-climaterică. Cronica maramureșeană, 1, nr. 1, 1-6 mar. 2001, p. 15.
- Condrat, Alina.** Corul din Botiza a concertat la Viena. Glasul Maramureșului, 8, nr. 2151, 6 mai 2004, p. 3.
- Condrat, Alina.** Meșteșugarii invitați la Dijon. La Botiza. Glasul Maramureșului, 5, nr. 1199, 14 mar. 2001, p. 3.
- Corman, M.** Botiza's colours. (Victoria Berbecaru remade the traditional stock of the Botiza carpets). Romanian News, 7, nr. 4, 27 ian. 1984, p. 16.
- Crăiescu, N.R.** Băile din Botiza. Pentru socialism, 39, nr. 10251, 23 oct. 1988, p. 3.
- Diaconovich, C.** Enciclopedia română. – Sibiu, 1904, tom. 3, p. 925. (Seculi – apă minerală pe teritoriul com. Botiza).
- Dobocan, Romeo.** Primari maramureșeni în Franța : Însoțindu-l pe premierul Adrian Năstase. Glasul Maramureșului, 7, nr. 1951, 5 sep. 2003, p. 1.
- Dorian, Ilie.** Întîlnirea femeilor social-democrate : La Botiza. Graiul Maramureșului, 16, nr. 4260, 6 apr. 2004, p. 9.
- Fărcaș, Andrei.** Mănăstirea Botiza va avea o icoană făcătoare de minuni : Adusă din Sfîntul Munte Athos. Graiul Maramureșului, 15, nr. 3906, 7 feb. 2003, p. 1.
- Filimon, Doina.** Botiza : Five colours for a flower. Holidays in Romania, 26, nr. 150, iun. 1984, p. 8-9.
- Ghenceanu, V.R.** Cei ce duc faima comunei : Botiza. Pentru socialism, 37, nr. 9452, 28 mar. 1986, p. 3.
- Ghenceanu, V.R.** Dacă nici măcar prezența... : Sănătatea la sate. Pentru socialism, 40, nr. 10347, 14 feb. 1989, p. 1, 2.
- Ghenceanu, V.R.** De frații Sicuța vom mai auzi. Graiul Maramureșului, 9, nr. 2214, 24 iul. 1997, p. 1.
- Ghenceanu, V.R.** Învățăcei în arta țesutului. Pentru socialism, 40, nr. 10352, 19 feb. 1989, p. 1.
- Ghenceanu, V.R.** Mamă și fiică la același... război de țesut [Ilișca și Maria Perța din Botiza]. Pentru socialism, 40, nr. 10401, 18 apr. 1989, p. 2.
- Ghenceanu, V.R.** Muzicieni străini în Maramureș. Graiul Maramureșului, 9, nr. 2211, 21 iul. 1997, p. 1.
- Ghenceanu, V.R.** Natură și artă : [despre țesăturile de covoare din Botiza]. Pentru socialism, 33, nr. 8362, 19 sep. 1982, p. 2.
- Ghenceanu, V.R.** O creatoare: Victoria Berbecaru și elevele sale. Graiul Maramureșului, 9, nr. 2216, 26-27 iul. 1997, p. 1, 3.
- Ghenceanu, V.R.** O expoziție [la Școala din Botiza]. Pentru socialism, 37, nr. 9683, 24 dec. 1986, p. 3.
- Gherheș, Ilie.** Au suferit de pe urma regimului horthyst : Azi, comunele: Botiza, Cuhea, Bocicoel și Dragomirești. Graiul Maramureșului, 9, nr. 2297, 29 oct. 1997, p. 4.
- [Hossu-Longin, Valentin].** Botiza. Holidays in Romania, 27, nr. 165, sep. 1985, p. 18.
- Houliat, Bernard.** Cu Bernard Houliat (Franța) despre un festival cu deschidere europeană. Graiul Maramureșului, 9, nr. 2210, 19 iul. 1997, p. 1, 3. (V.R. Ghenceanu).
- Iuga, Dumitru.** Țara Maramureșului : Dicționar istoric. Cele trei Crișuri, 2, nr. 7, iul. 1991, p. 7.
- *** [Înființarea notariatului comunal în 1932]. Graiul Maramureșului, 1, nr. 3, 1932, p. 4.
- *** La întovărișirea zootehnică din Botiza. Pentru socialism, 7, nr. 922, 21 dec. 1956, p. 1.
- *** Localitățile județului Maramureș. – [Baia Mare], 1971, p. 124-125.
- *** Maramureșenii în lupta pentru libertate și unitate națională. – București, 1981, doc. 66, 80.
- *** Maramureșul turistic. – Baia Mare, 1998, p. 29, 79, 94, 95, 96.
- Moldovan, Codreanu ; Istvan, Dumitru ; Pop, Ioan.** Ghidul turistic al județului Maramureș. – [Baia Mare] : Casa de Editură Algoritm Pres, 1997, p. 108-109.
- Moldovan, Silvestru ; Togan, Nicolau.** Dicționarul numirilor de localități cu populație română din Ungaria. – Sibiu, 1909, p. 33.

- Moldovan, Vasile.** Vizitație canonică în Maramurăș. – Gherla, 1913, p. 82.
- Năsui, Florentin.** Prin Botiza dintre văi și dealuri : Între pământ și cer. Graiul Maramureșului, 16, nr. 4254, 30 mar. 2004, p. 1, 8.
- Nistor, Francisc.** Botiza : [Poartă din lemn. Fotografie]. În: Bogdan, Ion ; Olos, Mihai ; Timiș, Nicoară. Calendarul Maramureșului. – Baia Mare, 1980, p. 50.
- Niță, Roxana.** Botiza - singura localitate în care recensământul agricol s-a încheiat. Glasul Maramureșului, 7, nr. 1752, 11 ian. 2003, p. 2.
- Niță, Roxana.** Pentru [cea mai] mândră din Botiza : O brățară de argint și o șampanie. Glasul Maramureșului, 6, nr. 1648, 3 sep. 2002, p. 4.
- Pârja, Gheorghe.** Celebrarea frumuseții la Botiza : [la festivalul "Pentru mândra din Botiza"]. Graiul Maramureșului, 15, nr. 4073, 25 aug. 2003, p. 1.
- Perța, Iuliu.** Micile țesătoare. Pentru socialism, 21, nr. 5563, 16 dec. 1971, p. 1.
- Perța, Vasile.** Noi formații artistice. Pentru socialism, 14, nr. 3140, 22 feb. 1964, p. 3.
- Peter, Gheorghe.** Turismul rural la Botiza și Vadu Izei. Graiul Maramureșului, 9, nr. 2112, 25 mar. 1997, p. 2.
- Pop, Ion P.** Covoare în culori vegetale : [Școala din Botiza]. Pentru socialism, 24, nr. 6263, 22 mar. 1974, p. 1, 2.
- Prodan, David.** Iobăgia în Transilvania în secolul al XVII-lea. – București : Editura științifică și enciclopedică, 1986, vol. 1, p. 142, 163, 171, 245.
- Rohianu, V.** Ioana Popan este cea mai mândră fată din Botiza : În 23-24 august a avut loc Festivalul "Pentru mândra din Botiza". Informația zilei de Maramureș, 3, nr. 576, 26 aug. 2003, p. 8.
- Roșianu, Ioan Romeo.** În Maramureș sînt 1.981 de case neelectrificate : În vremea energiilor nucleare [Botiza – 79]. Glasul Maramureșului, 5, nr. 1401, 7 nov. 2001, p. 2.
- Ruja, Alexandru.** Botiza are panou publicitar în fața Guvernului. Glasul Maramureșului, 6, nr. 1685, 16 oct. 2002, p. 3.
- Ruja, Alexandru.** Meșterul Ianoș Pop a construit peste 100 de mori : Împreună cu feciorii săi. Glasul Maramureșului, 7, nr. 1889, 25 iun. 2003, p. 4.
- Ruja, Alexandru.** "Pîntru mîndra din Botiza", o manifestare care s-ar putea numi Pîntru mîndra din Japonia. Glasul Maramureșului, 7, nr. 1942, 26 aug. 2003, p. 9.
- Ruja, Alexandru.** Reînvie băile Văii Izei : La Botiza. Glasul Maramureșului, 7, nr. 1877, 11 iun. 2003, p. 4.
- Ruja, Alexandru.** Secretul covoarelor vegetale din Botiza. Glasul Maramureșului, 6, nr. 1661, 18 sep. 2002, p. 4.
- Ruja, Alexandru.** Stațiunile balneo-climaterice se dărîmă de la sine : În Maramureș. Glasul Maramureșului, 6, nr. 1679, 9 oct. 2002, p. 9.
- Sabou, Cristian.** 8,5 miliarde lei pentru frumoasele județului : [concursul "Cea mai frumoasă localitate"]. Glasul Maramureșului, 5, nr. 1438, 20 dec. 2001, p. 1.
- * * * Șemantismul veneratului cler al diecezei greco-catolice române de Gherla pe anul 1914..., p. 248.
- Teodor, Pompiliu.** Din istoria deportării evreilor din Maramureș : Cronica unui sat: Botiza. Tribuna, 6, nr. 45-46, 4-16 nov. 1994, p. 6.
- Totorean, Oana.** Festivalul "Pentru mîndra din Botiza" : Două zile de sărbătoare în comună. Informația zilei de Maramureș, 3, nr. 574, 23 aug. 2003, p. 4.
- Totorean, Oana.** Renovarea și dotarea Primăriei a costat 137 milioane lei : Botiza. Informația zilei de Maramureș, 2, nr. 544, 19 iul. 2003, p. 5.
- Trandafir, V.** Ce s-a ales din cărțile bibliotecii. Pentru socialism, 9, nr. 1338, 27 apr. 1958, p. 2.
- Țuțuianu, Ioan N.** Maramureșul voievodal istoric și economic. – București, 1942, p. 68-69.
- Ursu, Liliana.** Firul nesfîrșit al vieții la Botiza. Luceafărul, 27, nr. 45, 10 nov. 1979, p. 1, 7.
- * * * Vești din comuna Botiza. Pentru socialism, 7, nr. 737, 18 mai 1956, p. 2.

Din folclorul comunei:

*Săraca supărarea
De-ar voi, o-aș întreba:
Mai mere-a la cineva,
Or numa la mine-a sta
Pînă ce nu m-a găta;
Mai mere-a la oarecine,*

*Ori a sta numa la mine
Pînă ce m-a pune bine?
Nu m-a pune că m-o pus,
Numa cît îs umbră-n sus;
Nu m-o pus, de-amu m-a pune,
Numa cît îs umbră-n lume*

(Antologie de folclor din județul Maramureș. – Baia Mare, 1980, p. 472)

FILE DIN CRONICA LOCALITĂȚII BOTIZA

- 1353** – Localitatea Botiza este pomenită în documente formînd proprietatea voievodului Ioan, cu reședința la Rozavlea.
- 1411, apr. 21** – Regele Sigismund conferă lui Stanislau, fiul lui Ioan din Dolha, fraților săi Ioan, Georgiu și Bogdan, precum și verilor săi Georgiu și Andrei, fiii lui Ioan voievod, moșiile: Rozavlea, Șieu, Strîmtura, Botiza, Petrova, Leordina, Poienile de sub Munte și Cuhea. Donația se face și pentru moartea vărului lor Mihail, fiul lui Elie, căzut în războiul contra polonilor.
- 1473, mar. 13** – Nicolau Dragfy de Bélték este introdus în posesiunea moșiilor: Bîrsana, Iza, Apșa de Jos, Rozavlea, Strîmtura, Șieu, Ruscova, Botiza, Bedeu, Belavár, Crăciunești, Váralja, Bocicoiu, Biserica Albă, cele două Vișauă și Borșa. Moșnenii din aceste localități protestează vehement.
- 1480, iun. 10** – Un nou mandat al curiei regale pentru introducerea lui Bartolomeu Dragfi de Bélték în posesiunile moșiilor: Bedeu, Botiza... Peste tot se ridică opoziții și contraziceri.
- 1487, nov. 20** – Conventul din Lelesz citează pe Georgiu, Ladislau, Petru și Nicolau, Ioan și alt Petru din Dolha, pe Bartholomeu din Veresmart, Petru Nan din Slatina, Andrea din Vișeu, pe Bîrsan și Sandrin din Bedeu să-și arate documentele privitoare la moșiile lor din Bedeu, Belavar, Apșa de Sus, Botiza... pretinse de Bartholomeu Drágffy.
- 1637** – La Mănăstirea din Moisei era un important centru de zugrăvi, ce au pictat icoane pentru multe biserici din Maramureș: ... Botiza, ... ori prin părțile Năsăudului.
- 1640** – Se consemnează faptul că țărani din Botiza făceau comerț pe piața Băii Mari.
- 1657, mar. 20** – Diac în Botiza: Șimon. El dă o carte manuscrisă în limba slavonă lui Ivan din Petrova cu opt florini, pe care a scris-o "cum putut învăța".
- 1699** – Se construiește o nouă biserică de lemn în Vișeu de Jos. Cea veche este donată în Bocicoel. Aceasta din urmă, de asemenea, este dăruită celor din Botiza. Sînt amintiți cei patru preoți ce oficiau în același timp: Pop Simeon, Pop Grigor, Pop Vasiliu și Pop Vasiliu junior.
- 1747** – Botiza aparținea de protopopiatul Izei.
- 1750** – Hramul bisericii din Botiza: Sf. Paraschiva, pe seama căreia Vartolomei și soața sa Ioana au cumpărat mai multe cărți liturgice.
- 1767** – Jupînul Mihai și soața sa Ana din Botiza au cumpărat pe seama bisericii din localitate o Evanghelie de Blaj (1766).
- 1767** – Este consemnată în documente existența școlii din Botiza.
- 1771** – În acest an Radu Munteanu se afla în Maramureș, la Botiza, unde a pictat biserica de lemn Cuvioasa Paraschiva, fapt ce reiese dintr-o inscripție manuscrisă de pe un Apostol (1766), păstrat în patrimoniul bisericii. Radu Munteanu scrie că un Apostol de Blaj (1766) a fost cumpărat de Trifoi Grigorie pe seama bisericii din Botiza.
- 1774** – Despre parohia veche din Botiza se nota în acest an: "memoriam humanam excedente tempore erecta".
- 1783, mai 24** – Sima Toader, cu fratele său Olecsa și Matei și cu soția sa Trifoi Parasca, cumpără pentru biserica lor din Botiza, un Triodion de Blaj (1771) cu 17 florini. Preot în sat era Balea Toader, iar însemnarea o face Trifoi Ilie.
- 1785** – Pe un Pentecostarion de București (1747) aflător la Botiza, este consemnat faptul că Iacob Rîșco, feciorul popii Chirilă din Cămărzana... ajunge diac în Botiza.
- 1787** – În urma recensămîntului copiilor de vîrstă școlară, la Botiza (plasa de Sus a Izei) erau 48 băieți și 31 fete (total 79 copii).
- 1789, iun. 21** – Marcaș Dumitru este angajat diac în Botiza de la Paști pînă în 15 august.
- 1796** – Se introduc matricole bisericești în Botiza.
- 1800** – Se construiește biserica de lemn din Vișeu de Sus, care mai tîrziu va ajunge în Botiza.
- 1827** – Biserica de lemn din Botiza datează din acest an.
- 1857** – Se zidește edificiul de piatră pentru școala din Botiza.
- 1862, ian. 25** – Botiza face parte din protopopiatul Ieudului, nou înființat.
- 1864, ian. 20** – Bisericele, preoții și învățătorii din Botiza au contribuit cu bani pentru susținerea preparandiei.
- 1869, apr. 30** – Raportul pretorului plășii Șieu, Iuliu Vincz către vicecomitele comitatului Maramureș privitor la stabilirea limbii române ca limbă oficială a localităților: ... Botiza...
- 1881, apr. 15** – Se naște la Borșa, într-o veche familie nobiliară din Maramureș [nepot de soră a lui Artemie Anderco], cercetătorul, inginerul și omul de cultură maramureșean Artur Coman... Școala primară o urmează la Botiza și Sighet, liceul la Sighet și Iglo (Cehoslovacia), iar studiile superioare la Schelmitz.
- 1890** – La Botiza a luat ființă firma "Schultz și Polák" din Pesta, care a cumpărat aici 9223 iughere pădure cu 160.000 florini. Au fost instalate 4 ferăstraie, care le-au adus un venit de 15.000.000 coroane.
- 1898–1906** – Asociația maghiară pentru topitorie de zinc și minele metalifere a acaparat un imens teritoriu minier, care se întindea din hotarul localității Nistru pînă la Botiza.
- 1899** – Biserica din Botiza este zugrăvită de Dionisiu Iuga, zugrav, din Nicula, și fiica sa Aurelia, pe speșele poporului. Preot: George Petrovai; jude comunal: Alexandru Suciu.

- 1900** – După recensământul din acest an, populația localității Botiza era de 1.807 locuitori (1.422 români).
- 1905** – Mina din Botiza aparținea firmei germane Ungarische Zinkhütten und Erzbergbau Gewerkschaft.
- 1906, feb. 2** – S-a născut, în Botiza, Francisc Boczor Wolf. S-a remarcat prin activitatea revoluționară în rîndurile tineretului... S-a înrolat voluntar pentru luptele din Spania fiind internat în sudul Franței. Datorită activității sale a fost arestat. Reușește să evadeze și continuă ca partizan lupta împotriva hitlerismului. Este din nou arestat, judecat și împușcat împreună cu alți 23 de partizani.
- 1910** – La această dată Botiza avea un număr de 1.953 locuitori.
- 1912, nov. 6** – Sub auspiciile “Astrei”, despărțămîntul Vișeu-Iza organizează prelegeri populare la Botiza... Conferențiază: I. Bîrlea (despre “Carte și foloasele ei”, despre “Asociațiune” și “Foloasele învățaturii”). Auditori: 250.
- 1912** – Botiza avea 1.737 locuitori.
- 1914** – Extrase din datele statistice despre localitățile, locuitorii și învățămîntul confesional gr.-cat. pentru parohiile aparținătoare diecezei de Gherla: Botiza (Batiza) – Comună mică cu parohie veche. Biserică de lemn, cu hramul Sf.

Paraschiva, edificată în anul 1892. Casa parohială și edificatele economice de lemn. Școala de zid. Matricole din 1796. Școlari de toate zilele 67, în școala de repetiție 22, în școala comună sau în alta 68. Preot: Ioan Vlad. Cantor: Ioan Trifoiu. Învățător: George Marchus. Populația după religie: 1.834 gr. cat. și 141 izraeliți.

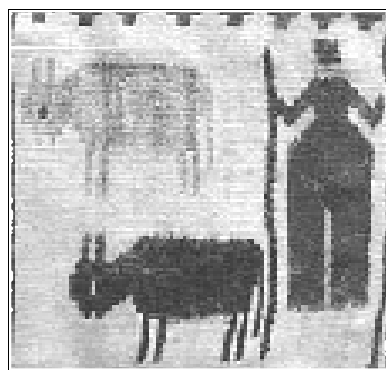
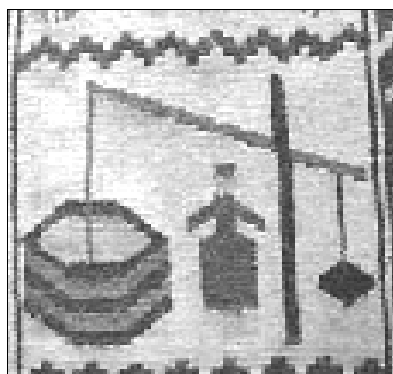
1918, apr. – Muncitorii forestieri din localitățile Borșa, Moisei, Dragomirești, Botiza etc. au declarat grevă și s-au îndreptat spre Vișeu de Sus, unde autoritățile de stat au fost alungate. Muncitorii au pus stăpînire pe oraș, au împărțit alimentele și hainele găsite în magazine.

1920, dec. 1 – Populația Botizei era de 1.861 locuitori.

1922, iul. – La cursul administrativ de notari, ținut la Făgăraș, județul Maramureș a fost reprezentat de: Ioan Vlad din Botiza și Gherson Gold din Moisei.

1930, dec. 29 – Are loc recensământul general al populației României făcut de Institutul Central de Statistică. În urma recensământului situația se prezintă astfel: Botiza: 2.042 locuitori (1.022 masculin, 1020 feminin); 1.904 români, 1 ungur, 116 evrei, 6 țigani, 15 nedeclarați; 1 ortodox, 1.904 gr. cat., 1 rom. cat., 121 mozaici, 15 cu religie nedeclarată; 20,9% știutori de carte. Administrator parohial: Vasile Vlad.

Selecție din “**Cronica Maramureșului**”, vol. 1-5. Lucrare întocmită de Valentin Băințan, Zamfir Dragomir, Laura Temian, Lazăr Temian. Baia Mare, 1989.

Lucrări tradiționale de tapițerie specifice zonei

REVISTA CATOLICĂ

(1885-1887, 1889-1891 și 1903-1905)

Ioana DRAGOTĂ

Revista Catolică editată de Vasile Lucaciu este considerată, la ora actuală, primul periodic de limbă română apărut la Baia Mare. Din punctul de vedere al istoriei presei locale, ea prezintă, deci, o importanță deosebită. Deși are această poziție privilegiată, este încă destul de puțin cunoscută, fapt explicabil prin durata scurtă de existență, apariția neregulată, răspândirea și tirajul relativ modeste, „specializarea” accentuată a conținutului ei. Iată câteva motive care explică și menționarea sporadică în lucrările de specialitate apărute pe plan național, deși l-a avut ca inițiator și director pe Vasile Lucaciu a cărui personalitate nu mai are nevoie de prezentare. Scoaterea în afara legii a Bisericii greco-catolice, 1948-1989, a împiedicat și ea demersurile de cercetare asupra revistei. Dar acum este momentul unei recuperări.

Pentru a aprecia mai bine momentul apariției **Revistei Catolice**, este utilă o cunoaștere a contextului respectiv din istoria presei transilvănene. Deci, **Revista Catolică** apare în anul 1885, la 48 de ani de la apariția primului periodic de limba română din Transilvania. (În iulie 1837 George Barițiu tipărește **Foaia săptămânală din Transilvania**, oprită de cenzură după două numere. În 12 martie 1838, la Brașov, el tipărește **Gazeta de Transilvania**, ziar al tuturor românilor și cu colaboratori din toate provinciile românești.) Ca o trăsătură ce particularizează oarecum presa din Transilvania, trebuie menționată implicarea de proporții a bisericii în activitatea de editare.

Astfel, Conciliul I provincial al Bisericii Unite, întrunit la Blaj în 1872, în titlul VI, despre cultul divin, la capitolul VII, despre presa periodică, află necesare două publicații: una săptămânală cu caracter informativ și alta lunară cu caracter instructiv. Aceasta din urmă avea să fie scoasă de specialiști. Încearcă să înfăptuiască hotărârea Conciliului: Ștefan Pop - **Foi'a Scolasteca**, adaos la **Economulu** (Blaj, 1873-1881), profesorul Ioan Germanu - altă **Foi'a**

Scolasteca (Blaj, 1883-1886). Din lipsă de sprijin, însă, dispar toate.

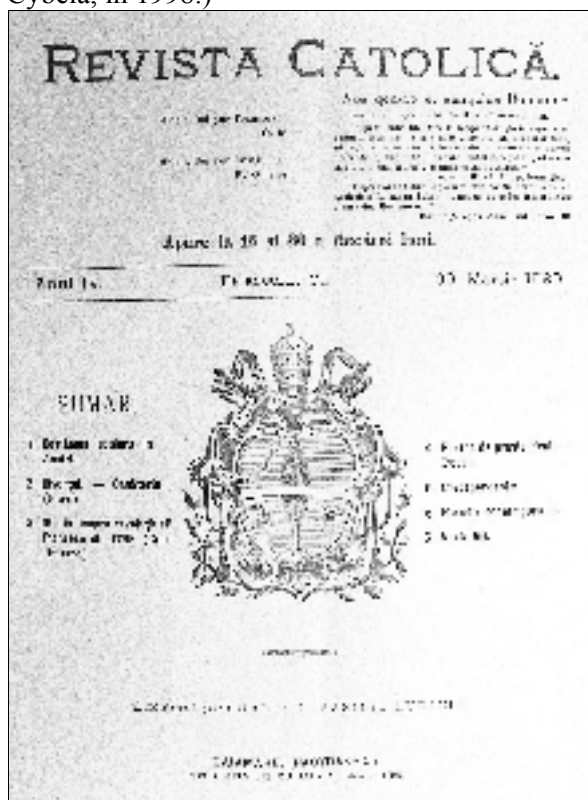
După consfătuiri prealabile se decide să fie contopite cele două tipuri de ziare necesare într-unul care să răspundă și nevoilor bisericești și celor școlare. Noua publicație e un organ al întregii provincii mitropolitane române unite de Alba Iulia și Făgăraș și apare la Blaj (1887-1890), sub îngrijirea lui Ioan Rațiu pentru partea bisericească și a lui Alexandru Uilăcan pentru cea școlară.

Au existat nenumărate încercări de editare de reviste religioase: **Sionulu Romanescu**, Viena (1865-1872), redactată de profesorul preot Grigorie Silași, prima revistă pur bisericească; **Amvonul**, foaie bisericească pentru lucrări din sfera elocinței sacre, redactată de preotul profesor Iustin Popfiu din Oradea, unul dintre cei mai străluciți predicatori români (1868, 1871 și 1881); **Predicatorulu Sateanului Romanu** (1875-1881), editată și redactată de preotul român unit Nicolae F. Negruțiu (care va colabora intens și la **Revista Catolică**) - revista se bucură atât de patronajul episcopilor uniți cât și de acela al ortodocșilor Ioan Popasu din Caransebeș și Ioan Mețianu, episcop de Arad și apoi arhiepiscop și mitropolit la Sibiu (la această revistă colaborează și Tit Bud); **Amiculu Familiei** (1878-1890) fondată și condusă de Nicolae F. Negruțiu, ziar beletristic și enciclopedic literar cu ilustrațiuni; **Foi'a Adinistrativa Archidiecekana** (1867), sub îngrijirea redacțională a preotului Ioan Bobu, **Foi'a Basericească** (1883-1886), sub conducerea lui Alexandru V. Grama, profesor de teologie, mai târziu canonic în Blaj. (Informațiile despre istoria presei transilvănene sunt preluate din lucrarea: Din presa periodică în România / de Pr. Ioan Georgescu canonic . – Oradea : Editura Revistei „Vestitorul”, 1938).

Iată deci că **Revista Catolică** apare pe un teren pregătit de numeroase, pentru acea vreme, publicații de tip asemănător, toate având scopul declarat de ridicare a nivelului preoților și

învățătorilor, ca ei, la rândul lor, să poată contribui la emanciparea populației rurale.

Intenția lui Vasile Lucaciu de a scoate o revistă era mai veche. În 1883 își exprimă, într-o scrisoare adresată lui George Barițiu, intenția de a edita un ziar românesc la Satu Mare, împreună cu avocații Simion P. Desseanu și Ion Pop pentru a pune „deosebit pond spre instruirea și întărirea simțului nostru național românesc din aceste părți”. Proiectul nu s-a realizat. Ziarul ar fi trebuit să aibă două apariții pe săptămână și era menit a „mijloci publicitatea tuturor mișcămintelor poporului român, specialmente din comitatele Satu Mare, Marmăția, Sălaj și Bihor, iar în general ale românilor din Austro-Ungaria”. (Din: Șiseștii părintelui Dr. Vasile Lucaciu / Valentin Băințan, Baia Mare : Editura Cybela, în 1998.)

Primul număr, „Anulu I, Vol. I Fascicululu I, Septembrie 1885”, având titlul ortografiat **Revist'a Catolica** și moto-ul: „Nos genre et sanguine Romani” (Noi, romani după neam și sânge), a apărut la Satu Mare și poate fi consultat la Biblioteca Academiei – Filiala Cluj. Dată fiind semnificația lui, fac o descriere mai amănunțită. Pe pagina de titlu mai sunt consemnate: „Sumariu: / I Fotografî'a si o schitia biografica a Santiei Sale Papa Leu XIII / II Alocutiunea Santiei Sale Leu XIII / III Baseric'a Romana / IV

Dreptulu bisericeii asupra Invetiamentului publicu / V Cronica contemporana / VI Trei eroi ai caritei evenghelice / VII Factorii educatiunei rei si ai instructiunei / VIII Literatura / IX Avisiu si post'a redactiunei”.

Pagina de titlu mai cuprinde mențiunile: „Satu Mare / Editiune a Tipografiei libere / 1885 / Directoriulu periodiculu: Dr. Vasiliu Lucaciu / P. Szatmar”. (Vasile Lucaciu primește o amendă de 100 de fl. pentru că dă și numele românesc și a localității de apariție - informație găsită în: Cu privire la Vasile Lucaciu : acte, documente, procese / A. Juga . – Baia Mare : Cooperativa de Editură a Notarilor din Baia Mare, 1940.) În unele numere ulterioare, Vasile Lucaciu figurează și cu funcțiile de editor și redactor responsabil.

Conținutul este redactat în limba română, excepție făcând alocuțiunea Papei Leon al XIII-lea care este redată pe două coloane, în limbile română și latină. Ortografia este greoaie, dar cu fiecare nou număr, pot fi urmărite etapele evoluției normelor acesteia, ultimele numere fiind redactate într-o manieră cu adevărat modernă. Și aspectul paginii de titlu va cunoaște numeroase transformări de-a lungul timpului.

În legătură cu numerotarea anilor, fac precizarea că numerele consultate poartă mențiunile: Anul I, din septembrie 1885 până în decembrie 1886, inclusiv, Anul II pentru 1887, Anul III pentru 1889, Anul IV pentru 1890, Anul V pentru 1891, până în luna iunie inclusiv (acesta fiind și ultimul număr văzut din această a doua perioadă de apariție). Reîncepe cu Anul V, fasc. I, 1 mai 1903 - fasc. XXIV, 15 apr. 1904 și continuă cu Anul VI, fasc. I, 1 mai 1904 - fasc. XXIV, 15 apr. 1905.

Datele de apariție sunt destul de greu de stabilit cu certitudine în condițiile în care nu am găsit o colecție sigur completă a revistei, iar informațiile din bibliografia consultată sunt extrem de contradictorii. Le indic sub rezerva unor posibile corecții ulterioare. Ghidându-ne, deci, după numerotarea folosită de Vasile Lucaciu, revista apare în trei perioade distincte: septembrie 1885 - decembrie 1887 (anii I-II), ianuarie 1889 - iunie 1891 (anii III-V) și 1 mai 1903 - 15 aprilie 1905 (anii V-VI).

Raportat la această numerotare, în anul 1888 revista nu a apărut (fapt pe care nu l-am remarcat până acum). Să nu uităm că la 27 august 1887 Vasile Lucaciu suferă prima arestare (35 de zile de arest preventiv la Tribunalul Satu Mare)

pentru cuvântarea ținută la conferința electorală de la Tăuții de Sus. Procesul, cu toate fazele sale, se prelungește până în iulie 1889, când acuzatul este achitat definitiv.

În legătură cu sistarea tipăririi revistei în iunie 1891, am găsit informațiile:

a) „În anul 1892, episcopul de Gherla Ioan Sabo – după ordinele primite de la guvernul din Pesta – sistează definitiv apariția ei.” (Din: Cu privire la Vasile Lucaci: acte, documente, procese / A. Jugu. – Baia Mare : Cooperativa de Editură a Notarilor din Baia Mare, 1940.) și

b) „La 27 august 1891 ziarul Szamos anunță știrea că autoritatea bisericească i-a suspendat dreptul lui Vasile Lucaci de a mai conduce Revista catolică.” (Din: Șisești părintelui Dr. Vasile Lucaci / Valentin Băințan, Baia Mare : Editura Cybela, în 1998.), deci cercetările pot fi continuate.

Cred că numerotarea face evident faptul că a treia perioadă debutează cu data de 1 mai 1903. Citez în susținerea ipotezei și două corespondențe conținute de acest număr, una de la Roma: „Onorată Redacțiune, Mă bucur foarte, și vă gratulez, că după atâția ani de tăcere, se ivește din nou Revista catolică, care au fost atât de favorabil aprețiată aici în Roma, ca o foaie periodică ce și-au făcut bine datoria în chestia de apărare a intereselor mari, ce le are un popor în sentimentul religios și în instituțiunile sale religioase”, semnată de corespondentul de la Roma N.F. și alta de la Sighet: „Onorată Direcțiune, Mare este bucuria noastră, că putem resaluta în mijlocul nostru prețuita Revistă Catolică. Multă plăcere ni-au făcut în trecut, mare supărare ni-au căsunat suspendarea ei, mai ales că știam de unde suflă vânturile, și mult folos spiritual așteptăm în viitor. Dar acum nu numai în acea privință exprim dorința publică a clerului nostru, ca să vedem și să salutăm Revista catolică: ci dorul clerului și al poporului din toată Marmația, în frunte cu iubitul nostru, Rssimul D. vicar (Tit Bud n.n.), este să Vă putem saluta în mijlocul nostru, pre dvoastră, dle. director al Revistei Catolice în persoană”, semnată N.

Data de 15 aprilie 1905 este plauzibilă pentru încetarea definitivă a apariției revistei, raportat la faptul că între anii 1906-1911 Vasile Lucaci este deputat de Beiuș, iar după aceea participarea intensă la evenimentele premergătoare Unirii și prezența sa activă în viața politică exclud posibilitatea redactării revistei pe care o făcea singur în mare parte.

Revista are la început o apariție lunară. Începând cu Anul IV, 15 ianuarie 1890, revista apare la 15 și 30 ale fiecărei luni, iar din Anul V, 1 mai 1903, apare la 1 și 15 ale fiecărei luni.

Exemplarele consultate relevă întârzieri, recuperate apoi prin numere multiple, cauzate, în general, de numeroasele probleme pe care Vasile Lucaci le are cu autoritățile. Numerele multiple depistate sunt: An I, oct. 1886, fasc. VII-VIII, An I, dec. 1886, fasc. XI-XII, An II, sep. 1887, fasc. VIII-IX, An IV iun. 1890, fasc. X-XI, An IV, dec. 1890, fasc. XVI-XXIV (!), An V, ian. 1891, fasc. I-II, An V, feb. 1891, fasc. III-IV, An V, mai. 1891, fasc. IX-X, An V, iun. 1891, fasc. XI-XII, An VI, oct. 1904, fasc. X-XI, An VI, feb. 1905, fasc. XVIII-XX.

Dacă inițial apare la Satu Mare, începând cu fasciculă dublă VII-VIII din oct. 1886, ca urmare a mutării lui Vasile Lucaci la Șisești, revista este tipărită la Baia Mare, la „Tipografia lui Michailu Molnar”. În a treia perioadă de apariție, este tipărită tot la Baia Mare, la „Tipografia lui Nanasy Stefan”. „Faptul că revista apare când la Satu Mare când la Baia Mare sau la Șisești (nici un număr dintre cele consultate nu are ca loc de apariție Șisești n.n.), este în legătură cu piedecile, cari i-se puneau în calea tipăririi și răspândirii.”

(Din: Cu privire la Vasile Lucaciu : acte, documente, procese / A. Juga . – Baia Mare : Cooperativa de Editură a Notarilor din Baia Mare, 1940.)

Structura conținutului va fi păstrată, în linii mari, în toate numerele. Prima parte a revistei este dedicată personalităților și evenimentelor marcante ale vieții Bisericii catolice, făcând o adevărată pledoarie pentru catolicism. La rubrica Cronica contemporană sunt prezentate evenimentele internaționale mai importante. Revista mai conține: studii de religie, (uneori polemizează, dar elegant), filosofie (Schitie dein istori'a filosofiei – nov. 1887) , sociale (Ce avem a face, ca se radicam cultura poporului romanu la înflorire generala – mai. 1887). La rubrica Literatură sunt prezentate creații străine sau autohtone, predominând literatura cu caracter religios, și de câteva ori creații populare (Cele trei fecioare negre, adaptare după Bouhours – pe parcursul a mai multor fascicule; Cărări greșite de I. Agârbiceanu – feb. 1905; Poetul Eminescu și Biserica Catolică – feb. 1891 – de remarcat că articolul nu este consemnat în Vol. 17 Bibliografie. Viața. Opera. Referințe. Partea I (1866-1938) din Opere / Eminescu, Mihai . - Ediție critică / întemeiată de Perpessicius . – București : Editura Academiei Române, 1999, grupajul de poezii populare Trandafiri și vioarele - nov. 1885;). Nu lipsesc articolele legate de problema națională (Cestiunea matriculelor – dec. 1885; Memorandumul Episcopatului bisericei gr.-or. române din Ungaria și Transilvania, înaintat d-lui ministru de instrucție Berzevuczy, în chestia reformelor școlare – aug. 1906; Cestiunea socială – iun. 1903; Pericolul scoalelor noastre romane – iul. 1904) și nici cele care prezintă aspecte din viața locală (Conferința a basericeasca dein tractulu Seinilor – feb. 1886; Baseric'a cea noua dein Șișiesci – dec. 1886; Biserica Sfintei Uniri din Șișiesci, dezvelirea tablelor comemorative – aug. 1890; Convocare a Adunării Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român la Baia Mare pe zilele de 9 și 10 august –

aug 1903; Biserica votiva din Sisesci – nov. 1903; Un dar prețios pentru Biserica din Șișești - ian. 1904; Salutare fraților Români! – ian. 1891).

Deși Vasile Lucaciu a fost autorul unei bune părți a articolelor revistei, se cuvine să fie enumerați principalii colaboratori: Nicolae F. Negruțiu care a avut, ca și Vasile Lucaciu, o neobosită activitate publicistică, Nicola Franco – corespondentul de la Roma, Iuliu Dragoș, Demetriu Radu - preot român unit din București la acea dată, apoi episcop la Lugoj și Oradea, C. Auner, R. Netzhhammer, E.F. și L. Bran, S.P. Simon, M. Pop, Radu Cupariu.

Sunt greu de cunoscut ecoul și influența pe care Revista Catolică le-a avut în epocă, în absența unor date concrete privind difuzarea. Ea se adresa cu precădere clerului unit, dar, dacă a contribuit la ridicarea acestuia, prin efect de răsfrângere, a influențat mase mult mai largi. Aprecierile asupra revistei sunt foarte diferite, în funcție de poziția celui care le face.

Astfel, în revista **Neamul românesc**, în articolul **Alegerea la Beiuș și pâr. Lucaciu**, semnat de Nicolae Iorga, se menționează faptul că Vasile Lucaciu, prezentat ca fiind „cel mai călduros în suflet și cel mai exclusiv național”, „s-a ocupat de redactarea unei Reviste Catolice”, pe care autorul o etichetează „altfel slabă”. (Din: Dr. Vasile Lucaciu „Leul de la Șișești 1852-1922 : viața și faptele lui / de Corneliu Mezea . – Satu Mare : Presa liberă, 1936.)

Există, însă, și cu totul alte opinii: „El nu scapă nici un prilej bine venit, pentru a-și mărturisi cinstit, bărbătește, cele două mari credințe ale vieții sale: catolicismul și românismul. Și dintrun punct de vedere și din celălalt, V. Lucaciu este una din figurile cele mai caracteristice ale istoriei contemporane, asupra căreia posteritatea își va opri privirile cu dragoste și cu recunoștință. După el, mai au și alții curajul de a da publicațiilor lor, la București și la Iași, astfel de titlu, dar îi rămâne lui meritul întâietății.” (Din presa periodică în România / de Pr. Ioan Georgescu canonic . – Oradea : Editura Revistei „Vestitorul”, 1938.)

Notă: Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” deține în colecțiile ei un volum în care sunt legate An. V (1903-1904), fasc. 1, 4-7, 10-24 cu An VI (1904-1905), fasc. 1-24 și numerele dispartate și de cele mai multe ori incomplete: An I (1885-1886), fasc. 2, 7-8, An II (1887), fasc. 2, 5, 11, An IV (1890), fasc. 1,2, 4-6, 9-13, 15-24, An V (1891), fasc. 1-2, 3-6, 8-12, An V (1903). fasc. 2-3, 6, 16, 19-22, An VI, fasc. 5, 9-15, 19-20, 22, 24.

S-A ÎNTÂMPLAT ACUM 50 DE ANI

[Extrase din articole ale ziarului „Pentru socialism”(1954)]

Lavinia ARDELEAN

Vineri 8 ianuarie 1954 – „Concertul orchestrei semisimfonice din Baia Mare”

La 3 ianuarie 1954 și-a început activitatea în mod oficial orchestra semisimfonică de stat „Minerul” din Baia Mare. Înființarea acestei orchestre este o dovadă a grijii partidului nostru pentru satisfacerea nevoilor culturale ale oamenilor muncii din regiunea noastră.

Încă din anul 1951 un grup de instrumentiști, mănăți de dorința de a contribui la dezvoltarea vieții muzicale a orașului, au inițiat organizarea unei orchestre.

Datorită grijii partidului și a guvernului pentru ridicarea necontenită a nivelului cultural al oamenilor muncii azi ne putem mândri cu înființarea unei orchestre semisimfonice, care se bucură de sprijinul material al statului.

În urma unei consecvențe în scopul ridicării nivelului artistic, orchestrării, sub conducerea tânărului dirijor Vasile Becea, au reușit să prezinte publicului băimărean un frumos repertoriu

cu ocazia concertului inaugural.

Deși, în organizarea concertului au existat lipsuri, ca absența din program a unor opere ale compozitorilor români, subapreciind producția de mare valoare artistică autohtonă, apoi unele lipsuri organizatorice, totuși orchestra semisimfonică a avut un succes meritat.

În concertele viitoare orchestra semisimfonică, învățând din experiența debutului, trebuie să răspundă prin activitatea sa necesității oamenilor muncii de a-și forma o vastă cultură muzicală, dând posibilitatea auditorilor să cunoască nemuritoarele opere ale marilor compozitori universali: Beethoven, Mozart, Ceaikovski, ale compozitorilor sovietici : Dunaevski, Rachmaninov, Rimski-Korsakov, Glinka, ale compozitorilor noștri : George Enescu, Ciprian Porumbescu și alții.

Duminică 17 ianuarie 1954 – „La Biblioteca celor mici”

Pe

strada Teatrului la numărul 2 se găsește biblioteca tineretului. E o încăpere nu prea mare, făcută parcă pe măsura micilor vizitatori, pe care îi are în fiecare zi de la orele 11 până la 14 și de la 16,30 la 20.

Interiorul, cu mobilierul său – măsuțe și scaune, îți evocă de îndată chipurile gingașe ale celor mai tineri dintre cititorii orașului nostru, care fac primii pași în cunoașterea cărții, trecând de la cărțile cu poze colorate la cărțile cu lumea lor de basm, la primele romane adresate tineretului.

Cu ajutorul acestei biblioteci, rezervată celor mici, mulți copii au devenit prieteni nedespărțiți ai cărții.

La biblioteca celor mici de pe strada Teatrului au început să apară micii vizitatori, cu obraji rumeni, plini de sănătate și vioiciune. Poate acum s-au desprins din vâltoarea săniușu-

lui, poate acum au făcut un om de zăpadă, dar în toiul jocului n-au uitat nici de prietenul lor drag – cartea. Câte clipe minunate n-au trăit împreună? Câte vise îndrăznețe n-au ținut mână în mână în serile lungi de iarnă? Și iată-i, pe micii cititori așezați la măsuțele făcute pe măsura lor, în fața cărților și revistelor. Nu lipsește de aici colecția revistei, care le este lor atât de scumpă, „Scânteia pionierilor”, apoi „Cravata roșie”, „Licurici”, ca și revistele sovietice „Drumă e rebiata” și „Zateinic”.

Biblioteca celor mici câștigă cu fiecare zi tot mai mulți cititori. Numărul însemnat al cititorilor atrăși în jurul bibliotecii tineretului se

datorează diferitelor metode întrebuințate de către activiștii bibliotecii în scopul mobilizării lor și formării gustului pentru citit în rândurile tineretului. Au fost organizate lecturi în grup, șezători, recenzii, care au contribuit la sporirea numărului de cititori.

La sfârșitul anului 1953 numărul de cititori ai bibliotecii a ajuns la 1056, ceea ce constituie un bilanț îmbucurător, care face parte din succesele noastre și care oglindesc grija deosebită pe care statul nostru democrat o poartă copiilor pentru a le înfrumuseța și îmbogăți viața culturală.

Miercuri 17 martie 1954 – „Inaugurarea studioului radiofonic din Cluj”

Luni a avut loc inaugurarea studioului radiofonic din Cluj. Studioul emite zilnic un program în limbile română și maghiară pentru ascultătorii din regiunile Cluj, Baia Mare, Oradea și Regiunea Autonomă Maghiară.

Cu prilejul acestei festivități tovarășul Mihail Roșianu, locțiitor al ministrului culturii, a specificat printre altele că emisiunile studioului

vor reflecta aspecte din lupta oamenilor muncii din satele și orașele acestor regiuni, în diversele sectoare de activitate, pentru continua ridicare a nivelului de trai al celor ce muncesc pentru înflorirea patriei.

Emisiunile studioului vor avea loc zilnic între orele 16 – 18 pe frecvența de 261 m. lungime de undă.

Miercuri 19 aprilie 1954 – „Primul Festival al Filmului Maghiar în orașul Baia Mare

Între 17 – 23 aprilie anul curent pe ecranele cinematografului „Minerul” va fi prezentat un ciclu de filme în cadrul Festivalului Filmului Maghiar. Printre filmele care vor fi prezentate se numără ultimele creații ale cinematografei maghiare, ca de exemplu : „Zilele mâniei”,

„Întreceri vesele”, „Vinerea 13”, „Căsătorie ciudată”, „Locotenentul lui Rakoczi” și „De la lacrimioare până la căderea frunzelor”.

Festivalul Filmului Maghiar este organizat în cinstea celei de-a noua aniversări a eliberării R. P. Ungare de sub jugul fascist.

Vineri 30 aprilie 1954 – „Cum va arăta parcul Gh. Dimitrov din Baia Mare”

Preocupându-se de amenajarea și înfrumusețarea orașului Baia Mare, sfatul popular a inițiat reamenajarea parcului „Gh. Dimitrov”. În parc s-a proiectat construirea unui teatru în aer liber cu o capacitate de aproape 400 de locuri, un pavilion pentru copii în partea stângă de la intrarea din Valea Roșie, o bibliotecă și un restaurant modern.

Întregul parc va fi plantat cu arbuști, flori și iarbă, iar toate aleile vor fi recondiționate cu 800 metri cub de nisip și pietriș. Pentru ușurarea accesului în parc se vor deschide noi alei. Se vor face noi ronduri de flori, iar paralel cu aleea principală se va face o nouă alee de-a lungul

parcului.

În proiectul de reamenajare a parcului s-a prevăzut împrejmuirea parcului cu un gard de sârmă împletită și cu un gard viu, precum și construirea a trei porți noi. Vor fi construite și 50 de bănci, care vor fi așezate în locuri diferite în parc.

Lucrările de reamenajare a parcului au și început. Au fost transportate cantități însemnate de nisip și pietriș, s-au plantat diferiți arbori și s-au făcut alei noi. Pavilionul pentru copii este pe terminate.

La aceste lucrări executate din resurse locale iau parte mii de oameni ai muncii din Baia

Mare, dorind astfel să participe la reconstrucția și înfrumusețarea orașului lor.

Marți 29 iunie 1954 – „Eclipsă de soare la 30 iunie”

Pe baza calculelor făcute, oamenii de știință anunță pentru ziua de 30 iunie o eclipsă de soare. În unele părți ale globului eclipsa va fi totală, adică soarele nu se va vedea deloc timp de 2 minute și 35 de secunde.

În regiunea noastră eclipsa va fi parțială, adică soarele va fi acoperit cam 88%. La Baia Mare eclipsa va începe la orele 13 și 56 de minute și se va termina la orele 16 și 21 de minute.

Până nu demult și în regiunea noastră numeroși oameni ai muncii, ținută în întunericul științei de carte, credeau că eclipsele sunt semne cerești sau că luna și soarele sunt mâncate de vârcolaci.

Știința a dovedit că eclipsele sunt fenomene naturale care se pot calcula cu sute de ani înainte. Astfel s-a calculat că la 11 august 1999 va avea loc o eclipsă de soare care va putea fi văzută și din țara noastră. Cum au loc eclipsele? Cu toții știm că în centrul sistemului nostru solar se află soarele și că pământul și celelalte planete se rotesc în jurul lui. În cursul rotației lor sunt momente când soarele, luna și pământul se află pe aceeași linie. Dacă luna este între soare și pământ, ea împiedică lumina soarelui să ajungă la pământ, și avem o eclipsă de soare.

La 30 iunie luna se va afla între soare și pământ, împiedicând razele soarelui să ajungă la pământ.

SĂRBĂTOARE LA BIBLIOTECA PUBLICĂ “MARAMUREȘ” DIN CHIȘINĂU

Ion M. MIHAI

Înființată în anul 2001, cu scopul de a pune la dispoziția cititorilor moldoveni carte în limba română scrisă cu alfabet latin, Biblioteca Publică “Maramureș” din Chișinău și-a sărbătorit, între 13-17 octombrie 2003, doi ani de existență. Coincidența a făcut ca această aniversare să se suprapună, parțial, cu sărbătoarea “*Hramul orașului Chișinău*” (14 octombrie – Sf. Cuvioasă Paraschiva), fapt ce a permis potențarea semnificației manifestărilor organizate cu această ocazie. Din Maramureșul nostru a participat, la programele culturale organizate și desfășurate în cadrul acestei acțiuni, o delegație compusă din șapte persoane: Dorina Cadar, Ioana Dragotă, V.R. Ghenceanu, Ion M. Mihai, Ioan Micle și Cosmin Sabo – condusă de directorul

Bibliotecii “Petre Dulfu” din Baia Mare – dl. Teodor Ardelean. Din România au mai participat și reprezentanți ai celorlalte filiale ale Bibliotecii “B.P. Hasdeu” din Chișinău: Tg. Mureș, Constanța, Alba Iulia și Cluj-Napoca. În plus au fost prezenți reprezentanți ai românilor din Bucovina de Nord, din Maramureșul istoric, de peste Tisa și, bineînțeles, scriitori, profesori și alți oameni de cultură din Republica Moldova, dintre care n-au lipsit șeful Departamentului Cultural – dl. Iulian Filip, adjunctul său – dl. Ianoș Țurcanu și chiar atașatul cultural al Ambasadei Române din Republica Moldova – dl. Ion Țăranu.

Desfășurarea tuturor manifestărilor a fost asigurată de personalul Bibliotecii Publice “Maramureș” – director Svetlana Javela

și coordonată de Directorul General al Bibliotecii Municipale "B.P. Hasdeu" – dna Lidia Kulikovski.

Delegația maramureșeană, împreună cu ceilalți scriitori invitați la "Zilele Bibliotecii Maramureș", a participat, în prima zi de ședere la Chișinău – 14 octombrie 2003 – și la o întâlnire organizată de

"Uniunea scriitorilor din Moldova", unde s-a dezbătut tema "Ecologia spirituală" sau "Ecologia sufletului". Această sintagmă vrea să sugereze, așa cum a reieșit din dezbaterile care au avut loc, cum că principiile ecologice de adevăr, cinste, respect reciproc, dreptate, morală și sinceritate ar trebui să guverneze întreaga activitate umană – social-politică, economică, culturală – de stat sau privată, inclusiv creațiile artistice și comportamentul general uman, susceptibile și ele de distorsiuni poluante. Dezbaterile pe tema de mai sus au început, de fapt, cu prezentarea de către cunoscutul poet moldovean – academicianul Nicolae Dabija, a unui amplu referat în care, printre altele, a subliniat nevoia acută de adevăr istoric, cu referire directă la istoria falsificată grosolan, a Republicii Moldova, enumerând numai câteva aspecte actuale revoltătoare din viața culturală de acolo: eludarea și chiar ascunderea adevărului istoric, marginalizarea intelectualilor, inversarea scării valorilor umane, lipsa de moralitate etc. În plus, el a atras atenția asupra misiunii intelectualilor în revenirea basarabenilor la cultura și civilizația proprie și racordarea, din nou, a acesteia la cultura universală. Academicianul Petre Soltan, după ce a salutat delegații la dezbaterile respective, în acord cu problemele ridicate de vorbitorul precedent, a atras atenția asupra "dezastrului spiritual" al românilor de peste Prut, amintind că, așa cum confirmă documentele istorice, în sec al XVII-lea, chiar și între Nistru și Nipru, majoritatea populației era românească.

Și pentru că în acele zile, în care noi vizitam Moldova, se împlineau 300 de ani de la nașterea umanistului renașcentist Dimitrie Cantemir (1673-1723), fostul Domnitor al Moldovei și autorul, printre altele, a "Istoriei Ieroglifice" – considerată de mulți exegeți ca

primul roman românesc – și a "Descriptio Moldaviae", același Academician Petru Soltan

și-a dedicat conferința și "Anului Dimitrie Cantemir", declarat cu acest prilej.

Tema generală – metaforică – pusă în discuție, a fost dezbătută în continuare și de alți participanți din

Republica Moldova cum și de invitați din România ori din Ucraina. Astfel, au luat cuvântul: Anatol Vidrașcu, Mihail Dolgan, Vasile Tărățeanu, Oleg Stratulat, Lazăr Lădăriu etc. La sfârșitul discuțiilor în plen scriitorii și-au oferit reciproc din creațiile lor, iar noi, cei din Maramureș, am prezentat în plus, în revista noastră de cultură "Nord literar" care s-a bucurat de un mare succes.

În după amiaza aceleiași zile – 14 octombrie 2003 – s-a organizat o vizită a "orașului viticol" subteran Cricova de lângă Chișinău. Este într-adevăr un oraș cu toate atributele necesare, amenajat sub un munte de calcar în care temperatura se menține permanent constantă la 12° C, cu străzi ce poartă numele vinurilor celebre (Str. Murfatlar, Str. Tămâioasă etc) și unde, de o parte și de alta, sunt amplasate pe post de construcții, butoaie uriașe cu diferite sortimente de vin, capacitatea totală a acestora fiind de 3,5 milioane dal, adică 35 de milioane litri de vin! Lungimea desfășurată a străzilor subterane pe care se circulă cu autovehiculele este de peste 60 km. Conducerea depozitului de acolo – cel mai mare din fosta URSS – ne-a prezentat schema turistică a localității de sub munte care are și un regulament de ordine interioară ce trebuie riguros respectat, atrăgându-ne atenția asupra unor reguli obligatorii de comportare pentru toți cei care pătrund acolo. În final, gazdele au organizat o degustare a celor mai bune vinuri și șampanii pe care le au, degustare care se face după un adevărat ceremonial sui-generis. La sfârșit, fiecare participant la degustare trebuie să completeze un "certificat de degustător" unde se pun note referitoare la culoarea, aroma și gustul vinului sau șampaniei respective. Pe baza acestor note se stabilește un fel de clasament al vinurilor și al șampaniilor prezentate. Efectul vinurilor gustate, joaca formularelor și a notelor au generat

o stare de euforie generală cu care am părăsit acel uriaș și inedit centru viticol.

De la Cricova, gazdele noastre ne-au condus în centrul capitalei Moldovei – Chișinău – unde aveau loc manifestări în masă organizate de Administrație cu ocazia “Hramului Chișinăului”: spectacole stradale, muzică, dansuri, mici și bere peste tot, vin și alte produse alimentare și nealimentare, ca la un adevărat bazar. Toate, însoțite seara de o ploaie de artificii de diferite culori, au creat impresia unei seri feerice în care oamenii de diferite vârste și condiții sociale erau simultan actori și spectatori. Uitaseră pentru un timp de duritățile și de lipsurile vieții lor obișnuite, de grija zilei de mâine care îi domină în situații normale. Tot spectacolul s-a terminat cu un grandios joc de rachete și trasoare care transferau parcă pe cer o parte din petrecerea pământeană.

În cele câteva zile cât am stat la Chișinău ne-a surprins, printre altele, lipsa aproape de peste tot a cerșetorilor și a câinilor vagabonzi. Să fi fost o consecință a sărăciei oamenilor, a lipsei lor de generozitate sau a lipsei surplusului de care te poți dispensa, ori o reacție normală împotriva parazitismului?

A doua zi petrecută în Republica

Moldova (15 octombrie 2003) aveam de realizat, la sediul filialei Bibliotecii “Petre Dulfu” de acolo, un program dens și diversificat dedicat “Zilelor Bibliotecii Publice Maramureș”, la care au participat reprezentanți ai culturii din Republica Moldova, noi, cei din Maramureș, alți delegați din România și din Ucraina, printre care atașatul cultural al Ambasadei României în Republica Moldova – dl. Ion Țăranu, șeful Departamentului Cultură din Chișinău, dl. Iulian Filip, prof. Mihail Dolgan de la Universitatea din Chișinău, președintele Uniunii românilor din Maramureșul istoric de peste Tisa, dl. Ilie Țiple

etc. Moderatorul întâlnirii a fost directorul general al Bibliotecii “Petre Dulfu” din Baia Mare, dl. Teodor Ardelean. S-au lansat aici mai întâi cărțile autorilor maramureșeni: V.R. Ghenceanu, Ion M. Mihai, Săluc Horvat, Victor Tecar, Nicolae Bud, Vasile Dobra și revista “Nord literar” a Asociației Scriitorilor Baia Mare. În continuare au fost lansate și cărțile apărute recent ale scriitorilor din Republica Moldova, dintre care s-au impus: “*Orientări artistice și stilistice în literatura contemporană*” (2 volume), coordonată de prof. Univ. Mihail Dolgan, “*Tatuaje pe nisip*” de Ianoș Țurcanu și “*Doruri interzise*” (versuri) de Nicolae Dabija. Fiecare carte prezentată a fost comentată de persoane în cunoștință de cauză. Cărțile maramureșenilor s-au bucurat de aprecieri elogioase, ca de altfel și cele ale celor din Republica Moldova. La sfârșit, noi am dăruit Bibliotecii de acolo mai multe exemplare din cărțile prezentate, ca ele să se adauge celor peste 10000 de volume în limba română, pe care aceasta le pune la dispoziția fraților noștri de acolo.

Între lansările de cărți, elevii liceului “Mihail Sadoveanu” din Chișinău au prezentat un plăcut și interesant medalion muzical precum și scene din viața lui Dimitrie Cantemir.

Densitatea și varietatea programului acelei zile au făcut să nu observăm că atunci când acesta s-a terminat trebuia să mergem la masa de seară. Era, de fapt, ultima ocazie când puteam fi împreună români de acasă, din Republica Moldova și din Ucraina. Simțindu-ne bine și descătușați de teama și suspiciunile de altădată, din timpul regimului totalitar, la masă s-a povestit, s-a glumit și chiar s-a cântat, în final toți regretând că a doua zi trebuia să reluăm viața cotidiană obișnuită. Și toți ne-am bucurat că am fost oaspeții fraților noștri, care ne-au deschis larg porțile pentru

a-i cunoaște cum gândesc, cum acționează și a constata că la ei acasă trăiesc potrivit unor reguli și ritualuri asemănătoare sau identice cu ale noastre. Mulți dintre ei văd România ca pe o țară europeană liberală, dornică de normalitate, de pace internă, care într-un viitor, deocamdată nedefinit, se va integra în concernul țărilor prospere ale Europei și ale lumii. Noi toți sperăm ca și în continuare legăturile și colaborarea cu frații noștri din Republica Moldova să fie cât mai strânse și neîntrerupte.

CENZURA ȘI BIBLIOTECILE ÎN SECOLUL XX

Prezentare: **Oana UNGUREAN**

Titlu original: *Censure et bibliothèques au XXe siècle*

Traducere: **George Bogdan Țara**

Apariție: 1989, Éditions du Cercle de la Librairie, Paris

1999, Editura AMARCORD, Timișoara

Autori: **Marie Kuhlmann, Nelly Kuntzman, Hélène Bellour**

Prefețe: **Martine Poulain, Jean Hébrard**

Lucrarea **Cenzura și bibliotecile în secolul XX** prezintă realitatea din Franța secolului XX în domeniul cărții și anume cenzura din bibliotecile publice din anii 1912 -1988.

Cenzura în domeniul cărții apare din teama de o lectură prea literală, prea nedetașată, prea identificatoare. Danièle Sallenave susține că cititul este ceea ce ne smulge din lume și totodată ceea ce ne asigură o luare de poziție asupra lumii, iar cenzura pornește tocmai de la teama de modul în care se poate face această „luare de poziție” asupra lumii.

În domeniul bibliotecilor termenul „cenzură” are o accepțiune mai largă: a achiziționa = a selecta, a selecta = a limita, a limita = a interzice, a interzice = a cenzura. Cenzura poate fi definită ca refuz de a achiziționa cutare sau cutare document, impus bibliotecarilor de către cititorii săi, de către cei care îi tutelează, (sau de către cei care fac achiziția de carte „comitete de inspecție și de achiziție”), de concepția lor profesională sau de propria lor conștiință (cenzurile explicite sau autocenzurile numite inconștiente). Pentru a putea defini mai exact termenul „cenzură” trebuie urmărită evoluția bibliotecilor publice în secolul XX. (bibliotecă publică = „biblioteci aflate în dependența unei persoane publice (statul, municipalitatea sau consiliul local) și ale căror servicii sunt destinate direct publicului”, cf. Henri Comte – Les bibliothèques publiques en France).

Cenzura, existând încă din Renaștere, când colecționarii privați își deschid bibliotecile și pentru alții decât cei din anturajul lor, aceștia făcând o ierarhizare a „comorilor” care au voie să fie împrumutate, (cei cărora li se împrumutau

lucrările se bucurau de o mare onoare și de încredere din partea colecționarilor), continuă până spre sfârșitul secolului XX, când bibliotecile devin servicii de informare și de conectare a oamenilor la resursele globale de informare, la ideile și operele de creație pe care ei le caută.

Habermas în **Espace Public** susține că scrisul este ceea ce rămâne ca dovadă, iar ca să interzici să se citească ceea ce s-a scris este o atingere gravă a dreptului cetățeanului de a vedea actele statului. Această interdicție apare de la sinonimia cuvintelor a cenzura și a educa. Cei ce recomandă sau impun și cei ce utilizează au concepții diferite despre acele „comori inestimabile” menite să educe. Astfel, unica soluție de a elimina cenzura este a se considera că imprimatul nu are o altă eficacitate decât cea dată de lectorul său. În acel moment lectura va deveni un divertisment, iar cenzura „un reflex învechit”.

Lucrarea are trei părți:

- I. Cine se teme de biblioteci? de Marie Kuhlmann
- II. Școala primară și cenzura de Nelly Kuntzman
- III. Cercetările asupra cenzurii în bibliotecile din Statele Unite de Hélène Bellour

Prima parte cuprinde patru capitole:

1. Cenzura de-a lungul secolului;
2. Lista prescripțiilor cenzurii: reglementări, manuale, discursuri;
3. Genurile și maniera;
4. Cronica cenzurilor obișnuite.

Mă voi opri asupra Capitolului I al primei părți, **Cenzura de-a lungul secolului,**

deoarece realitățile surprinse de autoare în Franța mi se par a fi identice cu cele evidențiate de-a lungul secolului și în România.

În primele decenii ale secolului starea bibliotecilor municipale din Franța este deficientă. Decretul din 12 iunie 1912 atribuie „comitetelor de inspecție” rolul de a alege cărțile și de a controla propunerile bibliotecarului, însă acest rol diferă de la o bibliotecă la alta. Puterea comisiei depinde de creditele de care dispune biblioteca, precum și de nivelul formării bibliotecarului. De obicei între bibliotecar și comisie se stabilea un „gentleman agreement”. Achiziția de carte depindea de mai mulți factori:

- a) de buget, care de cele mai multe ori era derizoriu;
- b) de membrii comitetului, care, puțin deschiși la disciplinele științifice, suspendă abonamente la unele reviste științifice;
- c) de bibliotecari, care preferă clasicii literaturii, cărțile de critică literară, lucrările de știință, de drept, de teologie.

Romanul, gen considerat frivol, este minoritar și disprețuit, lucrările critice „cărțile despre cărți” fiind mai numeroase. Pentru a putea împrumuta un roman era obligatoriu să împrumuți și două lucrări documentare.

Ortégă Y Gasset, caracterizând bibliotecarul îl numea „un filtru pus între om și torentul de cărți”. În fața avalanșei de cărți el trebuie să asigure ordinea și controlul cărților. El rămâne așa cum îl numește Julien Cain „un

igienist al lecturilor” pe care morala vremii îl face să înlăture cărțile considerate imorale, iar obsesia „cărți bune” îl determină să efectueze selecții calitative, ce ne apar astăzi asemenea unor **cenzuri culturale**.

Chiar dacă înainte de cele două războaie mondiale nu se poate vorbi de o **cenzură politică**, după această perioadă intervine spiritul liberal al bibliotecarului.

În timpul celui de-al doilea război mondial cenzura atinge un nivel inegalabil.

Se vor retrage scrieri de la editură, iar comandamentul german difuzează listele de interdicții și le pune în edituri, librării și biblioteci. O primă listă este „Lista Bernhard”. O listă mai completă apare sub titlul „Lista Otto. Lucrări retrase din vânzare de către editori sau interzise de autoritățile germane”, fiind numită după prenumele ambasadorului german Otto Abetz. Dintre autorii cenzurați fac parte: Thomas Mann, Vicky Baum, E. M. Remarque, Heinrich Heine, Franz Kafka, Albert Cohen, Julien Benda etc. Cea de-a doua ediție a listei, intitulată „Lucrări literare indezirabile în Franța”, cuprinde nume ca: Einstein, Spinoza, Freud, Henri Bergson, Durkheim etc.

La 9 decembrie 1940 o circulară a comandantului șef interzicea împrumutarea cărților aflate pe listă, acestea trebuind „puse sub cheie”.

Pe lângă aceste liste cu cărți interzise existau și liste cu cărți „bune”: „Lista globală a literaturii de promovare” și „Oglinda cărților”.

După cenzură bibliotecarii repun cărțile pe rafturi, fără a mai preciza că acestea fuseseră obiectul unei cenzuri.

Trebuie ars Kafka?

În următorii 20 de ani după cel de-al doilea război mondial se creează biblioteci centrale de împrumut (B.C.P.) și se reconstruiesc bibliotecile municipale distruse. La începutul anilor '50 Partidul Comunist Francez (P.C.F.) organizează biblioteci ale bătăliei pentru carte (B.B.L.) însă partidul eșuează. Lansarea bătăliei viza 3 lucruri: să aducă muncitorii și țăranii lângă carte, să oprească americanizarea literaturii franceze și să promoveze, prin carte, campania sovietică în favoarea cărții. În concepția comuniștilor, „concepție instrumentalistă”, „o carte bună” este aceea care transmite mesaj comunist, oricare ar fi genul ei: poetic, românesc sau politic. Uneori bibliotecarii sunt obligați să apere ideologia comunistă și să aplice trierile și

cenzurile în numele luptei politice. Politica culturală a P.C.F. –ului educă o literatură de partid. Operele lui Sartre, Camus și Kafka sunt considerate „literatură de criză”, iar Gide „un scriitor pervers”. Într-un articol din revista **Action** se puneă întrebarea: Trebuie ars Kafka? Jurnalistul care a scris articolul preciza că, în fața lumii „proaste” este mai ușor să elimini cărțile „proaste” decât să-i elimini pe cei care le-au creat. În această perioadă benzile desenate sunt înlăturate, achizițiile se îndreaptă spre literatura progresistă a romancierilor comuniști sau simpatizanți, spre scriitorii ruși și sovietici, spre autorii comuniști sud și nord-americani, cât și spre clasicii romanului realist popular.

Achizițiile însemnau o suprareprezentare a lucrărilor comuniste.

Bibliotecile pudice

Până la război bibliotecile erau cele care apărau cititorii de cărțile considerate imorale. Cititorii aveau acces liber doar la cataloage (cataloagele cărților considerate imorale fiind scoase). Când bibliotecile au acces liber la raft, se impun alte măsuri pentru a proteja și ghida cititorii (sisteme de marcaj – bulinele puse pe cotorul cărților).

Imoralitatea cărților constă în evocarea în paginile sale a sexualității, a dorinței și a plăcerilor sexuale. Datorită existenței acestor cărți, se va vota în 16 iulie 1949 o lege cu privire la protejarea tineretului. Ligile de moralitate

consideră sufletele prea slabe pentru a rezista „sugestiei sexuale”. Ligile de obediență catolică propun Indexul (catalogul cărților pe care le interzice Sfântul Scaun) – stabilit încă din secolul al XVI-lea nu va fi desființat decât în 1966. Indexul cuprindea lucrări scrise de: Voltaire, Stendhal, Jules Michelet, Balzac, Victor Hugo, André Gide, Henri Bergson etc.

Bibliotecile municipale sunt cele care aplică această **cenzură morală**, dar o dată cu anii '68 aceste practici devin retrograde, iar bibliotecarii tineri și moderni nu vor mai ține seama de ele.

Cărțile care ispășesc

Dorința de a crește numărul cititorilor și de a facilita accesul liber la toate documentele îi determină pe bibliotecari să renunțe la constituirea depozitelor de cărți licențioase și să desființeze sistemele de marcaj, ceea ce atrage un nou val de cititori și anume adolescenții. Diversitatea publicului face mai complex rolul bibliotecarului, care, somat de părinți (în cazul adolescenților), de autoritățile tutelare, de regulile deontologice, are rolul să încurajeze și să descurajeze cititul în

funcție de public, într-un loc în care cărțile sunt accesibile tuturor. Pentru a opri acest gen de cenzură impusă, bibliotecarii se sprijină pe „Library Bill of Rights” adoptat de către American Library Association în 1939 și care atribuie rolul de a se opune cenzurii bibliotecilor. Bibliotecile sunt instituțiile care trebuie să-și asume responsabilitatea de a răspândi informația și educația prin intermediul tipăriturilor. Michel Albaric, dominican, director de bibliotecă, afirmă că, bibliotecarii ar trebui să exercite o „contra-cenzură activă”, iar „cititorii noștri ar trebui să fie responsabili pentru dorințele lor”, însă există

un anumit număr de derogări de la regulă, ghidate după etică, după situația socială, după moravuri.

Într-un articol, „Pentru o etică a bibliotecarului” Jacqueline Reboul consideră că „achizițiile într-o bibliotecă au un scop pedagogic, responsabilitate ce revine bibliotecarului. Criteriul după care se fac achizițiile are în vedere să instruiască, să facă să progreseze, să procure documente menite să suscite la meditație. Achiziția de carte după criteriul calitativ atrage după sine cenzura, iar bibliotecarii anilor '84 resping cenzura. Pentru a veni în ajutorul bibliotecarilor, ABF (Asociația Bibliotecarilor Francezi) adoptă art. 10 din codul deontologic care precizează: „în alegerea documentelor și în relația cu cititorii, bibliotecarul nu practică nici o discriminare și nici o cenzură”, însă aplicarea articolului depinde de etica bibliotecarului. În numele unei selecții calitative se face, de asemenea, o **cenzură culturală**, care îi elimină pe cititori o dată cu cărțile lor preferate.

Astfel, urmărind evoluția fenomenului cenzurii în Franța secolului XX, se poate afirma că, singurul în măsură să decidă necesitatea existenței cenzurii în bibliotecă este utilizatorul modern al cărții, lăsându-i-se această opțiune de care va uza în funcție de convingerile sale, de gradul de instruire și nevoile personale de educație.

NICOLAE BOLTE, CRONICARUL DIN GROȘI

(2 februarie 1950 – 1 iulie 2003)

Ioana DRAGOTĂ

Nu l-am cunoscut pe Nicolae Bolte, deși nu mi-a lipsit prilejul să o fac. Acum nu mai pot decât să încerc să-i reconstitui portretul din urmele pe care trecerea lui prin lume le-a lăsat. Și atunci se va putea înțelege de ce poate deveni firesc ca o revistă scrisă, în principal, de și pentru bibliotecari să găzduiască un articol despre Nicolae Bolte, locuitor al comunei Groși, fost electromecanic la APSA.

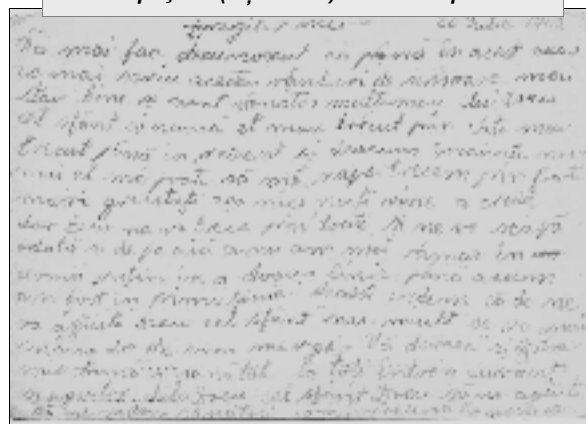
Întâmplările care m-au dus la descoperirea lui târzie s-au înălțuit într-un mod destul de interesant. Privind astfel lucrurile, faptul că, în primăvara anului 2001, am participat, din motive cu totul personale, la Sărbătoarea Pământului, găzduită de Primăria Groși la Căminul cultural proaspăt reamenajat, s-a petrecut pentru că despre Nicolae Bolte trebuia până la urmă să scrie cineva, să-i omagieze personalitatea, deși, cu siguranță, ar fi meritat mai mult decât articolul pe care pot eu să-l scriu în această revistă. Mă consolează însă gândul că, poate, se potrivește mai bine cu modestia care l-a caracterizat.

Deci, în primăvara anului 2001, am fost la Groși. Am ajuns puțin mai devreme decât ar fi trebuit, așa că, pentru a amăgi timpul rămas, am dat ocol sălii amenajate cu mult bun gust. Într-un colț al încăperii, atenția mi-a fost reținută, fugăr toți în starea aceea de așteptare, de o expoziție oarecum inedită. Mi se înfățișa privirii o suită de fotografii vechi, debordând de farmecul irezistibil pe care îl dă patina timpului: perechi de țărani în costume populare, având un aer oarecum solemn și împietrit, atitudine obligatorie atunci când te îmbraci cu cele mai frumoase haine și mergi în "Baie" (Baia Mare) pentru a-ți face "chip" și a te nemuri înrămat pe pereții odăii, spre luarea aminte a urmașilor; imagini seducătoare de căsuțe vechi, instantanee de la nunți, imagini din viața comunei - și câteva volume legate cu înduioșătoare grijă, unele în placaj pirogravat, altele în carton, cuprinzând diverse însemnări și imagini. Piesa de rezistență mi s-a părut atunci a fi un volum numit "Scrisori de pe front" în care erau transcrise, pe foaie de

carton portocaliu, cu tuș negru, cu o caligrafie îngrijită și într-un chenar impecabil, câteva scrisori trimise, de pe front, din cel de-al doilea război mondial, celor dragi de acasă.

Carte poștală (față-verso) trimisă de pe front

Mi-a mai rămas din frumusețea acelei zile, în urma unei plimbări făcute alene și la întâmplare pentru că nu cunoșteam locurile, imaginea comunei invadate de livezile de meri în floare, într-o căldură și lumină binefăcătoare, liniștea și tihna pe care le respiră o așezare pe care oamenii, retrași pentru odihna binemeritată a unei după-amieze de duminică, o abandonează primăverii. Apoi nu m-am mai gândit la această întâmplare.

Pentru mine au urmat: găsirea unei scrisori cu o excepțională putere de evocare, achiziția câtorva cărți vechi, o "reconversie" profesională, întâmplări care, încetul cu încetul,

mi-au readus în minte scrisorile de la Groși și mi-au trezit dorința de a-l cunoaște pe cel care le-a salvat de la uitare și al cărui nume nu-l aflasem sau nu-l reținusem atunci. Și am început să caut, pas cu pas, informații despre el.

Din păcate, întâlnirea dorită nu mai putea avea loc. Am aflat însă că soția lui, doamna Firuța Bolte, educatoare în comuna Groși, îi păstrează cu devotament și nesfârșită grijă colecția, că are amabilitatea să mă primească și să stea de vorbă cu mine despre soțul ei, deși subiectul, după cum am putut bine să văd, este nespuse de dureros pentru ea. Așa am putut, după aproape trei ani, să am sub ochi întregul material documentar referitor la comuna Groși adunat de Nicolae Bolte pe parcursul întregii sale vieți.

Ceea ce frapează de la bun început este caracterul extrem de personal al întregului material și faptul evident că imboldul ce a dus la acumularea lui este unul lăuntric și orientat în finalitatea lui spre interior. Fără să-l fi cunoscut, am putut înțelege că Nicolae Bolte și-a revărsat dragostea asupra locului natal și a vieții duse aici cu toată forța inimii lui.

Ceea ce numesc eu colecția lui, presupun că în mod cu totul nepotrivit, dar nu știu cum să-i spun altfel pentru că nu am mai văzut un asemenea amalgam de date personale și colective, conține:

- Un caiet legat, cu un număr impresionant de pagini, intitulat „Amintiri” (format A4).
- Câteva albume, realizate artizanal, ce conțin fotografii grupate tematic după cum urmează: Întâlnirile cu fiii satului, Lelea Râhila a lui Nastai, Sărbători de iarnă, Verjel, Obiceiuri și tradiții culturale, Revelioane la Groși, Bobotează cu țigani.
- Colecția de scrisori descrisă la începutul acestor rânduri.
- Sute de fotografii dispartate, unele foarte vechi, adunate de la oamenii din localitate, cu chipuri de bătrâni, cu perechi în portul tradițional sau evocând evenimente locale, altele realizate de Nicolae Bolte care immortalizează persoane, cele mai vechi case din localitate (dintre care multe au dispărut deja), imagini ale gospodăriei tradiționale, evenimente școlare, manifestări culturale, nunți, șezători. Este impresionantă, raportat și la mijloacele tehnice deținute, o

panoramă a localității Groși, de mari dimensiuni, alcătuită ca un puzzle, din nenumărate fotografii succesive, decupate și îmbinate ulterior cu o

răbdare care te înfioară și care vorbește din nou despre o trainică și statornică dragoste.

- Un caiet cu poezii împărțit în două capitole: Cele mai frumoase poezii și Cele mai frumoase poezii creștine, unele cu autorul menționat, altele de proveniență necunoscută.

În volumul intitulat „Amintiri” se împletesc, într-o alcătuire caleidoscopică, amintiri personale, începând cu anul 1957, citate din cărțile care l-au impresionat, date despre psihologia umană și anotimpuri, cu relatări despre evenimente din viața comunei, informații despre geografia și istoria ei, elemente de etnologie, etnografie și folclor, totul îmbogățit cu fotografii, colaje și chenare trasate cu o gingășie și o migală ce-ți poartă gândul la ornamentele vechilor manuscrise. Asociația nu este întâmplătoare pentru că demersul lui se constituie într-o veritabilă cronică locală a cărei valoare crește pe măsura trecerii timpului.

Volumul este împărțit în capitole distincte, înglobate în materialul structurat cronologic. Cu sânguință și dragoste, fără gândul de a trage vreun folos din munca lui în afară de plăcerea de a o face, el și-a urmat constant pasiunea de a consemna tot ce i s-a părut mai interesant.

Întâlnim astfel, reunite sub titlul „Oameni de seamă din Groși”, însemnări despre

localnicii care s-au remarcat de-a lungul timpului prin munca și talentul lor. Mă gândesc că numele Nicolae Bolte și-a dobândit acum un loc firesc între aceștia. Iată portretul pe care și l-a făcut în 27 august 1972:

„M-am născut în luna februarie a anului 1950, în ziua de 2 februarie, în comuna Groși. După absolvirea școlii postliceale, meseria mea este de electromecanic TC. Îmi place munca, pe care o stimez și o consider o datorie de onoare pentru fiecare om. În viață nimic nu se poate face fără să muncești. Și mai ales, să muncești cinstit.

Poate și datorită temperamentului meu mă simt atras de natura pe care o îndrăgesc și o iubesc. De asemenea, îmi plac florile, dintre care busuiocul mi-e mai drag!

De când mă știu îmi place cântecul și jocul popular. Le găsesc mai sincere, mai curate, care te ung la suflet ca un izvor rece de munte cu apa curată ca lacrima.”

Alte capitole: “Colindul”, “Sărbătorile de iarnă”, “Nunta”, “Înmormântarea”, descriu cu lux de amănunte desfășurarea ceremoniilor legate de aceste evenimente.

Cu generozitate și noblețe, cu aplecare spre amănunt, consemnează totul, iar printre rânduri răzbate mândria pentru rădăcinile de la care se revendică.

„El a muncit în tăcere”, răspunde soția lui când este întrebată ce i-a caracterizat existența. Îmbrăca cu plăcere portul popular. Participa fără ostentație la manifestările culturale ale comunei cu expoziția lui și o bucurie nespusă îi invadea privirea când cineva se arăta interesat de ea. Nicolae Bolte aparține categoriei

privilegiate de oameni care sfințesc locul știind să dea un rost mai înalt vieții lor, dar pe lângă care, din cauza grabei noastre sau a modestiei ce le însoțește, de regulă, valoarea, trecem de multe ori fără să observăm strălucirea lor interioară.

Cred că Nicolae Bolte este un exemplu bun de urmat pentru orice bibliotecar, mai ales acum, când se manifestă o preocupare atât de intensă pentru alcătuirea de monografii locale, și ar fi păcat ca munca lui să nu fie continuată. Sigur că monografiile au rostul lor bine determinat în aceste vremuri care șterg cu pași mari particularitățile, valoarea lor informativă și menirea de a conserva ceea ce timpul în mod inevitabil va distruge. Însă există informații și detalii legate de viața unei comunități care nu își pot găsi loc într-o monografie. Faptul nu este de natură să le diminueze importanța pentru că ele se constituie într-o mărturie a vieții de zi cu zi, singura care are puterea să emoționeze.

Oricum, munca lui Nicolae Bolte trebuie valorificată. Monografia comunei Groși, aflată în pregătire, nu poate să ignore materialul adunat cu atâta generozitate. Site-ul comunei conține și imagini din colecția lui.

Pe **Nicolae Bolte** îl putem cunoaște din însemnările pe care le-a făcut, pentru că, în ultimă instanță, în orice scriem, spunem sau făptuim, despre noi înșine depunem mărturie. Materialele alcătuite de el se constituie într-o veritabilă declarație de dragoste pentru locurile natale, pentru cei ce au fost și pentru cei ce urmează să vină, cărora le-a lăsat o neprețuită moștenire. El se remarcă nu numai prin bogăția de date și imagini pe care le-a salvat de la uitare ci și prin ceea ce este exemplar în existența lui. Ferit de meschinărie și preocupări deșarte, și-a făurit, muzica propriei sale vieți.

ALTE PREZENȚE ALE DIASPOREI ROMÂNEȘTI ÎN COLECȚIILE BIBLIOTECII JUDEȚENE “PETRE DULFU”

Antoaneta TURDA

“Am fost totdeauna mulțumită, în toate condițiile. Nu regret o clipă că m-am născut în România și nu la Curtea Angliei. N-am regretat nimic din viața mea” – declara Aurora Cornu în Adevărul literar și artistic din 7 iunie 1998, după 33 de ani de la stabilirea în Franța.

A vorbi despre această poetă (cunoscută mai mult ca prima soție a lui Marin Preda în perioada 1955-1959) care s-a impus în lumea

literară românească prin două volume: un poem - *Studenta* (apărut în 1954 la Editura tineretului în București) și un volum de poezii - *Distanțe* (apărut în 1962 la Editura pentru literatură în București) înseamnă a vorbi despre o artistă care nu a dorit niciodată să-și impresioneze cititorul prin măiestrie stilistică ci a vrut, în primul rând, să-și exprime stările sufletești, impresionând prin încărcătura emoțională și prin căldura

sentimentelor exprimate.

Versuri care amintesc uneori de Blaga:

“M-afund în vâlul ierbii coapte

Cu o ciudată `nduioșare”

iar alteori au ceva din farmecul primelor poezii eminesciene:

“O, serile de început de toamnă

Cu frunzele de tei, încet căzând

Și cad, și cad și totuși nu e tristă

Căderea lor, ci te-nfioară blând.”

surprinz prin sinceritatea sentimentelor, prin concretețea imaginilor redade:

“Era o floare în câmpie,

O albă margaretă,

O față pură a țărânei

O albă margaretă...”

iar prin dorința de a comunica mereu cu un presupus cititor, versurile se transformă într-un adevărat dialog:

“Pentru unii, dragoste-i izvorul

Care-ți dă viață, pe arșiță,

Sau e, ce-i într-un oraș de piatră,

Un răzor gingaș de romanță.”

Exprimarea directă, fără ocolișuri a stărilor sufletești, nu împiedică totuși ieșirea la iveală a unei sensibilități profunde:

“Îmi rănește ochii fără vrere

Crizantema-n zdrențe de zăpadă”

sau

“Dimineața sărată de mare, răcoroasă, subțire,

Își mușca obraji și-i înroșea puțintel.”

Poezia Aurorei Cornu mai surprinde și prin senzațiile sugerate de versuri ce redau culori, mirosuri, gusturi:

“Era un cimitir de sat, cu mari cruci ostenite,

Recules și visător în asfințit,

Cu dalii mari, galbene, aromind pe întindere”

sau

“Sticloasă iarnă, o vād, iarnă de sare

Sarea Mării Sarmatice s-a depus iar pe fund

Transpirând din pământ, din clădiri, pe copaci”

precum și

“Negrul puternic și cald, negrul viu,

Sticloasă iarnă de sare...”

Poetă cu o activitate scriitoricească redusă, Aurora Cornu s-a remarcat, atât în viața literară românească cât și în cea franceză, mai mult prin frecventarea cercurilor literare din ambele țări, interesante fiind mărturisirile legate de ambianța caracteristică a acestora. Interesante sunt impresiile lăsate de frecventarea ultimei

boeme pariziene adevărate (frecventată printre alții de Becket, Ionescu, Soljenițin, Eric Rohmer, Jean Pârvulescu) cu o “atmosferă genială dar bună doar să treci prin ea și să mergi mai departe”, unde îi cunoaște pe Monica Lovinescu și Virgil Ierunca. Amintirile despre această relație sunt sincere și lipsite de prejudecăți: “Monica Lovinescu și Virgil Ierunca mi-au fost de mare ajutor deși nu cădeam în programul lor anticomunist. Ei aveau niște fișe perfecte ca la computer și preferau oamenii care aveau niște atitudini... Eu n-am avut nici în țară, nici în străinătate. Ca poetă eram dură, foarte dură, chiar inflexibilă.”

Descinderea în capitala Franței a fost la fel de miraculoasă ca și frecventarea boemei pariziene, după cum singură mărturisește: “Am ajuns la Paris cu o sută de franci în buzunar. Aveam însă mulți prieteni acolo care nu m-au putut ajuta pentru că erau mai săraci decât mine. Poeți... Fiul lui Arghezi, un mare fotograf din anii `30, care însă nu aveau nici casă, nici masă... Numai că era foarte prieten cu Giacometti. El se îmbogățise foarte tare, deci toată lumea din grupul lui avea bani. Am petrecut un an, toate nopțile în Saint-Germain de Paris cu Elie Lotard și cu alți prieteni, cu Șerban Sidery, scriitor român care era acolo de multă vreme – și el stătea gratis într-o casă a Annei de Noailles. Nimeni nu avea bani, Giacometti venea după noi și plătea notele.”

După câțiva ani de la stabilirea la Paris (1965) a fost distribuită de regizorul Eric Rohmer în filmul “*Le Genou de Claire*” (1971) pentru a interpreta rolul unei scriitoare din România care trăiește la Paris. În 1972 produce la Londra filmul “*Bilocation*”, având ca subiect percepția extrasenzorială. Activitatea sa filmografică a fost încununată cu premiul “New-fork Montreal” pentru filme parapsihologice.

Abordând-o în această rubrică pe Aurora Cornu, nu pot să nu fac câteva referiri și la relația sa cu Marin Preda pentru a dezvălui câte ceva din caracterul acestui mare romancier. Iată câteva amintiri redade cu aceiași dezinvoltură caracteristică a autoarei: “Înainte de a-l cunoaște pe Marin Preda eram o tânără poetă debutantă la Ploiești. Extrem de tânără. Făcusem Școala de Literatură în promoția a doua și lucram la *Viața Românească*. Publicasem un poem epico-liric ce se bucurase de oarecare succes. Eram colegă cu Labiș, Mazilu, Valeriu Moisescu, Pintilie ... Când l-am întâlnit pe Marin aveam ceva notorietate ca poetă și o mare obrăznicie și

morgă, care îmi venea din megalomania mea țărănească... În megalomania mea țărănească este o parte frumoasă care mi-a dat întotdeauna sentimentul că lumea îmi aparține. Ce bază am avut să cred asta, nu știu.”

Relația cu Marin Preda, deși scurtă, se pare că a fost fermecătoare, motivul divorțului dezvăluind o fire de artist adevărat, acaparat, în fond, doar de propriile idei și slăbiciuni: ...lui Marin Preda, foarte surprinzător, nu-i trebuia un companion. Îi trebuia o femeie. El era un singuratic, drumurile, aventurile lui erau solitare. El era foarte generos, căuta să dea impresia femeii cu care conviețuia că ea este regina, ea e inspiratoarea, ea este totul, ... Aceeași forță de caracter o manifestase Preda și în relațiile cu colegii de breaslă. Iată, de exemplu, cum a evaluat relația sa cu Petru Dumitriu: “Am fost mai întâi buni prieteni, apoi ne-am certat. Mai exact, pe chestiunea eternei reîmpărțiri a puterii de influență a unui scriitor mare asupra celorlalți. Petre Dumitriu i-a făcut o porcărie lui Marin. Și Marin avea o politică a lui, era mai mult politică și un sentiment real: nu înghițea să-i facă cineva o porcărie, îl ținea minte și după zece ani. Iar dacă putea să-l plesnească, îl plesnea. Dar nu era din reală ranchiună. Cum era el subțire și fragil, avea impresia că oamenii ar avea tendința să

abuzeze de el, de situația lui, de el care scrisese Moromeții. Și atunci îl plesnea cu prima ocazie.”

Căsătoria cu Marin Preda (care a durat 4 ani) a unit două firi aproape identice, asemeni a două bucăți de magnet de același pol care se resping. Mergând fiecare pe drumul său și-au pus poate, mai bine, în evidență propria valoare: Marin Preda pe cea de romancier și Aurora Cornu mai mult pe cea de fidel reporter al realității în care a trăit (chiar și poezia sa e mai mult o oglindă a realității decât exprimarea stărilor sufletești). Plecarea sa la Paris se pare că nu a fost doar un “mof” de tinerețe cum a mărturisit la un moment dat: “Am avut ideea că un scriitor trebuie să vadă Parisul. Ce voiam eu să văd era Saint-Germain des Près, cetatea scriitorilor. Nu aveam nici o altă pretenție decât să văd, prima impresie fiind cât se poate de lucidă și tranșantă: Parisul avea o existență independentă de visul meu. În ceea ce privește lumea literară, scriitorii franco-americano-anglo-evreo-oricare nu erau diferiți de scriitorii mei români. Erau aceiași oameni, vorbind alte limbi. Psihologia scriitorului era mai întinsă decât a omului obișnuit.” Bun sau rău, urât sau frumos, Parisul a absorbit-o totuși pe Aurora Cornu, care a lăsat în România două volume publicate pe care le deține și biblioteca noastră. Este vorba despre:

821rum
C72; II 17106 – Distanțe : Versuri.

– [București], EPL, 1962;

821rum
C72; I 4081 – Studenta : Poem. –

[București], Editura tineretului, 1954

Stabilită de mult timp la Paris, Aurora Cornu nu și-a pierdut legăturile cu țara, unde revine periodic, cu noi și sincere impresii din orașul care fascinează mereu mii de oameni cu neobositul său farmec.

BAKOS FERENC. ELEMENTE LEXICALE ROMÂNE ÎN VOCABULARUL LIMBII MAGHIARE

Paraschiva Eva BERNAD

Profesor al Liceului Teoretic “Németh Laszlo”

Notă:

Nu cu mult timp în urmă am fost provocat, într-o discuție despre influența reciprocă dintre limbi, să dau un singur exemplu de cuvânt românesc pătruns în limba maghiară. Nu am știut să fac precizarea. Știam vag că ar fi vorba de cca. 2500 elemente lexicale românești în limba vecinilor noștri de scară sau de punct cardinal vest.

Este motivul pentru care am făcut în așa fel încât să intre în colecțiile Bibliotecii Județene “Petre Dulfu” cartea lui Bakos Ferenc.

*Ea trebuia prezentată publicului cititor. A făcut-o doamna profesoară **Bernad Paraschiva Eva** de la Liceul “Németh Laszlo” din Baia Mare. Îi mulțumim!*

Corneliu Oneț

O carte dedicată bilingvismului, se adresează deopotrivă filologilor, profesorilor și elevilor care vor să-și aprofundeze cunoștințele în domeniu și să-și eficientizeze învățarea. Lucrarea oferă un demers teoretic practic-aplicativ în cercetarea etimologică.

D-ul Bakos Ferenc concretizează într-un proiect ambițios, în această carte, o preocupare veche pentru cercetarea bilingvismului, dar și pentru înnoirea metodologică a exegezei. Rezultatul este un material lingvistic incitant prin perspectivele propuse și prin construcțiile interpretative, dar care, în orice caz, nu este o lectură facilă. Dificultatea de înțelegere a textului pentru cititorul modern constă în vehicularea multitudinii regionalismelor, arhaismelor, a cuvintelor care, în uzul cotidian, sunt doar prezențe răzlețe.

Autorul oferă un scurt istoric al cercetării în domeniul care datează de acum 200 de ani de când s-a început înregistrarea elementelor de origine română în vocabularul limbii maghiare. Primele încercări timide s-au limitat doar la o analiză comparativă a cuvintelor corespondente și se datorează lui Benkő József – 1873. Prezintă importanță, în această direcție disertația profesorului universitar Beldy Géza- *“Influența limbii române asupra limbii maghiare”*-, o lucrare controversată, dar care relevă influențele românești asupra vocabularului limbii maghiare.

Cercetările, în domeniul istoriei limbii, din ultimele 3 decenii impun o reapreciere asupra lucrărilor existente prin prisma unor metode lingvistice moderne. Astfel, filologii maghiari Márton Gyula și Szabó T. Attila, urmați de discipolii lor, și-au asumat responsabilitatea explorării influențelor lexicale române asupra limbii maghiare în numeroase studii menite să dezbătă noi ipoteze, să stabilească perioada în care au pătruns unele cuvinte de origine română în vocabularul limbii maghiare să prezinte circumstanțele și modalitățile de diseminare a acestor cuvinte. Studiul monografiei lui Márton Gyula *“Elemente lexicale românești în graiul ciangăilor din Moldova”* încearcă să clarifice un element lingvistic de excepție care necesită o cercetare aparte întrucât graiul ciangăilor s-a dezvoltat în condiții specifice la confluența celor două limbi.

Lucrarea de față a domnului **Bakos Ferenc**, apărută în 1982, în memoria ilustrațiilor

lingviști Gáldi László și Petrovici Emil, vine să limpezească “terenul mișcător” al cercetărilor anterioare printr-o viziune mai aprofundată și mai complexă aplicată pe un imens material provenit din surse diverse. Metodele consacrate sunt explicitate pe larg cu argumente și exemplificări convingătoare. Domnia-sa, pornind de la cazuri particulare, tinde către o apreciere generală a fenomenului lingvistic.

Îmbogățirea limbii pe calea împrumuturilor este un proces firesc și apare ca o consecință a contactului istoric, economic și cultural între două popoare învecinate de-a lungul secolelor. Criteriul de cercetare utilizat de autor este, prin excelență, unul socio-istoric.

Predecesorii s-au limitat să prezinte etimologia cuvântului românesc pătruns în limba maghiară cu modificările fonetice și morfologice de rigoare, fără să acorde atenția cuvenită problemelor de semantică sau fundalului istorico-social și cultural determinant. De asemenea au evitat sondarea resorturilor afective sau urmărirea evoluției cuvântului integrat în limba maghiară. În această situație, cartea d-lui Bakos Ferenc este o apariție binevenită, oferind o nouă manieră în cercetarea etimologică care completează într-un mod benefic viziunea lingvistică a înaintașilor.

Parcursul sumarulului ne ajută să anticipăm conținutul. Lucrarea este structurată în 10 capitole care urmează o logică anunțată în introducere. Capitolele dezbate o serie de probleme lingvistice: fonetică, morfologie, semantică, probleme de toponimie, etimologie multiplă, cronologia și vitalitatea elementelor lexicale românești precum și răspândirea lor teritorială. După cum se vede, titlurile capitolelor sunt sugestive.

Cartea pe care o recenzăm pornește de la premisa autorului, conform căreia nu este suficientă doar cercetarea unor elemente în sine. Urmărirea paradigmei cuvântului pătruns în limbă poate oferi indicii valoroase înțelegerii unor procese fonetice sau toponimice, fie elucidării etimologiilor multiple.

Relațiile lingvistice româno-maghiare conturează un spațiu ideal în explorarea împrumuturilor lexicale, realizate pe diverse trepte ale bilingvismului în procesul nemijlocit al conviețuirii dintre cele două popoare.

Să încercăm o succintă incursiune prin capitolele acestei cărți laborioase care reprezintă rodul unei cercetări complexe și care permite elaborarea unor ipoteze credibile de altoire a conceptelor lingvistice. Domeniile investigate sunt susținute de o suită de exemple eficiente și adecvate, de un adevărat corpus de tabele. Observațiile noastre sunt secondate de câteva exemple mai accesibile unui public mai modern și poate mai puțin avizat.

Primul capitol, Fonetica, mai puțin explorat de către predecesori, circumscrie trei direcții fonetice:

- Modificări fonetice suferite de elementele lexicale române ajunse în vocabularul limbii maghiare, similitudini și deosebiri generate de sistemul fonetic al celor două limbi.
- Monitorizarea modificărilor cu caracter general și diferențierea lor de cele cu caracter ocazional.
- Cercetarea consecventă și metodică corelată cu respectarea normelor ortoepice ale celor două limbi.

Exemple: tendința principală în cazul vocalelor accentuate și neaccentuate ale limbii române este de a dobândi în limba maghiară statutul de vocale lungi, respectiv scurte.

|o| hodăia>hodáj
bolován>bolován
|ó| hóră>hóra
cojóc>kozsók

Vocalei “ă” din limba română îi corespunde frecvent “a”

călúgăr > kaluger
măciucă > macsuka

Uneori, lui “ă” românesc îi corespunde “â”, mai ales în silabe accentuate :

dráguca,
málé,
páring

sau **i** > **u**:

mînz>munz,
pîrci>purcsál

Autorul remarcă abundența diftongilor în limba română și se referă la multitudinea criteriilor de clasificare. În scopul transparenței modalității de cercetare, propune gruparea diftongilor care conțin **-i-**, indiferent de poziția acestuia, și acelor care se termină cu **u-**.

Prin modalitatea metodei inductive trasează ca normă generală: lui **i** îi corespunde în limba maghiară **j-**.

Exemple: iaz > jáz; boiér>bojer;
iúte>jute.

Sistemul consonantic a limbii române se dovedește a fi mai puțin sensibil la modificări decât cel vocalic. Experimentarea acestui aspect vizează graiul ardelenesc, în general, și limbajul popular, în special, marcat de palatalizarea consoanelor. Lucrarea acordă un larg spațiu acestui proces care funcționează în ambele limbi, dar nu presupune coincidență teritorială.

Exemple: bărbat > borbát;
cioban > csobán;
păcurar > pakulár;
colibă > kaliba;
bucura > bukurál.

Capitolul concluzionează prin ideea conform căreia pătrunderea cuvintelor românești în vocabularul limbii maghiare s-a realizat prin filieră populară, prin variante specifice diferitelor zone geografice.

Urmează studierea impactului lingvistic sub aspect morfologic. Sunt supuse unor examinări riguroase doar cuvintele a căror origine este atestată, iar procedura prospectează manifestările sistemului flexional românesc al cuvântului aflat sub investigație și modificările survenite în urma procesului de acomodare în noua limbă. În cadrul categoriei nominale, majoritatea substantivelor proprii au fost preluate de forma de N sg (91%). Se evidențiază doar câteva excepții, cum ar fi cea impusă de păstrarea cazului vocativ. Este de remarcat faptul că, în procesul de acomodare lingvistică, genul substantivelor s-a neutralizat fără să afecteze sistemul, probabil ca o consecință a diferenței structurale dintre cele două limbi. Referitor la categoria verbală, majoritatea verbelor de origine română se integrează sistemului morfologic a limbii maghiare primind particula **l**.

Exemple: a descânta > deszkintál,
a colinda > kolindál

Se observă faptul că preponderența terminației-ál, în limba maghiară, este impusă de transferul verbelor românești de conjugarea a IV-a în **i**.

Exemple: doini > dajnál;
socot > szokotál

Se ține evidența a 52 de verbe reflexive de origine română a căror integrare morfologică este deosebit de unitară. Din cele 52 de verbe, 47 primesc terminația – lódik. Există situația în care unele verbe reflexive în limba română devin active în limba maghiară (Ex: a se gudura și a se mărita). Multe verbe prezintă atât forme reflexive, cât și active.

Exemple: gidil ~ gidilódzik;
hurbol ~ hurbolódik;
inkurkál ~ kurkálódik;
mutál ~ mutálódik

Prin analiză toponimică și semantică se poate argumenta că preluarea celor două forme s-a produs independent.

Un capitol aparte se referă la productivitatea elementelor de origine română. Autorul, consultând surse în mod subiectiv și aleatoriu, fără a pretinde epuizarea domeniului, inventariază lexemele de origine română sub raport morfologic în următoarea formulă: din 2256 de cuvinte de origine română 1687 sunt substantive, 235 adjective, 290 verbe, 27 interjecții, 14 adverbe și 3 prepoziții.

Analiza SEMANTICĂ a cuvintelor împrumutate din limba română prezintă aspecte diverse. În urma unei investigații efectuate asupra 200 de cuvinte împrumutate, s-a ajuns la următoarele concluzii:

- a) 53 dintre cuvinte s-au păstrat intacte semantic:

Exemple: áfonya, batuta, brindza, bulgar,

buszujok, etc.

- b) 51 de cuvinte polisemantice românești au pătruns în limba maghiară doar cu un singur sens. Ex: bárza, blána, bosztán, bukáta

- c) 16 cuvinte și-au etalat toată sfera semantică prin procesul de împrumut.

Autorul face diferența dintre două concepte importante și anume, *modificare de sens* și *evoluție de sens*. De ex., cuvântul “fecior” (băiat tânăr) are conotație pozitivă în limba română. În limba maghiară “fíciór” dobândește conotație peiorativă (tânăr filfizon).

SINONIMIA reprezintă partea soluțiilor eficiente, consecință firească a îmbogățirii vocabularului pe calea împrumutului. Sinonimele apărute pe această cale au un statut special în sensul că denumesc nuanțe ale aceluiași sens.

Exemplu: cuvântul “zgírcsít”, pătruns în limba maghiară, reprezintă însușirea în mod mai evidențiat decât “fősvény” sau cuvântul “frikósz” este de intensitate mai mare decât “gyáva”.

Studiul sinonimelor afective constituie un domeniu incitant de lectură. Elementele străine exprimă o paletă mai largă de sentimente, iar ca proces lingvistic se plasează între modificarea și evoluția de sens.

Exemple: blég < bleg,
netentok < nătântoc,
prapagyit < prăpădit.

Ajunse în noul mediu, cuvintele suferă modificări de sens. De exemplu, sub influența mediului maghiar, cuvântul braszka < broască, a preluat sensul biceps, sau cuvântul bisERICA dobândește și sensul de casă împodobită: beszerikás, cifra sau cuvântul furnica, în maghiară furnyika se poate referi la categoria umană, denumind un om scund cu mișcări repezi, țăntar > cincár, cu sensul de subțire, zvelt, mălai > málé cu sens de om bleg, neajutorat. Alteori, evoluția de sens a cuvintelor se estompează atât de mult încât doar învelișul sonor sau contextul ne ajută să recunoaștem unele cuvinte.

Așa cum se știe, vocabularul este cel mai dinamic sector al limbii, mai ales în perioade de mari prefaceri sociale și politice care impun modificări și în evoluția unor cuvinte.

Exemplu: cuvintele “tretina”, “strunga” se referă la dijmă în animale, deși sensul inițial era animal de 3 ani, respectiv loc împrejmuit pentru oi.

Este foarte vast și amplu documentat capitolul care se ocupă de probleme de TOPONIMIE. Evaluarea elementelor lexicale românești în vocabularul limbii maghiare nu se limitează doar la temporalizare și coexistență, ci interesează și aria de extindere a fenomenului lingvistic. Cercetarea domnului Bakos Ferenc vizează mai multe unități teritoriale, subdivizate pe județe. Deși granițele lingvistice nu coincid cu cele administrative, autorul are în vedere organizarea teritorială de la începutul secolului 20.

Exemplu: cuvântul pănușă > panusa, ajuns în vocabularul limbii maghiare este specific graiului din nordul Ardealului dar se întâlnește și în județele limitrofe Clujului. Dinamica unor lexeme, care se mișcă între două limbi, poate crea trei categorii de fenomene lingvistice:

1. Procesul de reîmprumut, adică cuvântul ajuns într-o limbă străină pe calea împrumutului revine în limba de origine cu forma și sensul modificate.
2. Etimologia multiplă.
3. Împrumuturi în mai multe etape.

Capitolul impresionează prin abundența exemplificărilor convingătoare, cum ar fi etimologia multiplă a cuvintelor:

hodály – cuvântul se referă la creșterea oilor, sfera semantică a cuvântului se

identifică cu românescul odaie, hodaie. Sensul de încăpere imensă și neprimitoare este preluat prin filieră slavonă, iar originea e turcă "oda". szármáli – originea cuvântului e pluralul românesc "sarmale", prin filieră turcă "sarma", cuvântul preluat de limba sârbo-croată și de aici și maghiară.

Fenomenul etimologiei multiple se motivează prin nevoia comunității de a denumi conceptele impuse de dezvoltarea socio-economică și culturală.

O altă direcție de cercetare se concentrează pe stabilirea unor criterii obiective de departajare a cuvintelor străine de cele împrumutate, dar integrate în vocabularul limbii. Un criteriu persistent se referă la frecvența utilizării cuvântului împrumutat, iar statutul cuvintelor străine se supune unui proces lingvistic în 3 etape:

1. Elementul străin este exterior vocabularului limbii gazdă.

2. Elementul străin pătrunde în vocabu-

larul periferic al limbii.

3. Autohtonizarea elementului străin.

În continuare, printr-un adevărat corpus de texte, autorul ilustrează inserarea cuvintelor românești în textele maghiare. Fenomenul e motivat fie de redarea culorii locale, fie de absența echivalentului adecvat.

Ultimele capitole prezintă cronologia și vitalitatea elementelor românești de-a lungul secolelor XIV-XIX și răspândirea lor teritorială. De asemenea autorul rezervă capitolul final unei încercări reușite de clasificare conceptuală a cuvintelor de origine română pătrunse în vocabularul limbii maghiare.

Lucrarea este însoțită de o listă de abrevieri și de un index lexical.

În concluzie, cartea domnului Bakos Ferenc se remarcă prin unitatea, claritatea viziunii prin acuratețea conceptelor și prin multitudinea strategiilor propuse. Reprezintă un instrument de lucru în cercetarea lingvistică și, în același timp, se constituie într-o lectură incitantă care se dovedește a fi o invitație la autoformare pentru formarea celorlalți.

COSTACHE OLĂREANU

(1 iul.1929 - sep. 2000)

Maria GÂRBE

"Spre distincție de eroul cervantesc, cărturarul nostru nu se lansează în nici un atac, nu agrează și nu se încaieră cu nimeni, răspunde oricărei molestări cu duhul blândeții". Astfel scrie Dumitru Micu în "Istoria literaturii române" despre protagonistul romanului "Cu cărțile pe iarbă" a lui Costache Olăreanu. Așa impresie mi-a făcut și mie dar nu personajul ci însuși autorul, în anul 1973, când în lipsa profesorului titular, urma să susținem examenul de psihopedagogia lecturii cu dl. Olăreanu. Atunci venea din partea Institutului de Cercetări Pedagogice. A avut diverse ocupații și mai multe locuri de muncă. Între 1956-1965, de exemplu, a fost bibliotecar la Biblioteca Centrală de Stat.

"S-ar putea chiar risca afirmația că, spre deosebire de Radu Petrescu și Mircea Horea Simionescu, recunoscuți drept mentori, el nu privește viața neapărat prin cărți, ci mai degrabă

face din cărți componente ale vieții". (D.Micu - Istoria...). Opera, în ansamblu nu atât ca întindere cât structural și valoric, stă la baza acestei afirmații. "Autocontrolul exercitat continuu și exigent de scriitor asupra fiecărei fraze, asupra fiecărui fragment, face ca pagina cărților sale să aibă concizie, acuratețe și eleganță stilistică, să fie impregnată de subtilități de construcție, corespondențe, rezonanțe și sincope studiate cu inteligență. (I. Simuț, În: Dicționarul scriitorilor români). Sau: "În aceleași schițe ale debutului sunt încercate parodic diverse registre: romanul exotic, romanul de acțiune, romanul istoric, romanul de anticipație, urmărind efecte de pură virtuozitate."

Tema din "Ficțiune și infanterie" e reconstituirea unui roman pierdut. Într-o realitate paralelă cu ficțiunea olănesciană, după rătăcirea manuscrisului, Nicolae Steinhardt chiar

reclădește, din memorie, “Jurnalul fericirii”. Lectura jurnalului lui C. Olăreanu (pentru că asta este “Ucenic la clasici”, o filă de jurnal) mă duce cu gândul la lectura volumului de corespondență al lui N. Steinhardt: “Monahul de la Rohia răspunde la 365 de întrebări adresate de Zaharia Sângeorzan”.

M-am oprit puțin la cele două ediții din “Ucenic la clasici”. Prima a apărut în 1979 și îi aduce autorului, în același an, Premiul Uniunii Scriitorilor, a doua, în 1997, ca Ediție definitivă.

C. Olăreanu se înscrie la Facultatea de Pedagogie-Psihologie din București în 1948.

Jurnalul începe în 1949. Ediția 1979, p. 5, notează doar anul; În ediția din 1997 se precizează și 20 februarie. Diferențele dintre cele două ediții sunt mici.

Ediția definitivă are ca prefață articolul Ioanei Părvulescu preluat din “România literară” nr. 46 / 1996. După prefață urmează o scurtă cronologie a evenimentelor și întâmplărilor din viața autorului. Ediția 1979, p. 31: apar în lojă Ana P. și Vasile L.; colecționar K.K. Ediția 1997, p. 35, Ana Pauker și Vasile Luca; colecționarul Kimon Kutava. Ediția 1979, p.42: “Descopăr consternat că de pe bulevardul gării a fost scoasă statuia lui Heliade Rădulescu.” Ediția 1997, p. 45: “Descopăr consternat că pe bulevardul gării a fost scoasă statuia lui Heliade Rădulescu. Cică au depozitat-o într-un beci. Heliade Rădulescu la «răcoare»!”.

Ediția 1979, p.46: “Fac o vizită lui Mazilu, care îmi spune: «Există multe greutăți, obstacole, întârzieri, necazuri. Dar toate astea vor trece și vom învinge. Mijloacele sunt câteodată dure, ca în orice revoluție, dar te gândești ce va fi peste 20 de ani? Tu vei apuca acea epocă și trebuie să te socoți de pe acum fericit că o vei trăi». Da, cred că are dreptate! Dar ce voi face până atunci? Sentimentul că stau «deoparte» mă irită, mă umilește.” Peste 40 de ani, Silviu Brucan ne pronostica o așezare în matcă a lucrurilor tot în 20 de ani. Ediția 1997, p.48: “Fac o vizită lui Ralea ca să mă mai «atingă» cu câteva sute. Îmi spune: Există multe... Când a zis că socialismul e un fenomen planetar mi-a venit să-l întreb: “Pe care planetă?”. Sau tot din ediția 1997: “Într-un sat din apropiere agitatorii au strâns oamenii la

primărie. Abia au scăpat cu fuga. Agitatorilor li se spune «gentari» (de la geantă).”

Mai aflăm că patul Bunelului se află sub portretul domnitorului Alexandru Ioan Cuza. Sau, ideea unei cărți, “Lumea văzută din balcon”, apare încă din 1950. După sosirea în capitală merge prin oraș pentru a cunoaște obiectivele principale, dar nu numai. “M-am plimbat pe străzi numai cu ochii la balcoanele caselor. Ce curios! Trecem ani de zile pe străzi pe care pretindem că le cunoaștem dar, grăbiți cum sîntem (poate și un defect al ochilor noștri ; în privința asta, niște ochi compuși ca ai muștelor ar face o treabă mai bună), așadar, grăbiți cum sîntem, nu vedem decât jumătatea de jos a caselor. Ah, ce balcoane am văzut ! Balcoane tip «cafeluța de după amiază», balcoane de scuturat covoare, balcoane sinucideri, balcoane - Julieta, balcoane florale, balcoane pentru spionat, balcoane mute, balcoane vorbărețe, de parveniți, de negustori, de înalți funcționari, balcoane închise, balcoane albastre, roșii, cuminți sau gălăgioase. Seara când am ajuns acasă, am citit dintr-o carte doar partea de sus a paginilor”. În primăvara lui 2004, Dan C. Mihăilescu invitat fiind de Emil Hurezeanu într-o emisiune la Antena 1, s-a plimbat prin București, căutând clădirile vechi remarcate prin arhitectura lor și insistând tocmai la partea de sus a acestora. Voi încheia cu impresiile de la Muzeul satului. “Arcul de Triumf apare ca o vertebră uriașă. Vizităm «Satul Românesc» și învățăm o geografie miraculoasă de la unul din «locuitorii» lui, Moș Gheorghe, care ne vorbește de «domnu Gusti» și ne deschide multe case. Ne spune că oșenii sînt oameni răi și că umblă îmbrăcați în fuste, «că nu-i deosebești de femei». Casa din Bihor, înnegrită, are un pod imens. Trecem și prin Maramureș, unde biserica din 1727 ne întâmpină cu o «Zi de Apoi» pictată țărănește (morții ies din morminte ca din niște gropi pentru plantat pomi). Pe drumul de întoarcere încerc să le vorbesc despre proiectele mele (printre altele, o povestire fantastică, «Lupul și Chitanța»), dar nimeni nu mă ascultă.” Ce i-am putea spune peste ani domnului Olăreanu și celor care nu știu că cei din nordul țării, în speță oșenii, sunt, poate, mai aspri, dar nu mai răi?

Bibliografie existentă la Biblioteca Județeană "Petre Dulfu" Baia Mare:**Opera:**

Vedere din balcon: schițe, portrete, fragmente de jurnal. – București : 1971.

Confesiuni paralele : roman. – București : Cartea românească, 1978.

Metode și tehnici de muncă intelectuală. – București : Editura Didactică și Pedagogică, 1979. (Coaut.).

Ucenic la clasici, - București : Cartea românească, 1979.

Ficțiune și infanterie : roman. – București : Cartea românească, 1980.

Fals manual de petrecere a călătoriei. – București : Albatros, 1982.

Avionul de hîrtie : roman. – București : Cartea românească, 1983.

Cvintetul melancoliei : roman. – București : Cartea Românească, 1984.

Cu cărțile pe iarbă. – București : Editura Militară, 1986.

Dragoste cu vorbe și copaci : roman. – București : Cartea românească, 1987.

Poezie și autobiografie; Micul Paris. – București : Cartea Românească, 1994.

Ucenic la clasici. – București : Allfa, 1997.

Scrisoare despre insule : povestiri exotice. – Iași : Institutul European, 1999.

Cum poți să fii persan. – Ediția a 2-a. – București : Cartea Românească, 2002.

Frica. – Pitești : Paralela 45, 2002.

Referințe:

Crohmalniceanu, O.S. *Al doilea suflu*. – București : Cartea Românească, 1989.

Dicționar analitic de opere literare românești. Vol. 1: A-D. – București : Editura Didactică și Pedagogică, 1998. Vol. 4: Q-Z. – Cluj Napoca : Casa Cărții de Știință, 2003.

Dicționarul scriitorilor romani. Vol.3 : M-Q. - Coord. M. Zăciu, M. Papahagi, A. Sasu. – București : Albatros, 2001.

Dragolea, Mihai. *În exercițiul ficțiunii*. – Cluj Napoca : Dacia, 1992.

Holban, Ioan. *Profiluri epice contemporane*. – București : Cartea Românească, 1987.

Lovinescu, Monica. *Unde scurte*. – București : Humanitas, 1990.

Manolescu, Nicolae. *Arca lui Noe*. – București : Editura 100+Gramar, 2001.

Manolescu, Nicolae. *Literatura română postbelică Lista lui Manolescu*. – Brașov : Editura Aula, 2001.

Rotaru, Ion. *O istorie a literaturii române*. – București : Minerva, 1971.

Scriitori români de azi Vol. 4. – București : Editura David; Editura Litera, 1998.

Micu, Dumitru. *Istoria literaturii române: de la creația populară la postmodernism*. – București : Saeculum I. O., 2000.

LA SFÂRȘIT DE „MANDAT”

Corneliu ONEȚ

Când am venit eu la Biblioteca, în urma a două concursuri, unul real, "pe bune", și altul de împrejurări, la orizontul imaginar al lumii estice unii vedeau plăpânde raze de comunism, un fel de fată morgana socială. La vremea aceea, prima problemă cu care m-am confruntat a fost aceea a abonamentelor. Există o exigență oficială, evident financiară, care nu permitea efectuarea, din buget, a mai mult de 12 abonamente. Erau, desigur, obligatorii Scântea, Scântea tineretului, Munca de partid etc. Știind că am venit în această instituție cu gândul de a nu mai pleca decât la pensie, am considerat de datoria mea să fac ceva pentru corectarea situației abonamentelor, pe vremea aceea lucrând eu la Sala de lectură. Zis și făcut. Am apelat la contabilii organizației de tineret din acel moment. Înțelegere deplină. Din acei bani s-au făcut abonamentele politice și, din buget, cele 12 abonamente culturale, adică România literară, Luceafărul, Secolul ices-ices, dacă permiteți o glumă. Asta a durat vreo 10 ani, adică până la TELEREVOLUȚIE. Dacă am actualiza valoarea acestora, ar fi depășită suma de o sută de milioane. Azi

abonamentul anual la un cotidian central depășește milionul. Deci, numărând doar Scântea, Scântea tineretului, Elöre, Munca, cotidiene, ajungem la vreo cincizeci de milioane. Dacă adăugăm Munca de partid, Era socialistă, Lumea și mai știe-le „dalmățienii” câte, ajungem la o mare sumă și la un stoc considerabil de publicații periodice ale vremii. Cui i se pare excesiv ce spun, să se gândească la faptul că, dacă nu o spun eu acum, n-o mai spune nimeni în vecii vecilor. Să te rogi de fiecare dată de cineva să facă, să dreață, nu este chiar simplu și comod. În fond, puteam „sta în banca mea”, după exemplul manageriatului de tip STAND BY, adică mai pe românește PARĂ MĂLĂIAȚĂ ÎN GURA LUI NĂȚĂFLEĂȚĂ.

După ce mă obișnuisem cu munca și specificul Sălii de lectură, am primit propunerea de a prelua Fondul documentar, despre care, sincer, nu știam

mare lucru în acel moment. A fost o provocare. Am primit-o. Și nu regret... Eran, în sediul vechi, trei săli la etaj. Una dintre ele arăta de parcă cineva ar fi basculat un camion de cărți acolo. Nu am întrebat cine, de ce, cum. Am pus mâna pe instrumentele de lucru și, într-un timp oarecare, le-am rânduit, nu pentru a arăta frumos, ci pentru a putea servi cititorii interesați. A urmat lupta, internă desigur, cu celebrele „cote duble” și alte lupte mai mici ori mai mari. Fără ajutorul colegilor n-aș fi reușit, trebuie să recunosc. Le mulțumesc! După ce te obișnuiești într-un loc de muncă, urmează o anumită stereotipizare, o obișnuință vreau să zic. Pentru a face și altceva decât e trecut „în plan”, am întocmit un Catalog iconografic, al portretelor găsite în periodicele aflate pe rafturile secției.

Una din sarcinile de bază a fost înregistrarea cărții patrimoniale, românești ori străine. Fișele specifice au fost comunicate la Patrimoniul Cultural Național – București, prin intermediul P.C.N. - Baia Mare.

Nici un bibliotecar nu-ți propune să citească întreg fondul pe care-l gestionează. Poate dacă s-ar numi Iorga, sau ... Am încercat să popularizez fondul prin articole în revista bibliotecii și printr-un serial, PATRIMONIUL CULTURAL NAȚIONAL, în presa locală, asta însumând

aproape 200 de articole.* Includ aici și articolele cu titlu general CĂLĂTORI STRĂINI DESPRE ȚĂRILR ROMÂNE și DIN PRESA MARAMUREȘEANĂ DE ODINIOARĂ. Acesta din urmă a pornit aproape din întâmplare. Cu ocazia unei vizite făcute de o grupă de viitori jurnaliști, am făcut o expoziție ocazională. Răsfoind ziare ale zonei, am constatat în GRAIUL MARAMUREȘULUI, serie veche, o mare apropiere de problematica zilei de azi. M-am simțit dator să-l fac partaș pe cititor la frământarea zilei de ieri.

Enumerările de mai sus au simplul rol PRO MEMORIA, pentru că în rest nu am fost decât umilul servitor al MĂRIEI SALE CITITORUL. Să fii de folos oamenilor, e suprema mulțumire a unui om plătit de stat. “Restul e tăcere”, vorba danezului.

Note:

1. Dacă nu vor fi serioase piedici obiective sau subiective, foarte curând vor fi bune de tipar două cataloage: CATALOGUL CĂRȚILOR CU AUTOGRAF ȘI CATALOGUL EDIȚIILOR PRIME 1831-1918 PENTRU CARTEA MODERNĂ ROMÂNEASCĂ. Evident, în ambele cazuri e vorba de colecțiile bibliotecii noastre.

2. Simpla întâmplare a făcut ca tocmai în ziua în care mergeam la bibliotecă pentru a preda redacției rândurile de mai sus, să fiu oprit pe stradă de un tânăr. Spune: “Dvs. sunteți acela care lucrează la...?” Răspund: “Lucram ...”. Tânărul: “M-ați ajutat când aveam mai mare nevoie. Acum, eu lucrez în București și, dacă aveți nevoie de orice, aș fi bucuros să vă fiu de folos”. Deci nu-i adevărat că nu este facere de bine rămasă nepedepsită...

* Ele pot fi citite în: Bibliotheca Septentrionalis, Graiul Bisericii noastre, Astra maramureșeană, Opinia, Graiul Maramureșului, Cetatea culturală, Convorbiri literare, Archeus, Pro Unione, Nord literar.

CUPRINS

90 DE ANI DE LA NAȘTEREA POETULUI ION ȘIUGARIU.....	
ION ȘIUGARIU ȘI REVISTA AFIRMAREA.....	
O LECȚIE DE BUNĂTATE.....	
PUNCTE SENSIBILE ÎN CLASIFICARE - SUBIECTIVITATEA CLASIFICATORULUI.....	
ÎNREGISTRAREA RETROACTIVĂ A FONDULUI DE PUBLICAȚII.....	
CAIETELE BIOBIBLIOGRAFICE - PUNCTE DE REPER ALE BIBLIOGRAFIEI LOCALE.....	
SACRIFICIUL VIERMELUI DE MĂTASE.....	
FONDUL DOCUMENTAR AL BIBLIOTECII JUDEȚENE “PETRE DULFU”.....	
LUDOTECA, LOCUL UNDE TRĂIESC VISELE.....	
PE PICIOR DE PACE SAU VERBA VOLANT, SCRIPTA MANENT.....	
„BRITANNICA”.....	
ENCICLOPEDIA – UN MIJLOC DE COMUNICARE.....	
PROFILUL CITITORULUI DE VÂRSTA A TREIA.....	
ELEMENTE DE CONSERVARE A DOCUMENTELOR LA BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ “PETRE DULFU”.....	
BIBLIOTECARI PEREGRINI PRIN ȚARA MARAMUREȘULUI.....	
BIBLIOTECA PUBLICĂ “VASILE PÂRVAN” DIN DRAGOMIREȘTI.....	
COMUNA BOTIZA.....	
REVISTA CATOLICĂ.....	
S-A ÎNTÂMPLAT ACUM 50 DE ANI.....	
SĂRBĂTOARE LA BIBLIOTECA PUBLICĂ “MARAMUREȘ” DIN CHIȘINĂU.....	
CENZURA ȘI BIBLIOTECILE ÎN SECOLUL XX.....	
NICOLAE BOLTE, CRONICARUL DIN GROȘI.....	
ALTE PREZENȚE ALE DIASPOREI ROMÂNEȘTI ÎN COLECȚIILE BIBLIOTECII JUDEȚENE “PETRE DULFU”...	
BAKOS FERENC. ELEMENTE LEXICALE ROMÂNE ÎN VOCABULARUL LIMBII MAGHIARE.....	
COSTACHE OLĂREANU.....	
LA SFÂRȘIT DE „MANDAT”.....	